

Pla d'Infància i Adolescència de Sant Esteve Sesrovires

Informe encarregat per la Gerència de Serveis d'Educació de l'Àrea de Cultura, Educació i Esports de la Diputació de Barcelona i elaborat per Raquel Moreno per a l'Ajuntament de Sant Esteve Sesrovires.

**Diputació
Barcelona**

**Àrea de Cultura,
Educació i Esports**

**Ajuntament de
Sant Esteve Sesrovires**

Barcelona, gener de 2019

Aquest document presenta el Pla d'Infància i Adolescència de Sant Esteve Sesrovires, compostat per la diagnosi de la situació de la infància i l'adolescència (elaborada a partir de les dades sociodemogràfiques primàries i secundàries existents, de l'enquesta realitzada als infants i adolescents, i de la valoració qualitativa dels agents clau del municipi), les principals necessitats i demandes del municipi en la matèria, el pla d'acció i els mecanismes de lideratge.

Encàrrec

Gerència de Serveis d'Educació

Àrea de Cultura, Educació i Esports

Diputació de Barcelona

Àrea d'Infància i Educació

Ajuntament de Sant Esteve Sesrovires

Redacció

Raquel Moreno Moreno (sociòloga)

Sarai Samper Sierra (sociòloga)

Marc Collado Ramírez (sociòleg)

Fotografies: Marc Collado

**Ajuntament de
Sant Esteve Sesrovires**

Gener 2019

Continguts

1. Objectius, fases i metodologia	4	
2. Mapa sociodemogràfic	8	
3. Recursos per a la infància i l'adolescència	39	
4. Mapa de visions	56	
5. Necessitats i demandes	138	
6. Pla d'acció	160	
7. Lideratge del Pla d'Infància i Adolescència	187	

1

Objectius, fases i metodologia

L'Ajuntament de Sant Esteve Sesrovires vol endegar un Pla Local d'Infància i Adolescència (PLIA) que li permeti organitzar i impulsar una estratègia comunitària per garantir el benestar i les oportunitats de la població infantil i adolescent al poble.

Com a primer pas per al disseny d'aquest PLIA, s'ha realitzat una primera diagnosi de l'estat de la infància i l'adolescència al municipi.

Aquest procés de diagnosi del Pla ha passat per dues fases amb objectius i metodologies específiques. Expliquem a continuació aquestes dues fases:

1. PREPARATIUS PREVIS: VALIDACIÓ DE LA PROPOSTA I ACORD SOBRE LA METODOLOGIA I ORGANITZACIÓ

Aquesta primera etapa ha tingut com a objectiu definir i consensuar què esperem del Pla i l'operativa de treball a seguir. En aquest sentit, aquesta fase ha consistit en una reunió mantinguda entre l'Ajuntament i els professionals encarregats d'elaborar el Pla en el desembre de 2017, on s'han exposat les expectatives en relació al Pla, s'ha acordat la metodologia de treball i els

mecanismes de coordinació i treball en equip dels diferents professionals implicats en el procés.

2. ELABORACIÓ DE LA DIAGNOSI

Un cop enllestits els preparatius previs i definits els objectius i el marc conceptual, s'inicià l'elaboració de la Diagnosi sobre la situació de la infància i l'adolescència a Sant Esteve Sesrovires. La diagnosi ha permès obtenir un coneixement extens de la realitat del municipi en relació a la infància i l'adolescència, detectant les necessitats i demandes existents, i els serveis, programes i equipaments que actualment estan en marxa. La diagnosi s'estructura en tres grans apartats:

1. Mapa sociodemogràfic
2. Enquesta a infants i adolescents
3. Mapa de recursos en relació amb la infància i l'adolescència
4. Consulta a agents clau del municipi (grup motor del PLIA) i als infants i adolescents del municipi

Per elaborar aquests apartats, la diagnosi ha contemplat diferents metodologies:

- Per l'elaboració del **Mapa sociodemogràfic:** explotació estadística de fonts de dades que aporten informació rellevant sobre la infància i l'adolescència al municipi i la situació social, econòmica, educativa i demogràfica de la seva població. Es va elaborar el gener de 2018, i es pot consultar al capítol 2.
- Per l'elaboració de la consulta als infants i adolescents, es va realitzar una enquesta al febrer de 2018 als alumnes compresos entre 5è de primària i 4t d'ESO dels centres educatius del municipi. Les enquestes es realitzen a les aules d'informàtica dels centres educatius, amb acompanyament d'un docent i també d'un professional que elabora el Pla. Els resultats es poden consultar en el capítol 4 d'aquest informe.
- Per l'elaboració del **Mapa de recursos en relació amb la infància i l'adolescència:** s'ha realitzat, en primer lloc, una dinàmica grupal per construir una valoració qualitativa dels punts forts i

febles de la situació dels infants i adolescents a Sant Esteve Sesrovires. En les dinàmiques han participat tant professionals de l'Ajuntament (les àrees de Participació Ciutadana, de Benestar Social, de Joventut i d'Infància i Educació), com les directores d'escoles i de l'institut, membres de les AMPA, la policia municipal, i la infermera pediàtrica del CAP. Aquests agents clau es van constituir en grup motor del PLIA.

En un segon terme, s'han realitzat entrevistes en profunditat amb aquests agents clau sobre la situació de la infància i l'adolescència, que ens permetran conèixer i valorar les accions, programes, polítiques, equipaments i serveis adreçats a aquest col·lectiu, així com identificar les relacions i organització entre els diferents agents. Aquesta fase va durar de febrer a juliol de 2018.

L'anàlisi d'aquest mapa de recursos i de les necessitats, problemàtiques i demandes que n'han sorgit es troben als capítols 3 i 5.

3. ELABORACIÓ DEL PLA D'ACCIÓ

En base a aquestes dues fases de diagnosi, s'ha fet una tercera on s'han prioritzat uns eixos i unes accions que són les que es portaran a terme els propers anys.

Al final de la sessió de presentació de la diagnosi, i al llarg dels mesos de setembre i octubre, es van recollir les percepcions de cada agent clau, i es va fer una proposta d'eixos i accions, això com una proposta de reglament de constitució d'una Taula d'Infància. Al novembre de 2018 es va realitzar una sessió del grup motor per validar aquesta proposta, que es presenta en el capítol 6.

2 Mapa sociodemogràfic

El mapa sociodemogràfic presenta les principals dades i indicadors quantitatius d'infància i adolescència, creats a partir de les dades primàries (proporcionades per l'Ajuntament) i secundàries existents.

L'objectiu del recull ha estat extreure la màxima informació a partir de les dades existents, analitzant-les i interpretant-les en clau de política d'infància i adolescència, és a dir: què ens diuen les dades existents sobre aspectes com la natalitat, l'evolució demogràfica del municipi, la diversitat de la infància, la cobertura escolar, etc.

Les dades han estat recopilades i analitzades en l'entorn d'un Excel configurat a mode d'observatori, amb la intenció de mantenir un entorn actualitzat de dades i indicadors d'aquí en endavant.

S'estructura en els següents subapartats:

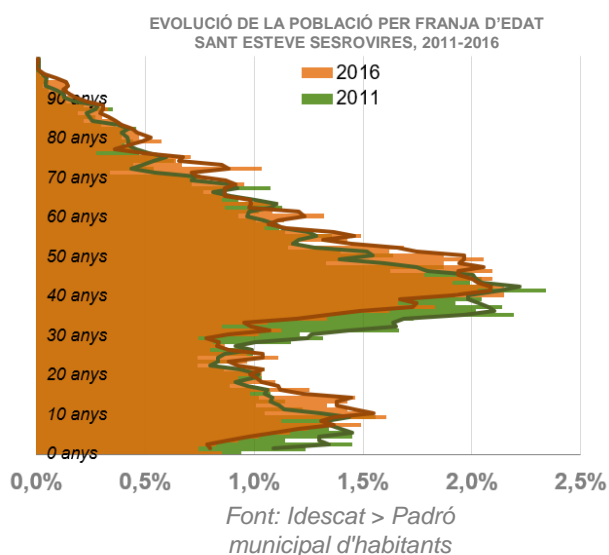
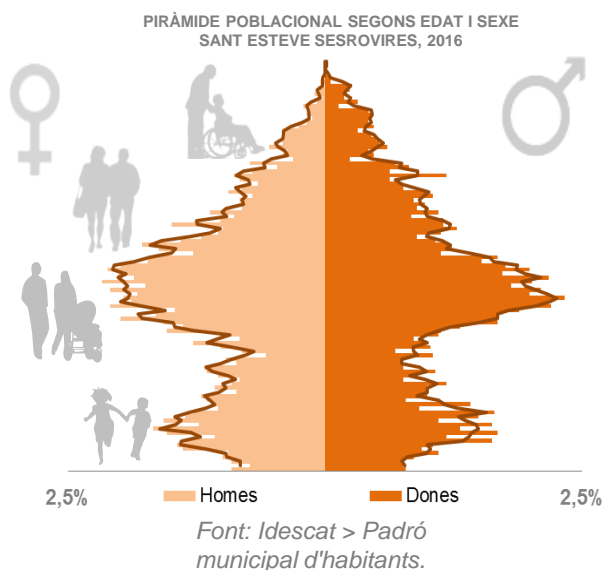
- Creixement demogràfic
- Factors de creixement demogràfic
- Població estrangera
- Situació socioeconòmica
- Mapa escolar

2.1. Creixement demogràfic

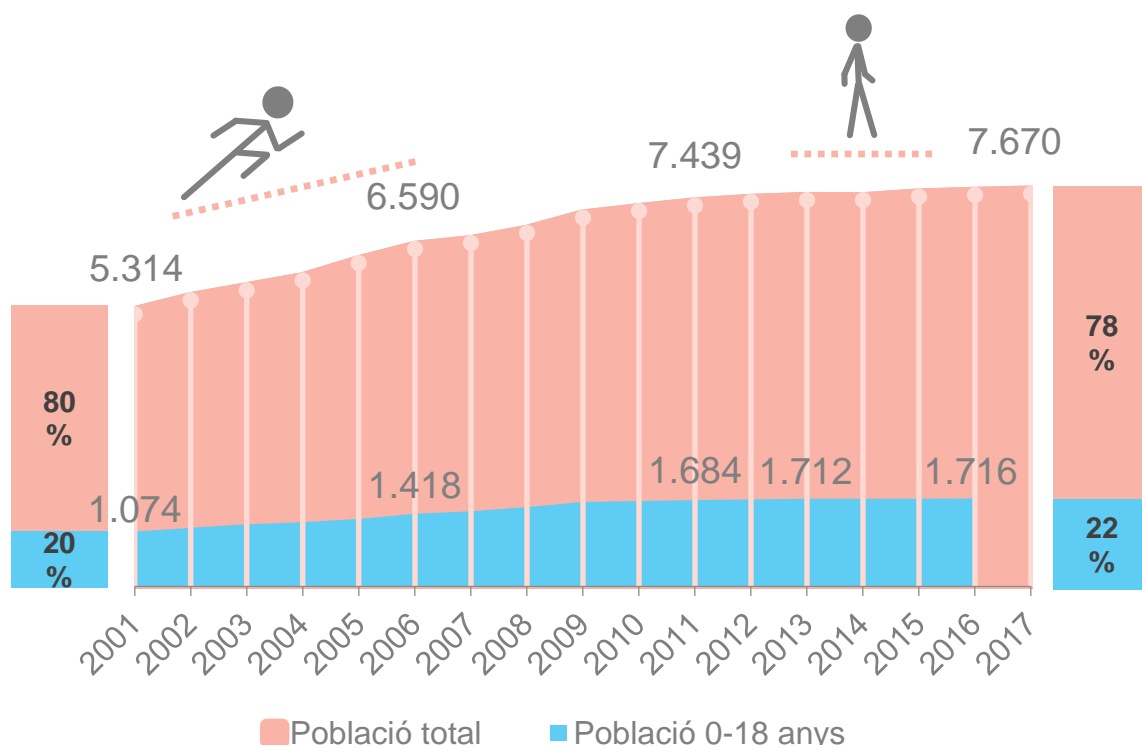
Sant Esteve Sesrovires compta al 2017 amb un total de 7.670 habitants registrats en el padró. Al 2016 n'eren 7.644, i d'aquests, 1.716 tenen entre 0 i 18 anys, el que suposa un 22% dels habitants del poble. **Sant Esteve té així una proporció superior d'infants i adolescents que la comarca i la província.**

Sant Esteve ha crescut demogràficament en dues velocitats (veure gràfic a la pàgina següent): entre el 2001 i el 2011 va passar de 5.314 a 7.439 habitants, i a partir de 2011 ha crescut molt poc, fins a 7.644, degut a un creixement natural quasi nul (naixements - defuncions), coincidint amb els anys de la crisi. La franja 0-18 anys ha tingut un creixement semblant fins al 2013, i des de llavors s'ha mantingut igual. Ha crescut lleugerament la importància dels infants i adolescents a Sant Esteve del 20% al 2001 s'incrementa fins al 22% al 2017.

L'evolució de la piràmide poblacional mostra un procés d'envelliment, expressat com a desplaçament (del verd al taronja) del gruix de la piràmide cap a dalt, tot i que tant l'edat mitjana (40,6 anys) com la presència de majors de 65 anys (15%) és menor que la comarca i la província.

CREIXEMENT POBLACIONAL SANT ESTEVE SESROVIRES, 2001-2016

Font: Idescat > Padró municipal d'habitants.

DISTRIBUCIÓ D'EDATS COMPARATIVA 2016

	St. Esteve Sesrovires	Baix Llobregat	Província de Barcelona
0-18 anys	22,4%	21,0%	19,3%
19-64 anys	62,8%	62,3%	62,3%
65+ anys	14,8%	16,8%	18,5%
Edat mitjana	40,6	41,3	42,4

Font: Idescat > Padró municipal d'habitants.

Si ens fixem en els últims 5 anys, veiem dues dinàmiques diferents: mentre **ha disminuït el nombre d'infants de 0-6 anys** (la franja de 0-2 en major mesura), **ha augmentat el nombre de 7-18 anys**, particularment els que tenen més de 10 anys. En comparació amb la comarca i la província, la disminució dels infants de 0-6 anys és molt més acusada, així com el creixement de la franja 7-18 anys també és superior. El fet que les diferències siguin força més abultades a Sant Esteve (les fletxes a l'esquerra del gràfic inferior) que al conjunt de la comarca i la província (fletxes a la dreta del gràfic inferior) és habitual quan comparem municipis petits amb grans

territoris. Aquesta falla entre els nois i noies nascuts abans o després de 2006 afecta a que el volum d'adolescents començarà a decreïxer a partir de 2019.

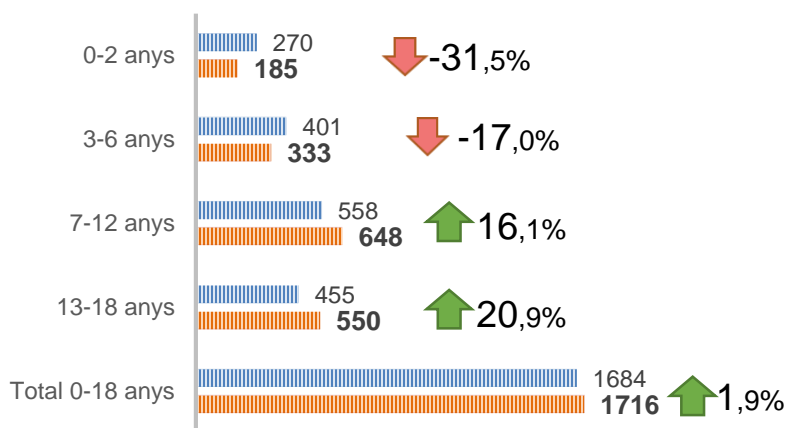
Sant Esteve Sesrovires té una proporció distribuïda de la infància i adolescència al municipi, entre el 22% a Ca n'Amat on n'hi ha menys, i el 24% a Vallserat on n'hi ha més (veure taula a la pàgina següent).

A la secció censal 3 (Vallserat) hi ha una major proporció de nens i nenes d'entre 7 i 12 anys (un 45%), i a la secció censal 1 (nucli urbà) hi ha una major proporció d'infants d'entre 3 i 6 anys (veure gràfic a la pàgina següent).

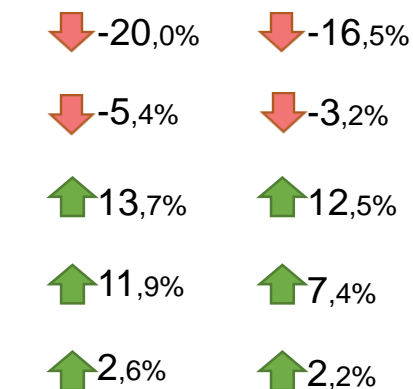
TAXES DE CREIXEMENT DE LA POBLACIÓ DE 0-18 ANYS.

ST ESTEVE SESROVIRES, 2011-2016

■ 2011 ■ 2016

TAXES DE CREIXEMENT BAIX LLOBREGAT PROVÍNCIA DE BARCELONA

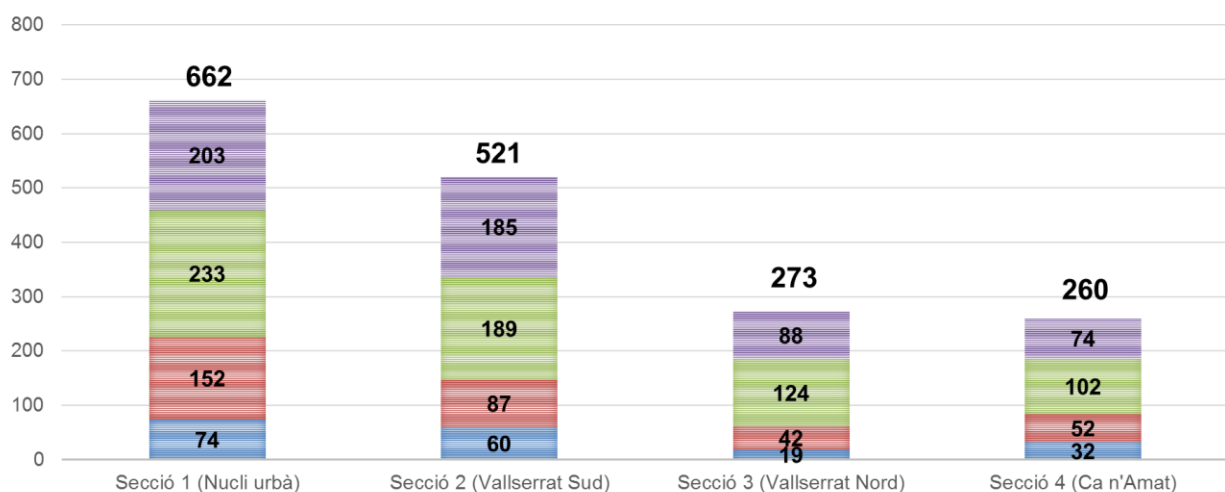
Font: Idescat > Padró municipal d'habitants.

	St Esteve Sesrovires		Secció 1 (Nucli urbà)		Secció 2 (Vallserrat Sud)		Secció 3 (Vallserrat Nord)		Secció 4 (Ca n'Amat)	
0-18	1716	22,4%	662	23,0%	521	21,4%	273	23,8%	260	21,9%
19-64	4799	62,8%	1792	62,3%	1541	63,4%	714	62,2%	752	63,4%
65 i més	1129	14,8%	423	14,7%	370	15,2%	161	14,0%	175	14,7%
TOTAL	7644	100%	2877	100%	2432	100%	1148	100%	1187	100%

Font: Idescat > Padró municipal d'habitants.

DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ INFANTIL PER SECCIONS CENSALS. ST. ESTEVE SESROVIRES, 2016

■ 0-2 anys ■ 3-6 anys ■ 7-12 anys ■ 13-18 anys

Font: Idescat > Padró municipal d'habitants.

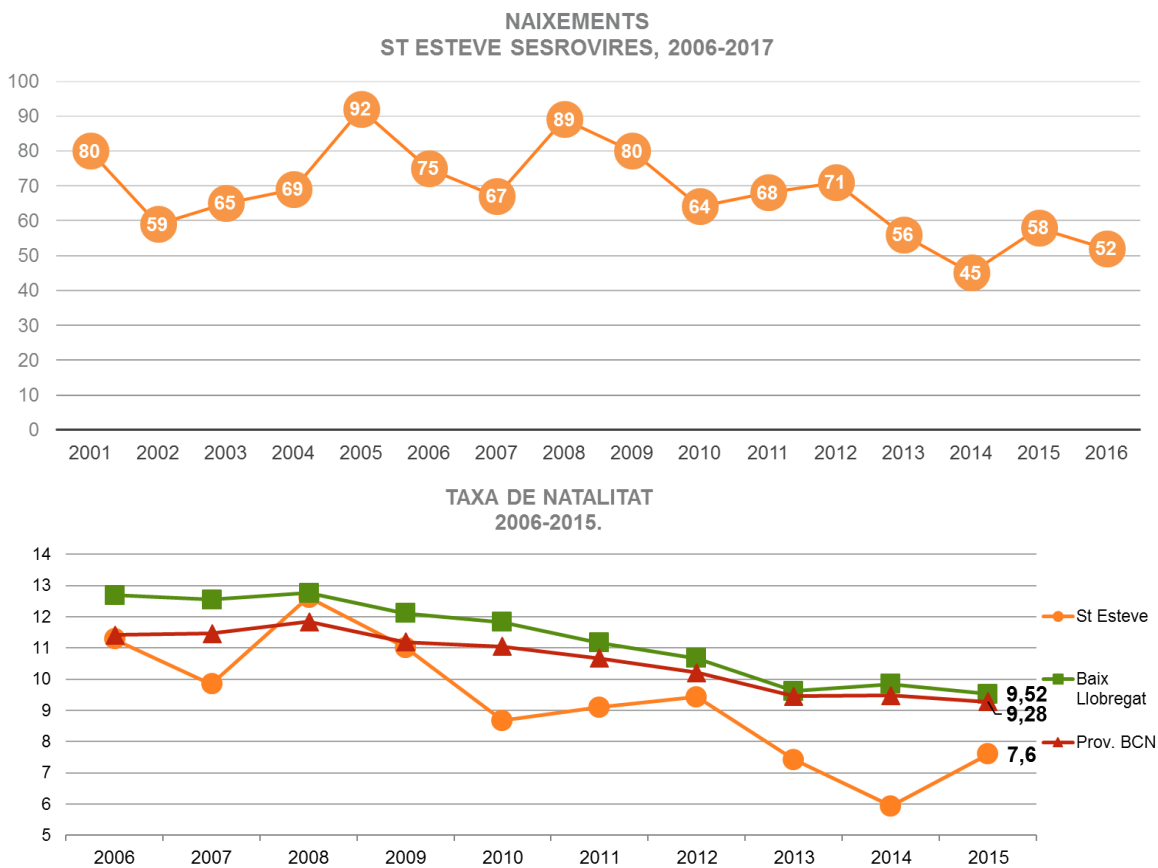
2.2. Factors de creixement demogràfic

Les dues fonts del creixement de la població de Sant Esteve són el saldo natural (diferència entre naixements i defuncions) i el saldo migratori (diferència entre entrada de nous habitants i sortida d'habitants de la ciutat).

Pel que fa al saldo natural, el nombre de naixements té cicles d'alts i baixos al llarg de la història recent de Sant Esteve Sesrovires. No obstant, **cada cop neixen menys nens i nenes**: això es pot observar en el gràfic inferior, en tant que els pics d'aquestes

oscil·lacions cada cop són menys alts, i els anys en els quals hi ha pocs naixements es situen cada cop més en nombres inferiors. **Si al període 2001-2010, la forquilla es situava en els 60-90 naixements per any, des del 2010, la forquilla baixa als 45-70 naixements.** Des de l'any 2013, hi ha més defuncions que naixements a Sant Esteve.

La taxa de natalitat (nombre de naixements per cada mil habitants) se situa des del 2010 per sota de les taxes de natalitat comarcal i provincial.

Font: Hermes > Moviment natural de la població.

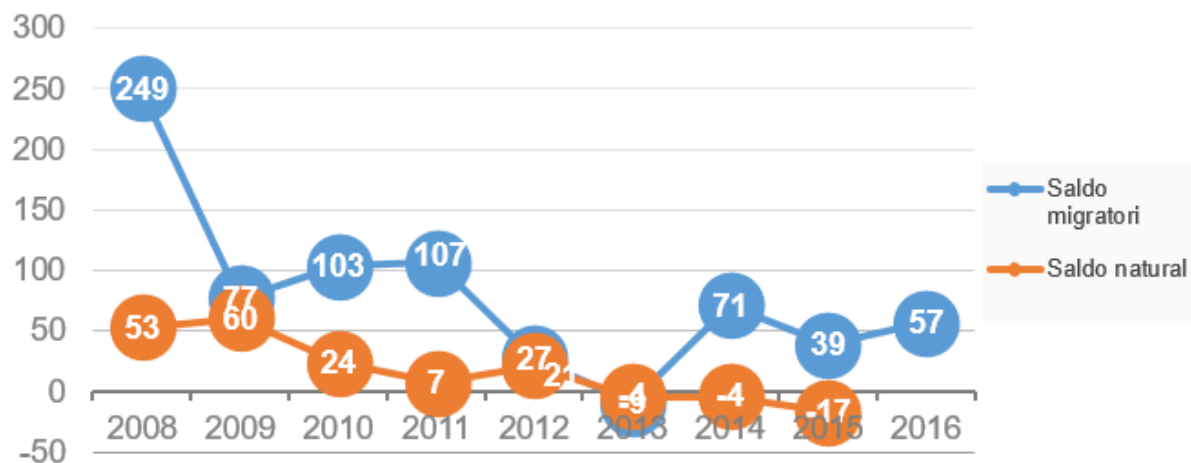
Pel que fa al saldo migratori, des del 2011, els pocs increments de població venen donats pel fet que **Sant Esteve s'ha nodrit més de persones que han vingut a viure al municipi que no pas de naixements**. Com es pot veure al gràfic inferior, la majoria d'anys el saldo migratori ha sigut positiu (més gent que entra que la que marxa), mentre que als últims anys, el saldo natural ha estat nul o fins i tot negatiu (des del 2013, menys naixements que defuncions).

Si ens fixem en els gràfics de la pàgina següent, en general observem que el volum de gent que es trasllada a residir a Sant Esteve (immigració interna, gràfic superior) és més gran que la gent que ve de l'estranger (immigració externa). Comparant amb l'últim any de la bonança econòmica a Espanya, el

2008, veiem que la **immigració estrangera s'igualava amb l'emigració, contribuint en l'estancament de la població**: cada any arriben entre 20 i 50 immigrants i marxen entre 20 i 60. Hi hagut anys puntuals on l'emigració exterior ha superat la immigració (més gent que marxa a viure a l'estranger, que la que arriba), sobretot per retorns al país d'origen. La disminució del nombre d'immigrants també té un efecte sobre la natalitat, ja que aquest col·lectiu acostuma a tenir taxes de natalitat més altes.

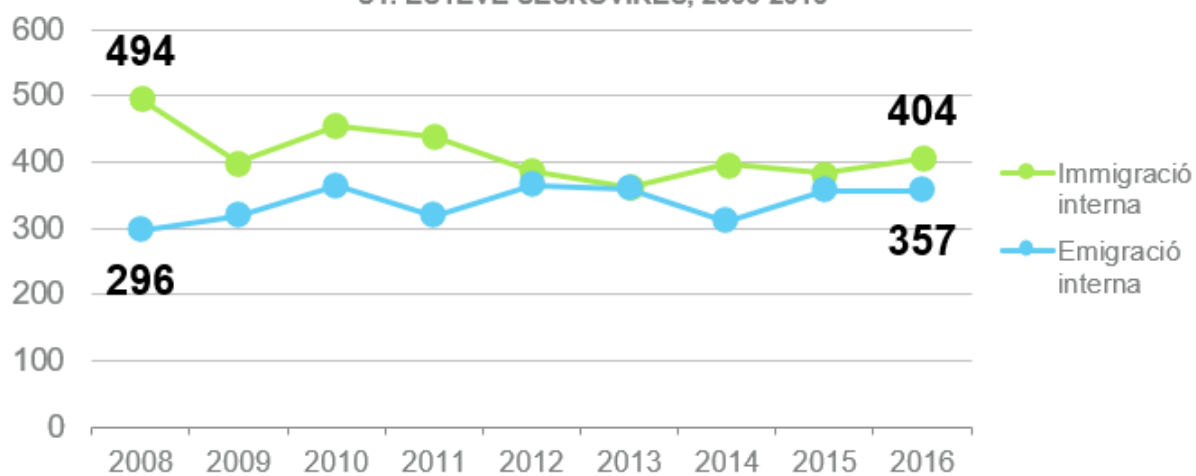
Al seu torn, **la immigració interna es manté estable**. Hi ha més persones que arriben a Sant Esteve cada any (350-450), que les que se'n va a viure a altres ciutats (300-350), sobretot famílies amb segones residències i que s'han convertit en població permanent.

**SALDO MIGRATORI I NATURAL.
ST ESTEVE SESROVIRES, 2008-2016**

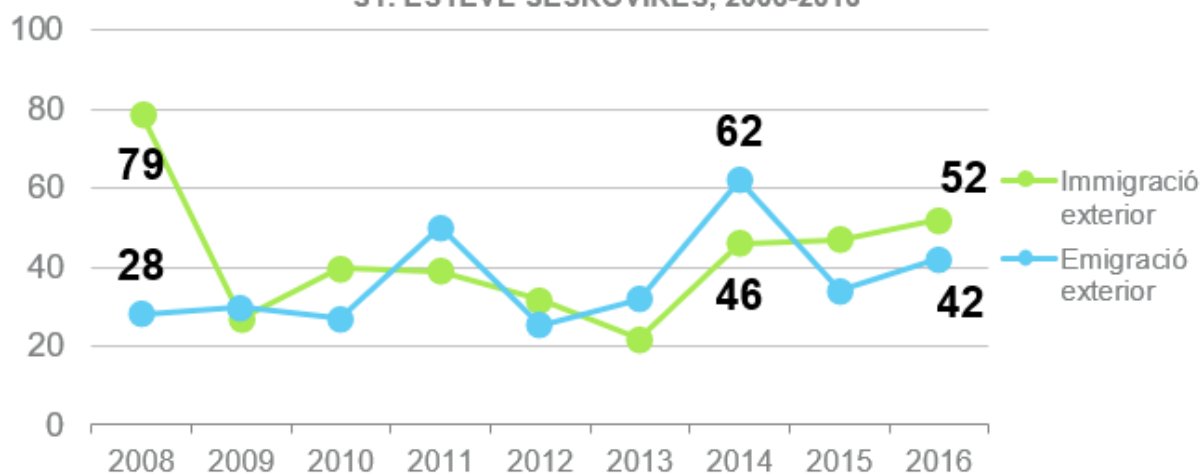
Font: Hermes > Moviment migratori / Moviment natural de la població

**MIGRACIONS INTERNES.
ST. ESTEVE SESROVIRES, 2006-2016**

Font: Hermes > Moviment migratori

**MIGRACIONS EXTERIORS.
ST. ESTEVE SESROVIRES, 2006-2016**

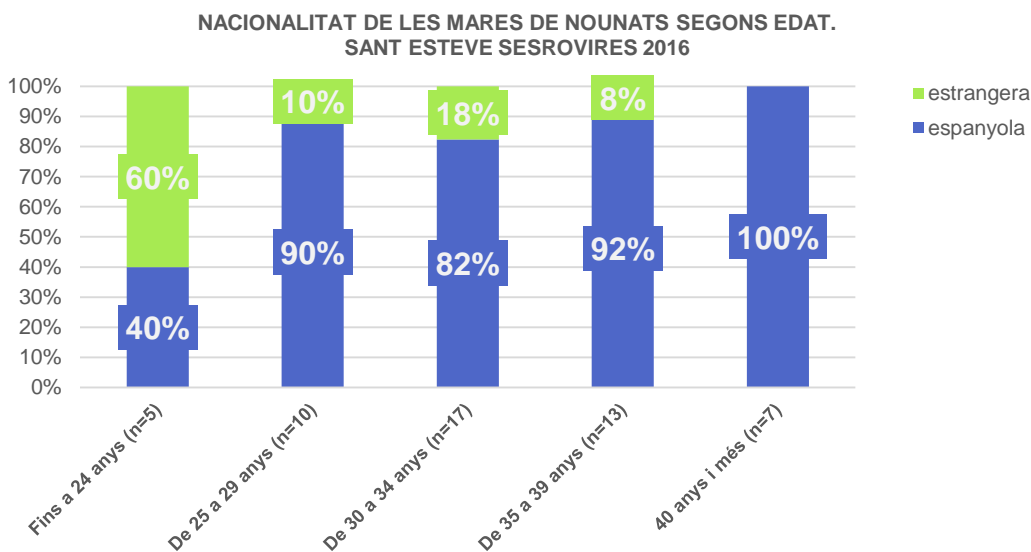
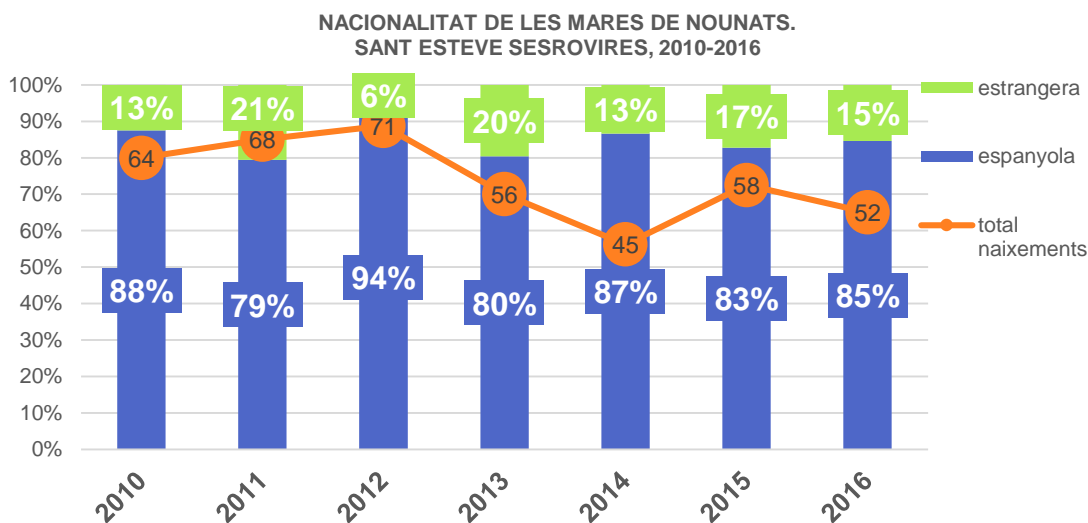

Font: Hermes > Moviment migratori

Com es deia anteriorment, **les mares estrangeres a Sant Esteve aporten força naixements**. L'any 2016, un 15% dels nounats a Sant Esteve tenen mare de nacionalitat estrangera. La població estrangera, doncs, aporta al municipi més del triple de la natalitat en relació amb el seu pes poblacional: representa un 15% dels naixements al 2016,

essent només un 4,9% de la població en el mateix període.

En el 2016, les mares molt joves són fonamentalment de nacionalitat estrangera, mentre que les que tenen nounats a partir dels 25 anys són de nacionalitat espanyola.

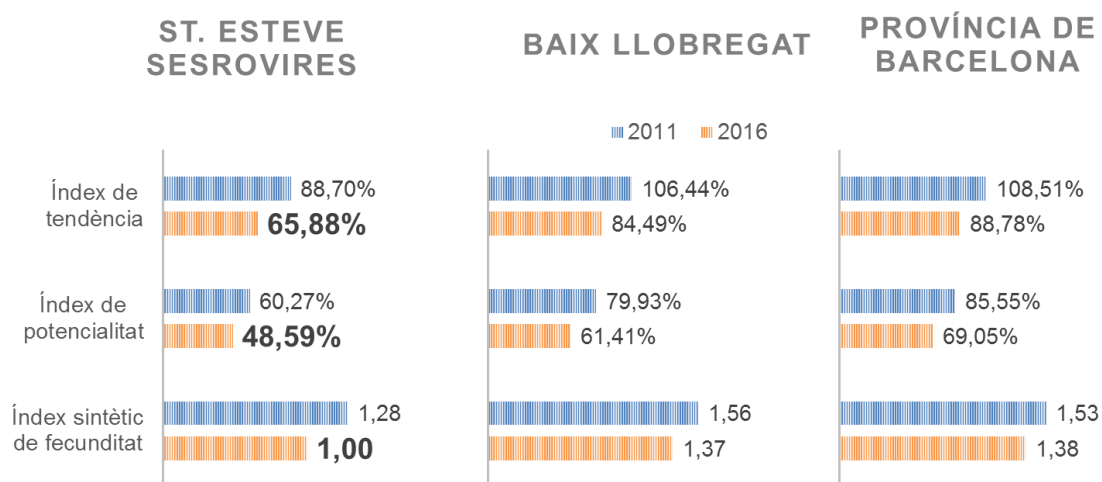
Font: Idescat > Nascuts vius segons l'edat i la nacionalitat de la mare

La davallada de l'índex de tendència a Sant Esteve Sesrovires indica que **al 2016 hi ha menys infants de 0 a 4 que de 5 a 9 anys**, i en una proporció més baixa que al 2011. El Baix Llobregat i la província de Barcelona també han sofert la mateixa evolució, però Sant Esteve té un índex de tendència més baix, **augurant un període on hi haurà menys població infantil** (i a curt termini, amb efectes immediats com ara menys demanda a les llars d'infants).

L'índex de potencialitat mostra la relació entre les dones en edat de tenir fills i les més grans. Al 2017, a Sant

Esteve, el nombre de dones en edat de tenir fills (20-34 anys) no arriba a ser el 50% de les dones de 35-49 anys, havent-se reduït 11 punts des del 2011, i estant per sota dels índexs comarcal i provincial. **Un baix índex de potencialitat indica menys dones en edat de tenir fills**, envelliment de les dones, i per tant, menys capacitat de la població per tenir fills.

L'índex sintètic de fecunditat mostra que s'espera que el nombre de fills per dona, seguint el patró d'aquest any, sigui d'1 fill per dona, per sota de l'expectativa d'entre 1 i 2 fills del Baix Llobregat i la província.

Índex de tendència: Població de 0 a 4 anys / Població de 5 a 9 anys)*100

Índex de potencialitat: (Població dones de 20 a 34 anys / Població dones de 35 a 49 anys) *100

Índex sintètic de fecunditat: expressa el nombre de fills que hauria de tenir una dona hipotètica al final de la seva vida fecunda, si al llarg d'aquesta vida fecunda el seu comportament fos el mateix que el que reflecteix la sèrie de taxes específiques de fecunditat per edat.

Font: Hermes > Moviment natural de la població.

2.3. Població estrangera

Sant Esteve Sesrovires té 619 habitants nascuts a l'estranger (un 8,1% de la població), i 374 que tenen nacionalitat estrangera (un 4,9%). Cal fer aquesta diferència perquè, d'una banda n'hi ha que havent nascut a l'estranger han anat aconseguint la nacionalitat espanyola (sobretot amb països amb conveni bilateral, com els d'Amèrica del Sud) i, d'altra banda, alguns habitants han nascut a Espanya però tenen nacionalitat estrangera (això passa sovint amb el Marroc).

Amb un 8,1% de nascuts a l'estranger, **Sant Esteve Sesrovires és un municipi amb poca immigració**, per sota de la mitjana del Baix Llobregat (13%) i de la província (16,7%).

El percentatge de nacionalitat estrangera s'ha reduït progressivament des dels primers anys de la crisi, al 2009 (sobretot perquè ha marxat gent

de l'Àfrica i Amèrica del Sud). D'altra banda, el nombre de nascuts a l'estranger s'ha reduït també però en menor mesura, i des del 2014 sembla que es recupera.

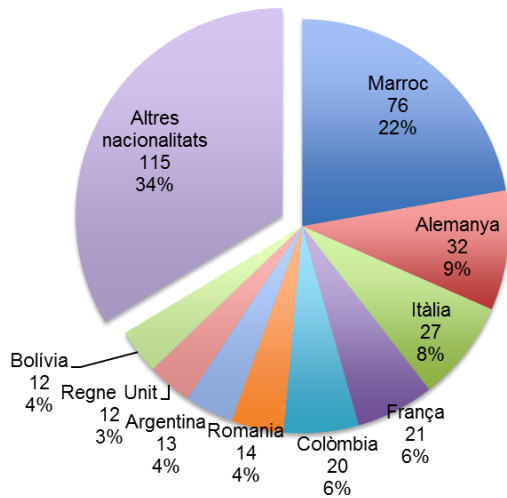
Tot i que la principal nacionalitat estrangera i país d'origen és el Marroc, el gruix de nacionalitats estrangeres són de països benestants europeus (Alemanya, Itàlia, França), i el gruix de països de naixement és sud-americà (Argentina, Colòmbia).

La distribució de la població estrangera és desigual al municipi: és més alta al nucli urbà, on s'hi concentra bona part de la població marroquina, i a la resta del municipi la població estrangera és molt més baixa. A Vallserat Nord hi trobem més persones amb nacionalitats sud-americanes, i a Ca n'Amat tres quartes parts són nacionalitats europees.

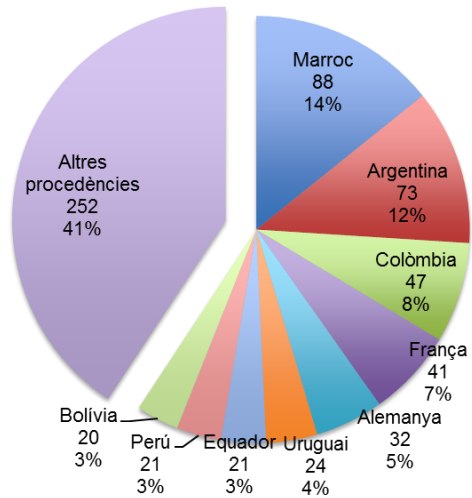
	St Esteve Sesrovires		Secció 1 (Nucli urbà)		Secció 2 (Vallserat Sud)		Secció 3 (Vallserat Nord)		Secció 4 (Ca n'Amat)	
% nascuts a l'estranger	619	8,1%	348	12,1%	140	5,8%	56	4,9%	75	6,3%
% amb nacionalitat estrangera	374	4,9%	240	8,3%	59	2,4%	32	2,8%	43	3,6%
Principals nacionalitats estrangeres:										
Resta d'Europa	180	48%	103	43%	29	49%	16	50%	32	74%
Àfrica	87	23%	66	28%	7	12%	11	34%	3	7%
Amèrica del Sud	72	19%	42	18%	20	34%	5	16%	5	12%
Àsia i Oceania	21	6%	21	9%	0	0%	0	0%	0	0%
Amèrica del Nord i Central	14	4%	8	3%	3	5%	0	0%	3	7%

Font: Idescat > Padró municipal d'habitants.

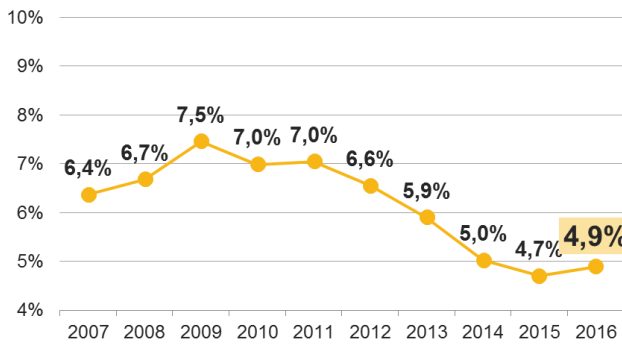
POBLACIÓ AMB NACIONALITAT ESTRANGERA.
ST ESTEVE SESROVIRES, 2016.

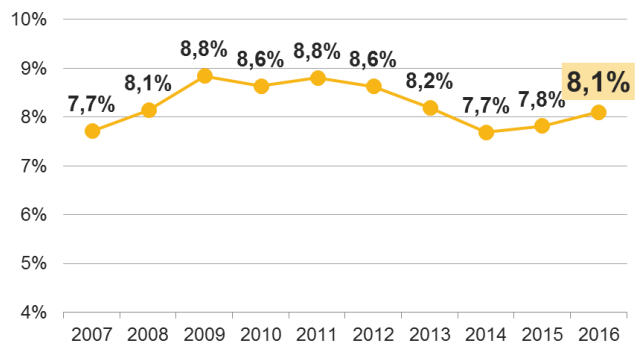
POBLACIÓ NASCUDA A L'ESTRANGER.
ST ESTEVE SESROVIRES, 2016.

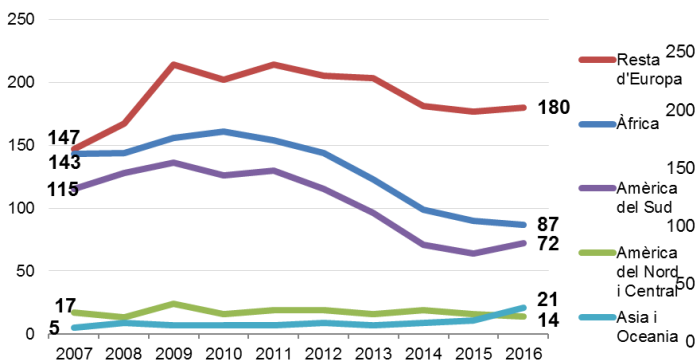
POBLACIÓ AMB NACIONALITAT ESTRANGERA.
ST ESTEVE SESROVIRES, 2007-2016

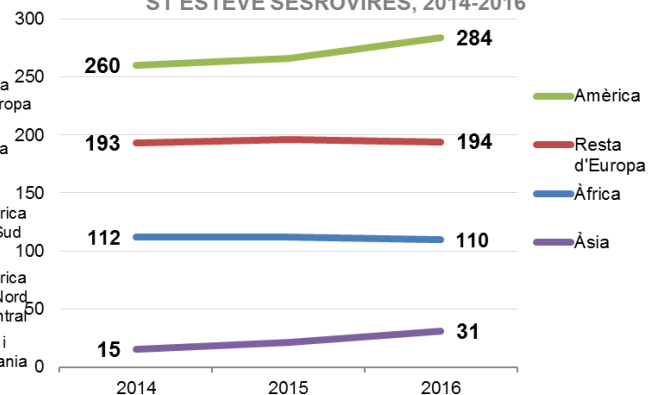
POBLACIÓ NASCUDA A L'ESTRANGER.
ST ESTEVE SESROVIRES, 2007-2016

EVOLUCIÓ DE NACIONALITATS ESTRANGERES
SEGONS CONTINENT.
ST ESTEVE SESROVIRES, 2007-2016

EVOLUCIÓ DE NASCUTS A L'ESTRANGER SEGONS CONTINENT.
ST ESTEVE SESROVIRES, 2014-2016

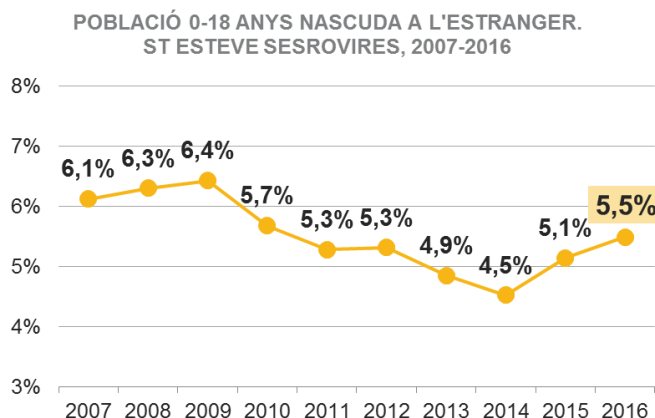
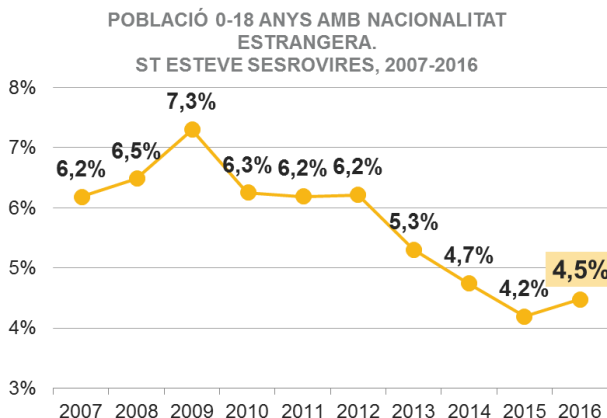
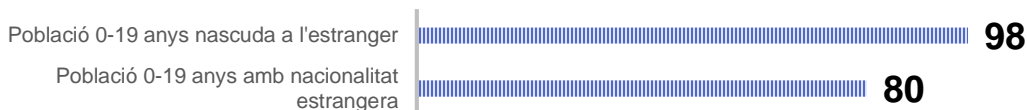
Font: Idescat > Padró municipal d'habitants.

Sant Esteve Sesrovires tenia al 2016, 98 infants i adolescents amb nacionalitat estrangera (un 5,5% de la població de 0-18 anys), i 80 de nascuts a l'estranger (4,5% de la població de 0-18 anys).

Hi ha doncs **menys proporció d'estrangers a la població infantil i adolescent que entre la població general**. L'evolució, igual que la

tendència general, ha sigut a la baixa des de que va començar la crisi al 2009, amb un repunt als últims anys.

Les principals nacionalitats estrangeres entre els infants i adolescents són de la resta d'Europa, sobretot en la franja dels 10 als 14 anys. No obstant, les xifres són molt petites i les diferències entre franges d'edat no són significatives.

	Total 0-19 anys		De 0 a 4 anys		De 5 a 9 anys		De 10 a 14 anys		De 15 a 19 anys	
Estrangers	80	4,5%	20	6,0%	23	4,5%	18	3,3%	19	4,8%
Nacionalitats per continent:										
Resta d'Europa	39	49%	9	45%	9	39%	13	72%	8	42%
Àfrica	21	26%	6	30%	8	35%	4	22%	3	16%
Amèrica del Nord i Central	4	5%	0	0%	2	9%	0	0%	2	11%
Amèrica del Sud	10	13%	2	10%	3	13%	1	6%	4	21%
Àsia i Oceania	6	8%	3	15%	1	4%	0	0%	2	11%

2.4. Situació socioeconòmica

L'estructura de llar més comuna a **Esteve Sesrovires** és la **família nuclear clàssica** (la parella amb fills menors de 25 anys), seguida de la parells sense fills, tot i que en una proporció menor que la que hi ha al conjunt de la província. **Les llars formades per famílies monoparentals també són un tret**

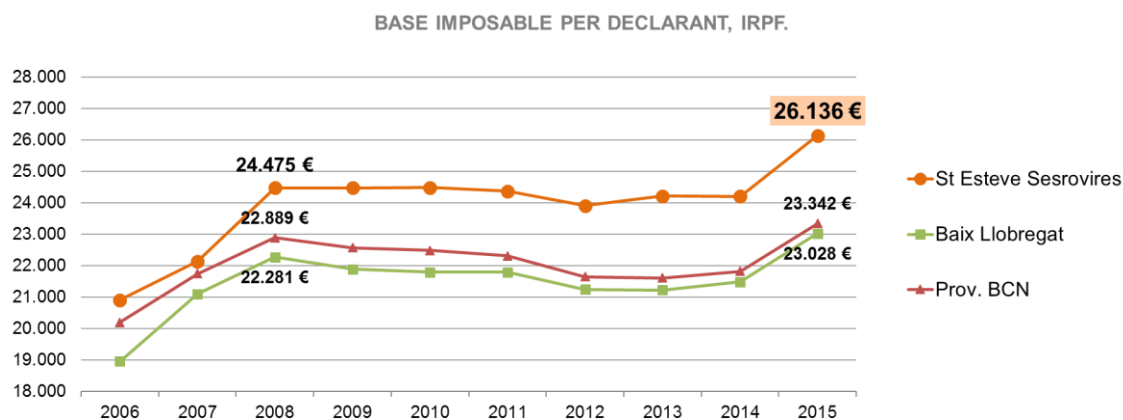
característic de Sant Esteve, segons les dades del cens de 2011, ja que essent un 19% de les llars, quasi quadrupliquen la mitjana provincial (5%).

Estructura de la llar (cens 2011)	Sant Esteve Sesrovires	Província de Barcelona
Llar amb una dona sola menor de 65 anys	9,4%	6,3%
Llar amb un home sol menor de 65 anys	1,1%	7,4%
Llar amb una dona sola de 65 anys o més	6,5%	7,6%
Llar amb un home sol de 65 anys o més	1,3%	2,2%
Llar amb un pare/mare que conviu amb algun fill menor de 25 anys	19,1%	5,0%
Llar amb pare/mare que conviu amb tots els fills de 25 anys o més	1,1%	4,2%
Llar formada per parella sense fills	20,4%	22,7%
Llar formada per parella amb fills, algun és menor de 25 anys	23,5%	27,3%
Llar formada per parella amb fills, tots tenen 25 anys o més	1,1%	5,9%
Llar formada per parella o un pare/mare que conviu amb algun fill menor de 25 anys i altres persones	11,9%	4,8%
Altres tipus de llar	4,7%	6,7%

Font: INE Censo, 2011.

A Sant Esteve Sesrovires, la base imposable mitjana per declarant de l'IRPF, amb 26.136 €, és força superior a la mitjana de la comarca i la província, i ho ha estat de forma estable en el temps. És el sisè municipi

de la comarca que al 2015 tenia una base imposable de l'IRPF més alta (després de Sant Just, Begues, Castelldefels, Collbató i Santa Coloma de Cervelló). **Sant Esteve té, doncs, un bon nivell econòmic.**

Font: Hermes

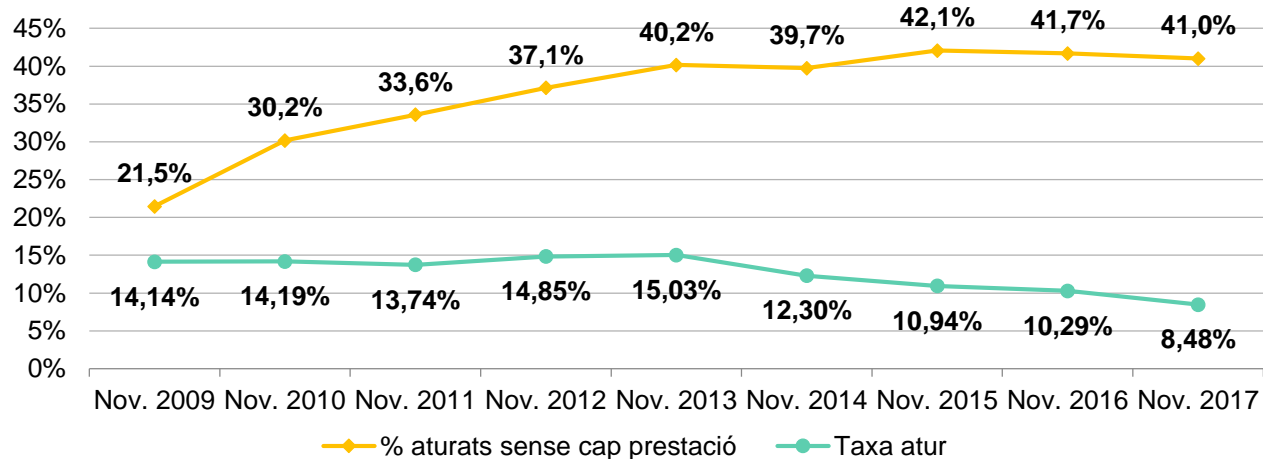
Com es pot observar a la taula de la pàgina següent, **la taxa d'atur a Sant Esteve és més baixa que al seu entorn.** Després d'arribar al 15% al novembre de 2013, al moment més dur de la crisi, s'ha anat disminuint fins al 8,5% al novembre de 2017, per sota de l'11,5% de la província de Barcelona i del 12% del Baix Llobregat.

En consonància, s'ha reduït el nombre de beneficiaris de prestacions d'atur: de 322 el 2009 a 174 al 2017.

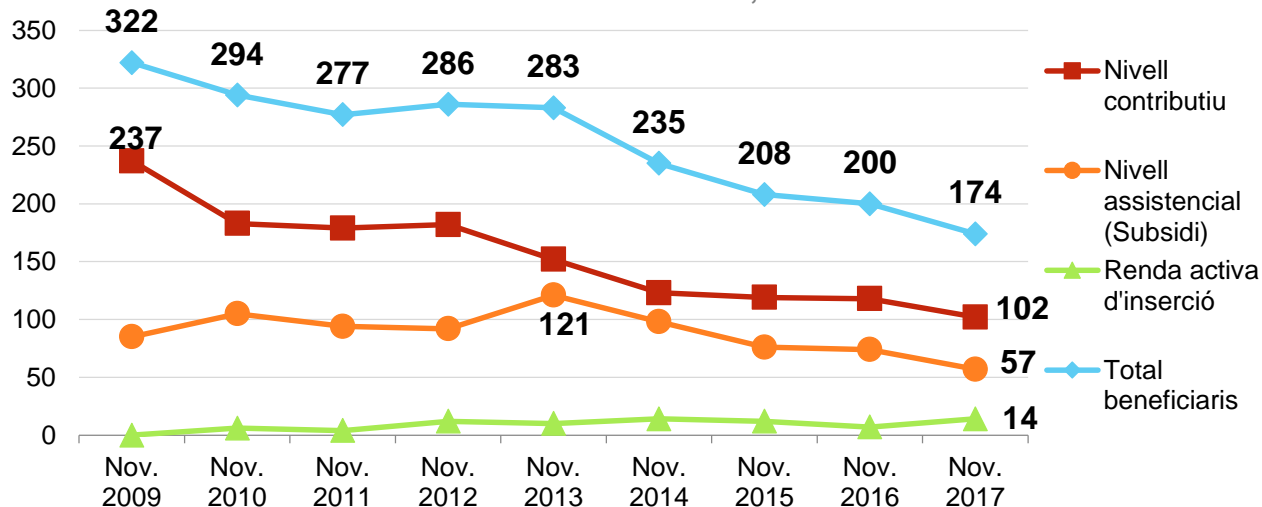
No obstant, el nombre de prestacions d'atur ha baixat més ràpid que la taxa d'atur, el que suposa que un 41% dels aturats del municipi no tenen cap prestació. Aquesta tendència és compartida amb la resta de la comarca i de la província. Aquest canvi es pot explicar per l'enduriment de les condicions d'accés a les prestacions contributives, que especialment afecta els joves que han cotitzat poc i també als aturats majors de 55 anys o/i de llarga duració.

	St Esteve Sesrovires	Baix Llobregat	Província de Barcelona
Nº beneficiaris prestacions (nov. 2017)	174	23.847	169.761
Atur (nov. 2017)	8,48%	12,49%	11,49%
Atur 16-24 anys (nov. 2017)	9,1%	12,0%	12,0%
Nivell de cobertura de les prestacions	56,4%	52,8%	54,1%
Nivell de desprotecció	43,6%	47,2%	45,9%

NIVELL DE DESPROTECCIÓ I TAXA D'ATUR ST ESTEVE SESROVIRES, 2009-2017

TIPUS DE PRESTACIONS PER DESOCUPACIÓ. ST ESTEVE SESROVIRES, 2009-2017

Font: Hermes

Sant Esteve Sesrovires compta amb un nivell formatiu una mica inferior a la comarca: segons el cens de 2011, un 70% dels habitants majors de 16 anys tenen estudis secundaris o superiors (mentre a la comarca i la província són un 77%) i un 30% no tenen l'ESO/EGB, comparat amb el 23% de la comarca i la província, destacant particularment el 18% d'habitants que no han acabat els estudis primaris. Aquestes dades caldria contrastar-les amb una font més actual, com és la del padró Municipal d'Habitants.

La distribució del nivell formatiu al municipi és molt desigual. Mentre que al nucli urbà és on hi ha major proporció de persones que no han acabat l'ESO/EGB (un 42%, dels quals un 22% no tenen estudis i un 6% d'analfabetisme), a la part sud d Vallserat només un 15% no han acabat els estudis secundaris i en canvi hi ha un 27% de titulats universitaris. A la part nord de Vallserat hi ha també un 21% de titulats universitaris.

Nivell d'estudis Cens 2011	Sant Esteve Sesrovires	Baix Llobregat	Província de Barcelona
Primaris incomplets o inferior	18%	11%	10%
Primaris complets	11%	12%	13%
Secundaris complets	52%	60%	55%
Superiors complets	18%	17%	22%
Total majors 16 anys	100%	100%	100%

	Sant Esteve Sesrovires	Secció 1 (Nucli urbà)	Secció 2 (Vallserat Sud)	Secció 3 (Vallserat Nord)	Secció 4 (Ca n'Amat)
Primaris incomplets o inferior	18%	28%	8%	16%	15%
Primaris complets	11%	14%	7%	5%	23%
Secundaris complets	52%	46%	58%	59%	47%
Superiors complets	18%	11%	27%	21%	15%
Total majors 16 anys	100%	100%	100%	100%	100%

Font: INE Censo, 2011.

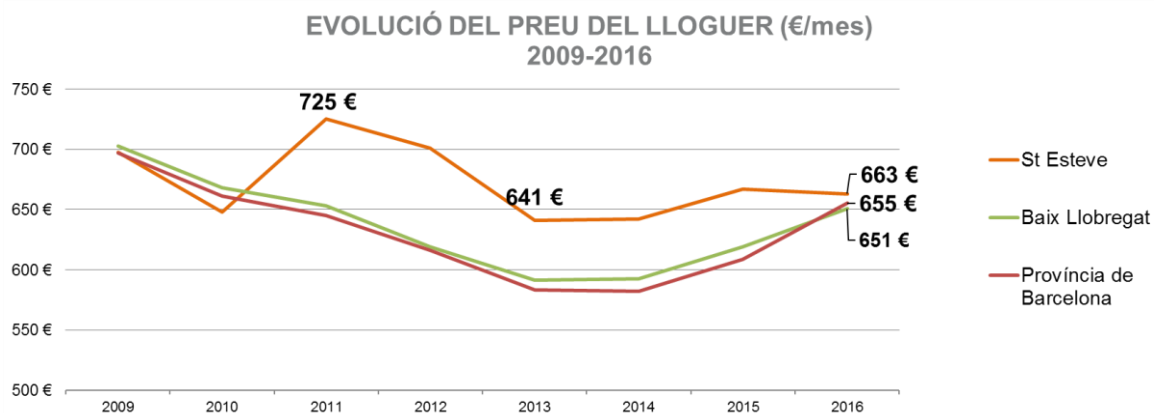
A Sant Esteve Sesrovires hi ha més habitatge en propietat pendents de pagament (42%) que habitatges en propietat pagats (35%). S'està 1 punt per sobre de la comarca en habitatges pendents de pagament, i 8 punts per sobre de la província.

Un dels trets característics de Sant Esteve Sesrovires és que **el preu del lloguer és superior al preu mitjà de la comarca i la província.**

No obstant, des del 2014 la tendència tant del Baix Llobregat com de la província de Barcelona és alcista. En canvi, els preus de Sant Esteve ja eren bastant més alts des d'un inici (arribant a una mitjana de 725 € en els nous contractes del 2011), caient fins als 641€ al 2013 i des de llavors han augmentat lleugerament fins als 663€ mensuals de mitjana actuals en els nous contractes.

	St Esteve Sesrovires	Baix Llobregat	Província de Barcelona
De propietat per compra pagada	35,0%	36,5%	36,1%
De propietat per compra amb pagaments pendents	42,1%	41,2%	33,9%
De propietat per herència o donació	2,5%	3,1%	4,2%
De lloguer	14,4%	14,2%	20,2%
Credit gratis o a baix preu	1,8%	1,5%	1,7%
Altres formes	4,1%	3,5%	3,9%

Font: INE Censo, 2011.

Font: Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana

2.5. Mapa escolar

En aquest sub-apartat descriurem el nombre d'alumnes i de grups-classe que hi ha a les diferents etapes en els centres educatius de Sant Esteve Sesrovires, així com el tipus d'alumnat que s'hi troba.

El mapa escolar de Sant Esteve per al curs 2018-19 consta de:

- 1 llar d'infants, de titularitat pública.
- 2 escoles de segon cicle d'educació infantil i d'educació primària, pública.

- 1 institut de secundària públic.
- 1 centre privat no concertat que inclou totes les etapes, però amb poca relació amb el teixit educatiu municipal.

En el mapa inferior es mostra la ubicació de l'escola i la llar, en una zona on s'hi concentren els equipaments educatius i esportius.

Ubicació dels centres educatius a Sant Esteve Sesrovires

Educació infantil de 1r cicle

En el curs 2016-17, hi havia un total de 91 alumnes a les llars d'infants de Sant Esteve Sesrovires.

La llar d'infants La Ginesta compta amb 6 grups (2 per a cadascun dels 3 nivells d'edat: nadons, 1-2 i 2-3 anys), oferint plaça a 83 alumnes. La ràtio mitjana és de 13,8 alumnes per grup.

El servei de llar d'infants de l'escola Agora Internacional té 1 sol grup que compta amb 8 alumnes.

En relació amb el curs anterior, es manté tant el nombre de centres, de grups i d'alumnes. Respecte el curs 2013-14, la llar d'infants té dues línies i 22 alumnes menys, fruit tant del descens de la natalitat i la manca d'immigració assenyalades en el capítol anterior, com del tancament de la llar d'infants El Picarol, situada en ple nucli urbà.

Les ràtios en el sistema públic s'han mantingut força estables, entre 13 i 14 alumnes per classe.

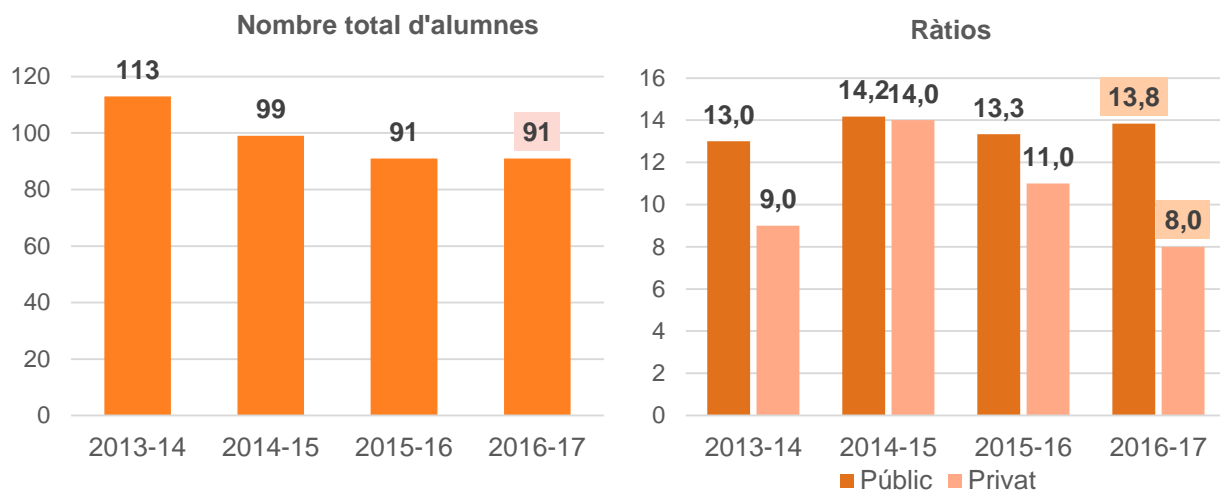
La majoria d'alumnes a les llars d'infants tenen entre 1 i 2 anys. Respecte l'any anterior, a la llar La Ginesta es redueix el nombre d'alumnes de nadons (passa de 16 a 10).

Tant en aquest curs com en l'anterior, hi ha més nens que nenes.

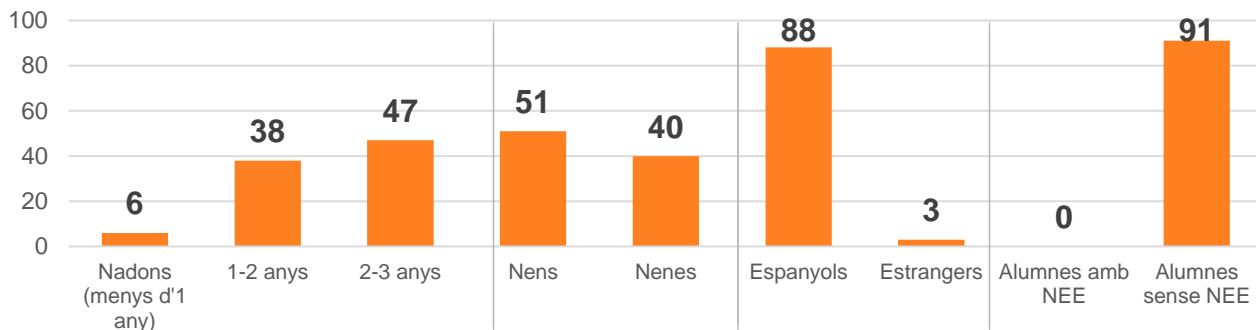
Hi ha 3 alumnes d'origen estranger (dos a la llar d'infants pública i un a la privada).

Mentre que al curs anterior hi havia 2 alumnes amb NEE (tots a les llars públiques), en el present curs no se'n té cap.

Evolució de l'alumnat a educació infantil de 1r cicle (0-2 anys)

Característiques de l'alumnat d'educació infantil de 1r cicle (2016-17)

2016-2017	Nadons (menys d'1 any)	1-2 anys	2-3 anys	Nens	Nenes	Espanyols	Estrangers	Alumnes amb NEE	Alumnes sense NEE	Total
Públic	6	38	39	48	35	81	2	0	83	83
Privat	0	0	8	3	5	7	1	0	8	8
Total	6	38	47	51	40	88	3	0	91	91

2015-2016	Nadons (menys d'1 any)	1-2 anys	2-3 anys	Nens	Nenes	Espanyols	Estrangers	Alumnes amb NEE	Alumnes sense NEE	Total
Públic	16	26	38	47	33	79	1	2	78	80
Privat	0	2	9	5	6	10	1	0	11	11
Total	16	28	47	52	39	89	2	2	89	91

Font: Departament d'Ensenyament.

Educació infantil de 2n cicle

A Sant Esteve hi ha 232 alumnes d'educació infantil de 2n cicle (de P3 a P5). Respecte al curs anterior hi ha 51 alumnes menys, i respecte a 3 cursos abans, 114 alumnes menys (el que indica la davallada demogràfica de la petita infància que s'indica al capítol anterior).

Hi ha una ràtio mitjana de 17,8 alumnes per aula, essent superior a les escoles públiques (21,1) i molt inferior a l'escola privada (10,5). Les aules d'educació infantil a Sant Esteve es troben en una millor situació en comparació amb la ràtio mitjana del Baix Llobregat (23,5) i de Catalunya (22,3).

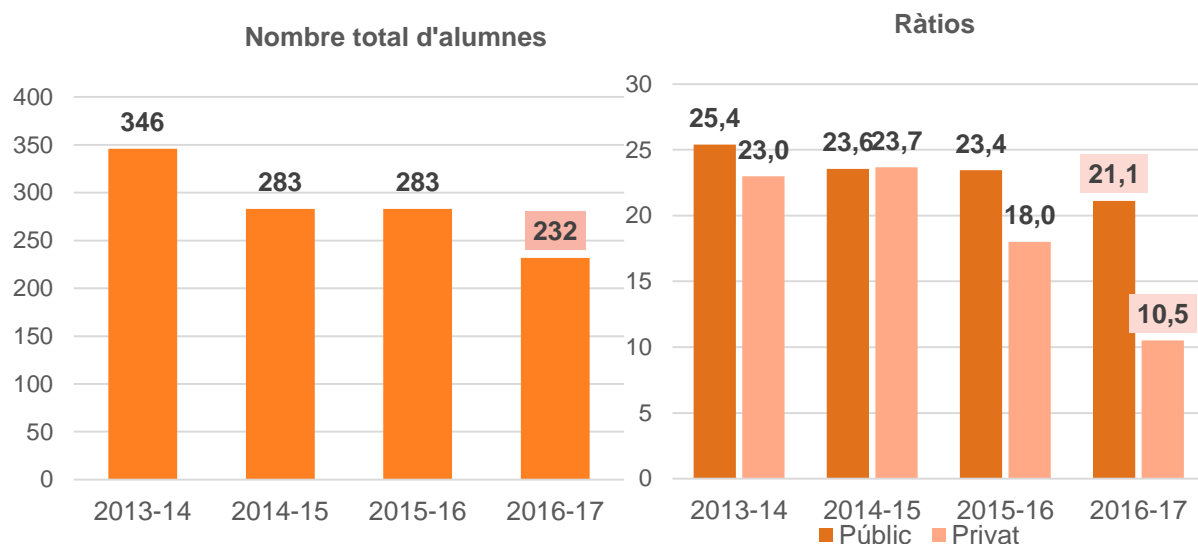
Degut al descens de l'aflluència d'alumnes, les ràtios han baixat, a les escoles públiques hi havia al curs 2016-17 fins a 4 alumnes menys de mitjana que al curs 2013-14.

La reducció tan dràstica del nombre d'alumnes, de 283 a 232 en un any, ve donada perquè, dels 109 alumnes que al 2015-16 van acabar l'educació infantil, només n'han entrat la meitat a P-3 al curs següent. Així doncs, el curs més nombrós és P-4, amb 76 alumnes a les escoles públiques i 19 a la privada.

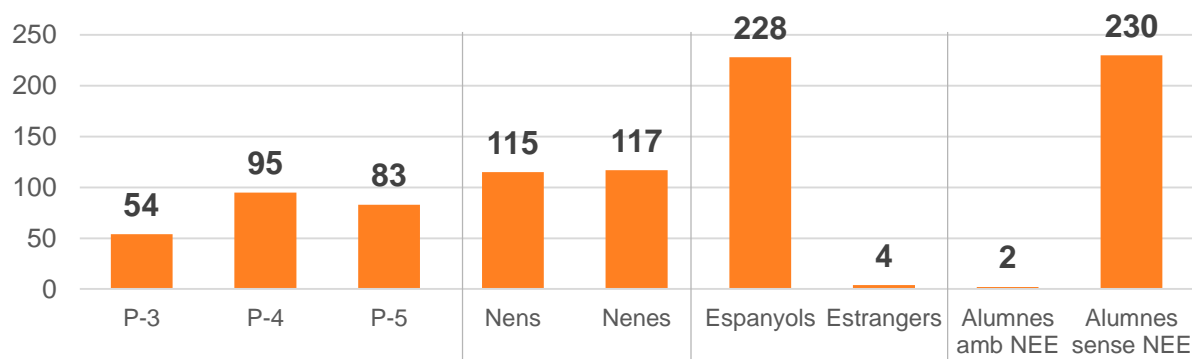
Els alumnes del 2n cicle d'educació infantil són bàsicament de nacionalitat espanyola, només 4 tenen altres nacionalitats (sobretot europees).

Aquest curs passat només es tenia detecció de 2 alumnes amb NEE a educació infantil.

Evolució de l'alumnat a educació infantil de 2n cicle (3-5 anys)

Característiques de l'alumnat d'educació infantil de 2n cicle (2016-17)

2016-2017	P-3	P-4	P-5	Nens	Nenes	Espanyols	Estrangers	Alumnes amb NEE	Alumnes sense NEE	Total
Públic	54	76	60	90	100	186	4	2	188	190
Privat	0	19	23	25	17	42	0	0	42	42
Total	54	95	83	115	117	228	4	2	230	232

2015-2016	P-3	P-4	P-5	Nens	Nenes	Espanyols	Estrangers	Total
Públic	71	60	80	104	107	203	8	211
Privat	20	23	29	42	30	71	1	72
Total	91	83	109	146	137	274	9	283

Font: Departament d'Ensenyament.

Educació primària

A Sant Esteve Sesrovires hi ha 705 alumnes d'educació primària: 516 a les escoles públiques i 189 a la privada. Respecte al curs anterior hi ha 28 alumnes menys, i respecte a 3 cursos abans, 49 alumnes menys.

A les dues escoles públiques hi ha entre 1 i 2 grups per nivell, amb una ràtio mitjana de 24,6 alumnes, superior a la ràtio mitjana del Baix Llobregat (23,8) i que inferior a la de Catalunya (22,6). Al llarg dels últims anys, a mesura que disminuïa el nombre d'alumnes a les escoles, també es reduïa el nombre de línies, de forma que hi hagut un lleuger augment de ràtios a les escoles públiques.

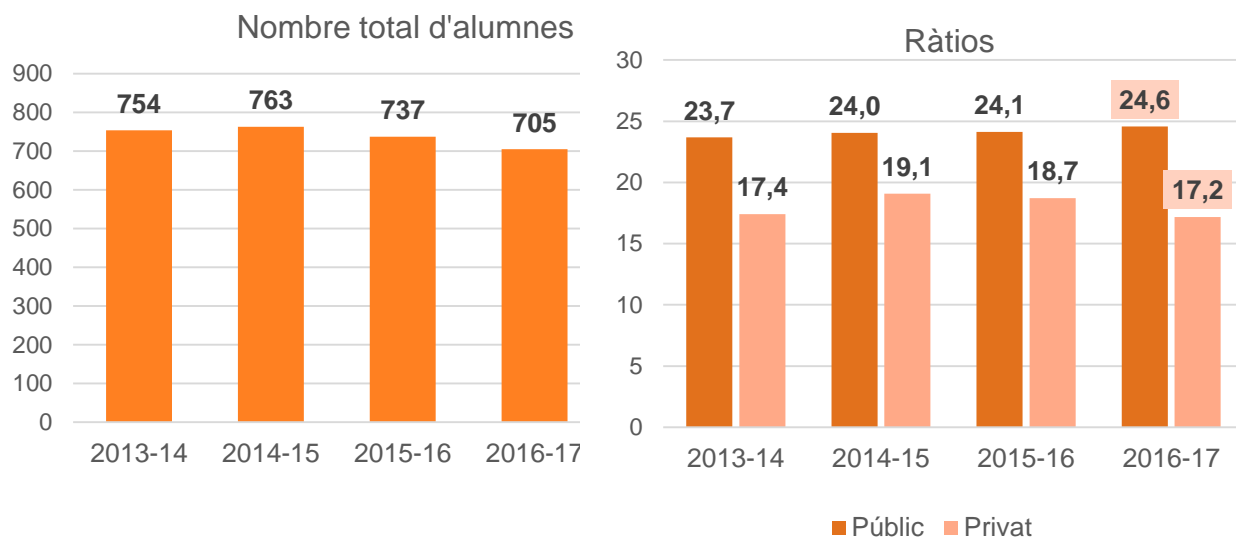
La reducció de 737 alumnes a 705 ve donada per allò que es comenta a la fitxa de naixements: els alumnes que acaben 6è a les escoles públiques són una cohort d'uns 90 nens i nenes,

mentre que els que entren a 1r són una cohort d'uns 70. En aquest procés de substitució de les cohorts més nombroses per les més reduïdes, s'augura que la disminució d'alumnes continuarà en els propers anys (com a mínim durant dos cursos més, quan surtin de l'escola les dues últimes cohorts d'uns 90 nens).

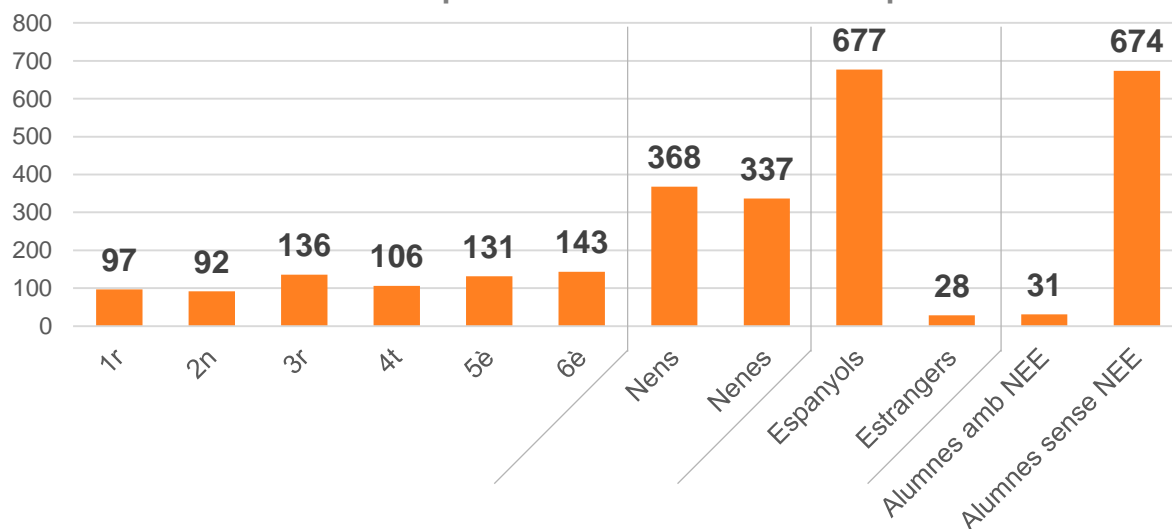
Els alumnes d'origen estranger tenen una mica menys presència a l'escola (un 3,9%) que al conjunt de la infància i adolescència del municipi (4,5%). Les nacionalitats són diverses i no n'hi ha cap que predomini (es reparteixen entre el Marroc, Argentina, etc.).

Hi ha 31 alumnes amb NEE, el que suposa un 4,3% del total dels alumnes.

Evolució de l'alumnat a educació primària

Característiques de l'alumnat d'educació primària

2016-2017	1r	2n	3r	4t	5è	6è	Nens	Nenes	Espanyols	Estrangers	Alumnes amb NEE	Alumnes sense NEE	Total
Públic	74	73	94	75	97	103	271	245	497	19	24	492	516
Privat	23	19	42	31	34	40	97	92	180	9	7	182	189
Total	97	92	136	106	131	143	368	337	677	28	31	674	705

2015-2016	1r	2n	3r	4t	5è	6è	Nens	Nenes	Espanyols	Estrangers	Total
Públic	74	96	77	94	99	91	261	270	510	21	531
Privat	22	47	31	37	41	28	104	102	199	7	206
Total	96	143	108	131	140	119	365	372	709	28	737

Font: Departament d'Ensenyament.

Educació secundària obligatòria

Sant Esteve Sesrovires té 482 alumnes d'ESO, 390 a l'institut públic Montserrat Colomer i 92 al col·legi privat. Seguint amb la tònica de creixement de la població de 13-16 anys, s'ha incrementat el nombre d'alumnes des dels 400 del curs 2013-14 fins als 482 del curs 2016-17. La inclusió d'una quarta línia al curs 2014-15 a l'institut públic va permetre que aquesta absorció de la població adolescent creixent que s'ha comentat al capítol anterior no col·lapsés les classes, sinó fins i tot que la ràtio vagi baixant cada any, fins als 24,1 alumnes per aula de mitjana de les dues escoles, una ràtio prou baixa comparat amb el Baix Llobregat (28,6) i de Catalunya (28,0). No obstant, degut a la disminució de la mida de les cohorts de nomenats i per tant pel fet d'haver-hi menys població infantil, s'espera que el nombre d'alumnes (almenys els que viuen a Sant Esteve) pugui disminuir quan

entrin a l'institut les cohorts més buides nascudes a partir del 2006 (a partir del curs vinent, 2018-19). L'afluència d'alumnat provinent d'altres municipis del voltant pot alterar aquesta tendència.

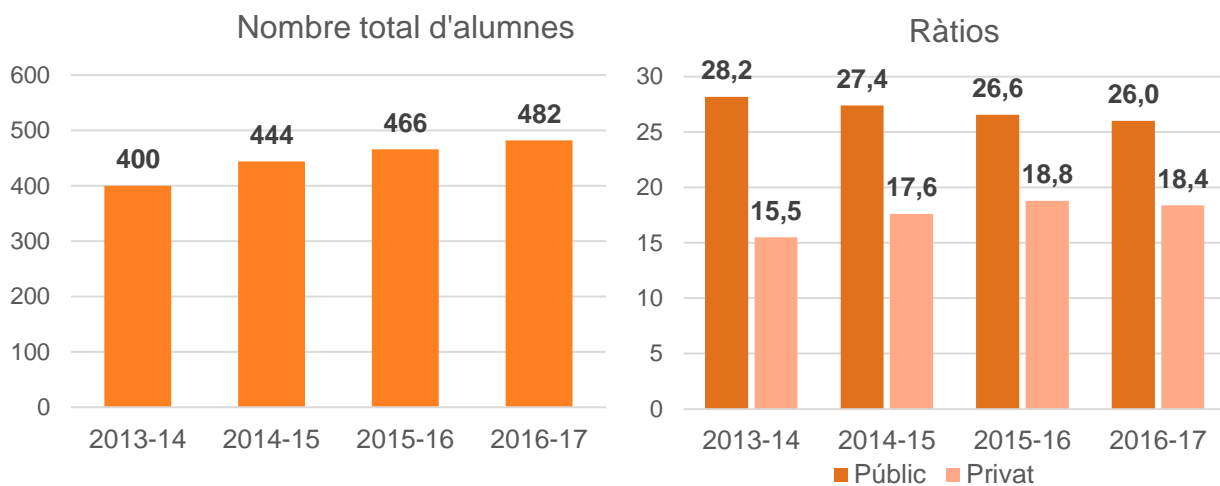
El curs més nombrós és el de 1r d'ESO, per l'efecte de l'escola pública sobretot, que és on acudeixen bona part dels residents i reflecteix millor els canvis demogràfics del municipi.

Hi ha més nenes que nens a l'institut públic, sent al revés al col·legi privat.

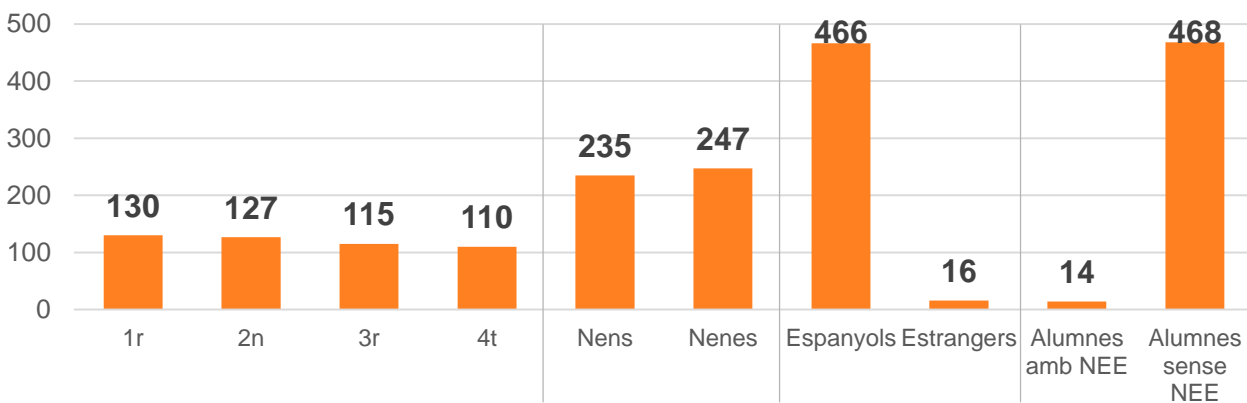
A l'ESO hi trobem 16 alumnes estrangers (un 2,6%). A l'institut públic hi destaquen les nacionalitats europees (Portugal, Rússia, Itàlia, Romania) seguides del Marroc, mentre que al col·legi privat hi destaca, a la secció d'ESO, els provinents de la Xina.

S'han detectat 14 alumnes amb NEE, 13 dels quals a la pública (un 3,3% del total d'alumnes de l'institut públic).

Evolució de l'alumnat d'ESO

Característiques de l'alumnat d'ESO (2016-17)

2016-2017	1r	2n	3r	4t	Nens	Nenes	Espanyols	Estrangers	Alumnes amb NEE	Alumnes sense NEE	Total
Públic	106	104	92	88	188	202	380	10	13	377	390
Privat	24	23	23	22	47	45	86	6	1	91	92
Total	130	127	115	110	235	247	466	16	14	468	482

2015-2016	1r	2n	3r	4t	Nens	Nenes	Espanyols	Estrangers	Total
Públic	104	99	93	76	195	177	357	15	372
Privat	23	28	27	16	45	49	87	7	94
Total	127	127	120	92	240	226	444	22	466

Font: Departament d'Ensenyament.

2.6. Infància i adolescència en risc

Existeixen diferents indicadors de serveis socials i de l'entorn escolar que ajuden a identificar situacions de risc dels infants i adolescents.

Persones de 0-18 anys ateses per serveis socials: Serveis Socials, durant l'any 2017, ha intervingut 112 expedients d'infants i adolescents d'entre 0 i 18 anys, el que representa un 6,5% de la població infantil i adolescent a Sant Esteve Sesrovires.

Alumnat atès per comissions socials dels centres: les comissions socials dels centres educatius han atès 72 casos en el curs 2016-17 (un 6,6% de l'alumnat): 54 d'infantil i primària (als centres descrits a baix) i 20 a l'ESO.

Alumnat amb necessitats educatives especials (NEE): Pel que fa a les necessitats educatives especials, en el curs 2016-17 són presents amb 2

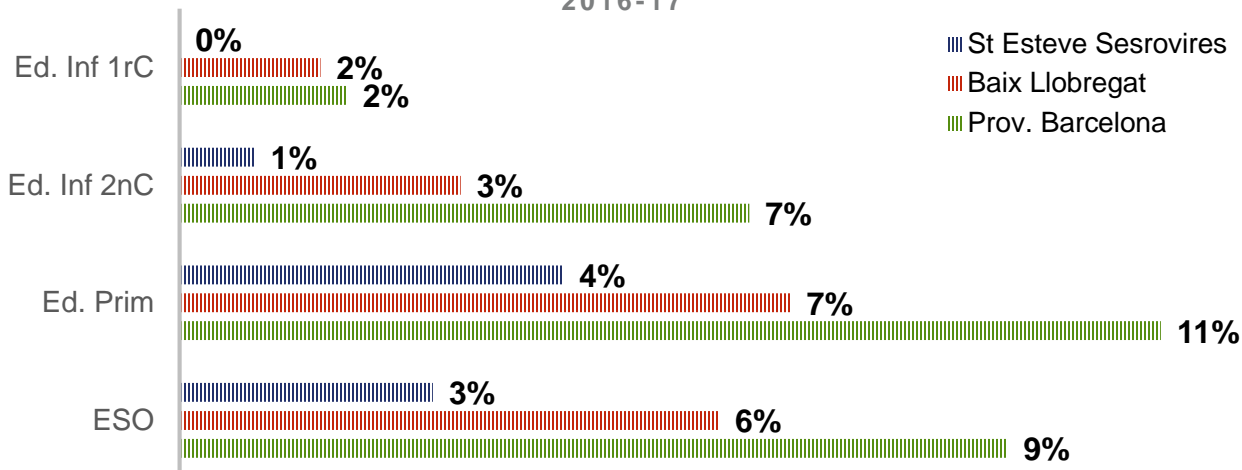
casos a educació infantil de 2n cicle (un 0,9% del total), 31 casos a primària (un 4,4%) i 16 casos a l'ESO (un 2,9%). La proporció d'alumnes amb NEE, comparada amb la comarca i la província, és força inferior a Sant Esteve.

Dificultats per superar els cursos: Durant el curs 2015-16, hi va haver 8 repetidors a l'ESO. El perfil de repetidor és sobretot masculí, de 4t d'ESO i d'origen espanyol. A l'avaluació final, el gruix important de l'alumnat va passar sense suspendre cap (67%), però trobem un 20% prou important d'alumnes que passen al següent curs amb matèries pendents. Només un 3% repeteix. El resultat de la promoció sense suspesos és millor a Sant Esteve que a la comarca o província (veure gràfic a la pàgina següent).

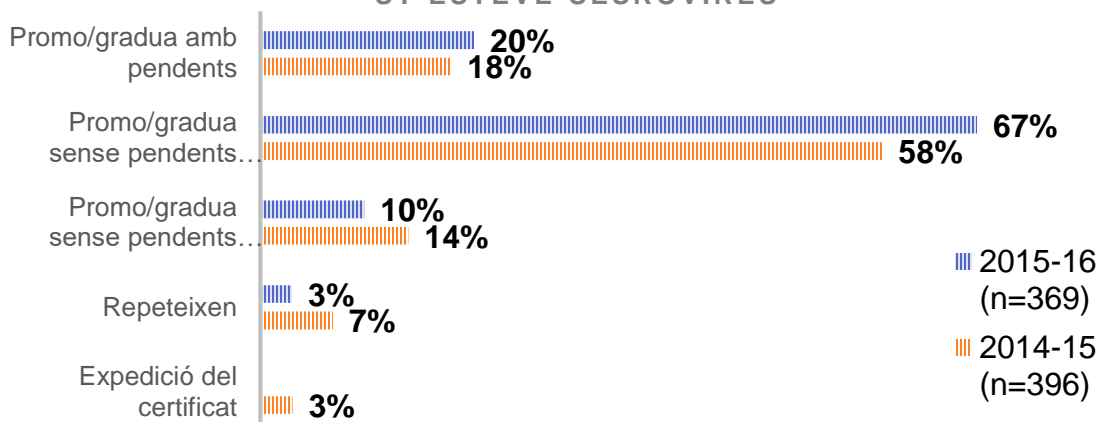
Nombre de casos atesos a les comissions socials dels centres educatius (curs 2016/17)	
Centre Educatiu	Alumnes
Escola La Roureda	27
Escola Vinya del Sastret	25
Institut Montserrat Colomer	20
Total general	72

Font: pròpia Ajuntament.

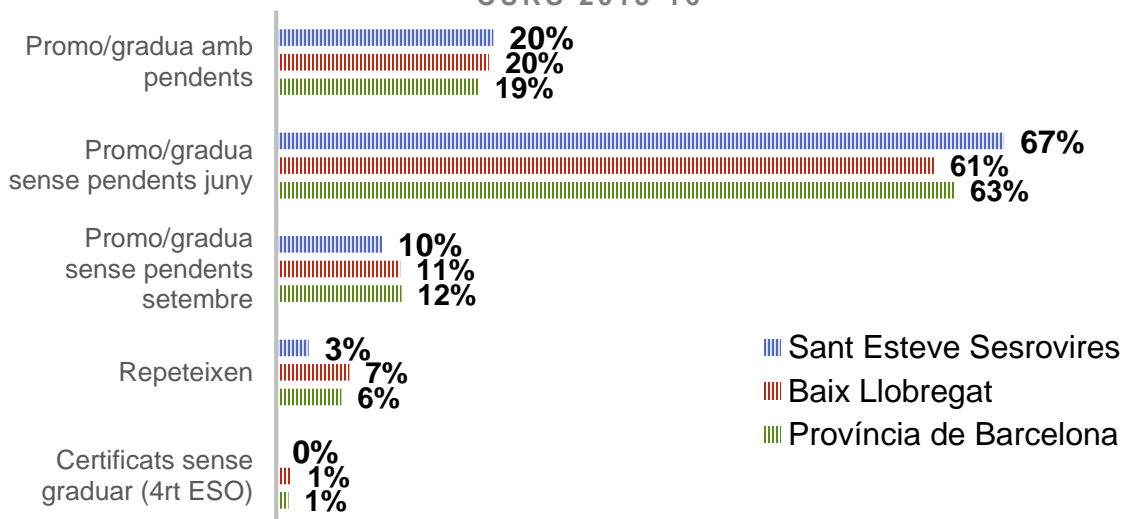
ALUMNES AMB NEE. 2016-17

PROMOCIÓ DE L'ALUMNAT D'ESO. ST ESTEVE SESROVIRES

PROMOCIÓ DE L'ALUMNAT D'ESO. CURS 2015-16

Font: Departament d'Ensenyament.

2.7. Resum del mapa sociodemogràfic

Pel que fa a l'evolució demogràfica del municipi, podem destacar els següents titulars:

- Sant Esteve Sesrovires és una ciutat petita de 7.670 habitants, amb un pes rellevant d'infants i adolescents (22%), per sobre de la comarca i de la província.
- L'evolució de la piràmide poblacional mostra un procés d'envelliment, on hi ha menys dones en edat de tenir fills, i per tant una projecció de menys infants en al futur.
- Es redueix el nombre de naixements: si al període 2001-2010, naixien entre 60-90 nens i nenes per any, des del 2010, la forquilla baixa als 45-70 naixements
- En els últims cinc anys ha disminuït el nombre d'infants de 0-6 anys i ha augmentat el nombre de 7-18 anys.

L'efecte d'aquest conjunt de factors és que, quan els nens i nenes nascuts en l'etapa pre-crisi (2001-2009) creixin en els propers anys i acabin les seves etapes escolars, tindran al darrere unes cohorts més buides. Això tindrà com a conseqüència, per exemple, una menor ocupació de les llars d'infants i de les escoles d'infantil i primària.

En referència a les migracions a Sant Esteve Sesrovires, podem concloure que:

- Sant Esteve s'ha nodrit més de persones que han vingut a viure al municipi que no pas de naixements, i al seu torn, més de persones que s'han traslladat des d'altres municipis del país que no pas d'immigració exterior.
- La immigració i emigració interna són prou altes: si bé hi ha unes 350-450 persones que es traslladen a viure a Sant Esteve, també en marxen unes 300-350.
- Sant Esteve Sesrovires és un municipi amb poca immigració adulta i infantil: un 8,1% de nascuts a l'estranger (un 5,5% al segment 0-18) i un 4,9% amb nacionalitat estrangera (un 4,5% als 0-18 anys).
- No obstant, la població estrangera, aporta al municipi el triple de la natalitat en relació amb el seu pes poblacional.

El manteniment i/o creixement del nombre d'infants dependrà, o bé de la promoció de la natalitat, o bé de la capacitat de Sant Esteve d'atraure famílies amb fills a viure al municipi.

De les dades socioeconòmiques del municipi, en podem extreure les següents conclusions:

- L'estructura de llar més comuna a Esteve Sesrovires és la parella amb fills menors, i amb una presència de llars monoparentals superior a la mitjana.
- La taxa d'atur de Sant Esteve és més baixa que al seu entorn.
- Sant Esteve Sesrovires compta amb un nivell formatiu una mica inferior al seu entorn.
- Sant Esteve té un bon nivell econòmic (tenint en compte la base imposable per habitant de l'IRPF), superior a la mitjana comarcal i provincial.
- A Sant Esteve Sesrovires hi ha més habitatge en propietat, pendent de pagar-ne la hipoteca.
- El preu del lloguer és superior al preu mitjà de la comarca i la província.

En referència al que es comentava anteriorment, una de les dificultats per atraure famílies amb fills, o bé evitar

l'emigració interna cap a altres municipis, és el preu elevat de l'habitatge.

En relació amb el mapa escolar, podem interpretar que el sistema educatiu de Sant Esteve es troba en un *impasse* demogràfic i de recursos. Degut al creixement poblacional previ s'havien incrementat el nombre de línies a l'escola i l'institut. No obstant, s'observa una disminució del volum d'alumnes tant a l'educació infantil de 1r i 2n cicle, com en la primària, i a partir del curs que ve s'haurà de veure si també es comença a reduir a l'ESO. Aquestes disminucions de població infantil poden repercutir en l'assignació de recursos que es fa a les escoles pot tenir dos efectes: o bé pot fer perillar la pervivència d'aquests recursos (com ha passat amb la llar El Picarol), o bé es pot veure com una oportunitat per a tenir una menor ocupació dels centres que pugui fer baixar les ràtios (que en l'últim curs no eren més altes que el seu entorn), i obrir noves possibilitats educatives.

3

Recursos per a la infància i l'adolescència

En aquest apartat es presenta un resum dels principals recursos per a la infància i l'adolescència existents a Sant Esteve Sesrovires. Aquest recursos estan agrupats per grans temàtiques, com són:

- Cobertura de les necessitats bàsiques
- Atenció a les famílies
- Salut
- Educació formal

- Educació no formal
- Participació
- Cultura, festes i lleure
- Treball

Al final d'aquest capítol, es presenta un "sociograma" o mapa de recursos, que indica les relacions que s'estableixen entre els diferents agents implicats en l'atenció a la infància i l'adolescència.

Cobertura de necessitats bàsiques

- **Serveis Socials:** equip professional municipal que dona atenció, suport i fa seguiment de les famílies en situació de risc. A més, gestiona diferents tipus de prestacions i ajuts com: transferència d'ingressos, beques de menjador, llibres...
- **Comissions socials dels centres educatius:** reuneixen una educadora social amb membres de la direcció de les escoles o institut per fer un seguiment del desenvolupament socioeducatiu dels infants i adolescents en risc. La comissió social de l'institut es reuneix un cop al mes, i a les escoles cada 3 mesos.
- Tot i que no hi ha comissió social, els serveis socials tenen relació amb la llar d'infants per unificar la intervenció amb la família. La llar permet tenir un seguiment i que aquesta comuniqui indicadors de risc a les educadores socials.
- **Beques menjador del consell comarcal:** s'ajuda a les famílies a fer el tràmit al consell comarcal.
- **Projecte Mans a Mans:** es tracta d'una iniciativa impulsada per les àrees d'Educació i Medi Ambient de l'Ajuntament de Sant Esteve i per la llar d'infants, que té com a objectiu fomentar la reutilització del material infantil en bon estat. El projecte fa set anys que funciona i té la finalitat de fomentar el consum responsable i conscient del material infantil, a través de la seva reutilització. En aquest espai es pot donar i rebre qualsevol tipus de material infantil (0-6 anys) mentre estigui net i en bon estat, com roba, mobiliari, joguines, contes, peluixos, llibres, accessoris (cotxets, cadires per al cotxe, banyeres) entre d'altres..

Cobertura de necessitats bàsiques

- **Banc de llibres:** projecte de reutilització de llibres de text que duen a terme els centres escolars de Sant Esteve Sesrovires.
- **Banc d'aliments:** juntament amb les prestacions de serveis socials i el projecte Mans a Mans, el banc d'aliments procura lots d'aliments a les persones necessitades del municipi, aportant també alimentació infantil específica.
- **Projecte Mentali:** des del curs 2017-18 Sant Esteve compta amb el projecte Mentali, resultat de la col·laboració entre Ajuntament, AMPAs, empreses de menjador i altres entitats solidàries del municipi. El projecte consisteix en aprofitar el menjar cuinat sobrant dels menjadors escolars per distribuir-lo en carmanyoles entre les famílies més necessitades del municipi.
- **Transport escolar:** serveis socials finança el cost de l'autobús que passa a buscar als alumnes de primària i ESO a partir d'una convocatòria d'ajuts.
- **Finançament de la tarja de transport de l'ATM:** per als alumnes d'educació post-obligatòria d'entre 16 i 25 anys que han d'anar a estudiar a fora.

Atenció a les famílies

- L'escola bressol municipal té varis projectes oberts a les famílies de tot el poble com l'Espai Nadó, 'Créixer junts', 'Rodajocs', i grups de conversa sobre temes d'interès.
- **Espai Nadó:** espai setmanal condicionat per a famílies amb infants menors d'un any. Es tracta d'un espai acollidor on les famílies poden compartir experiències i dubtes amb altres pares i mares acompanyats del seu bebè. L'espai aporta suport als pares i mares per a acompanyar el nadó en el seu creixement i desenvolupament. L'espai compta amb professionals amb qui parlar de la criança i educació dels fills i filles. Hi assisteixen entre 10 i 12 famílies l'últim curs.
- **Espai Créixer Junts:** trobades mensuals a la llar d'infants La Ginesta adreçades a pares i mares de la llar d'infants. Al voltant d'un cafè, dinamitzada per amb un especialista, es dialoga i reflexiona sobre temes relacionats amb la criança dels fills i filles.
- **Rodajocs:** cicle d'activitats setmanals durant 9 setmanes, adreçades a infants d'1 a 3 anys i les seves famílies. S'ofereixen tallers de joc, cançons, danses i experimentació. Es també un espai de socialització, de naixement de relacions enriquidores, de creació de pensament on compartir les experiències viscudes com a pares i mares i interactuar en la tasca d'educar.
- **Xerrades 0-3 anys:** es fan diverses xerrades sobre temes que surten a proposta de les famílies.
- **Xarxa de pares delegats de curs:** les AMPA i les escoles han creat una xarxa de pares i mares delegats de curs-classe per permet vertebrar els canals de informació i participació de les famílies.
- **Activitats de les AMPA dirigides a les famílies:** varies AMPA del municipi fan xerrades dirigides a les famílies, sobre temes diversos de l'educació dels fills, com 'adolescència amb humor', 'aprendre a aprendre',...
- **Xerrades dels Mossos d'Esquadra:** personal especialitzat dels Mossos d'Esquadra fa xerrades en escoles i instituts dirigides a pares i mares sobre temes del seu interès, com la ciberseguretat, l'assetjament, etc.

Salut

- **Ambulatori:** l'ambulatori integra l'atenció mèdica de caràcter públic al municipi, incloent el servei de pediatria i obstetrícia. L'ambulatori s'implica en activitats de promoció de la salut als centres escolars i en el treball en xarxa amb altres agents.
- **Centre de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP):** El CDIAP de Martorell és el centre de referència per a les famílies de Sant Esteve llurs fills menors de 6 anys presenten alguna dificultat a nivell de desenvolupament o aprenentatge.
- **Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ):** el CSMIJ de Martorell és el centre de referència per atendre els problemes de salut mental dels infants i adolescents de Sant Esteve Sesrovires. Amb ell es coordina l'ambulatori i altres agents de salut i educació del municipi.
- **Programa Salut i Escola:** l'institut públic Montserrat Colomer disposa del programa Salut i Escola, que posa a disposició de l'alumnat un consultori anònim sobre dubtes, preocupacions i problemes relacionats amb la seva salut, sexualitat, drogues, i informació general. En teoria, el fa la pediatra durant el pati una hora a la setmana, tot i que per la manca de recursos s'acaba fent una hora cada dues setmanes. El programa Salut i Escola també preveu un taller de sexualitat i afectivitat un cop al curs (normalment per la llevadora).

Salut

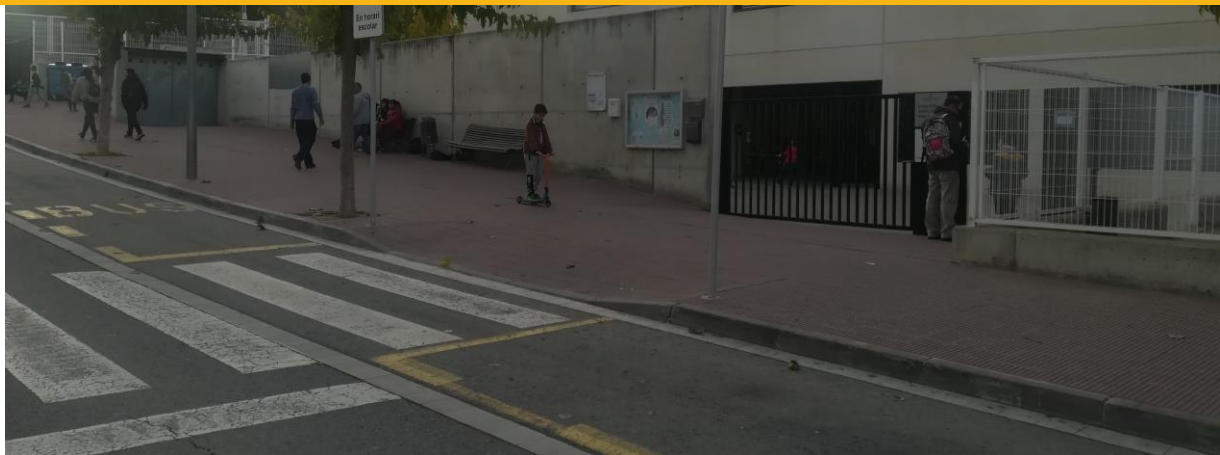
- **Programa de vacunació a les escoles:** aquest programa permet posar des de les escoles part del calendari de les vacunes obligatòries.
- **Programa bucal:** projecte pel qual des de les escoles es fa una revisió bucal a tots els infants.
- Algunes AMPA del municipi realitzen formació en primers auxilis.
- **Gabinets de psicologia privats:** no formen part de la oferta pública però s'hi deriven bastants casos per la manca de recursos i d'atenció per part d'organismes com el CSMIJ.
- **Cabal Baix:** servei d'assessorament sobre drogues i comportaments de risc (ludopaties, sexualitat, addicció a tecnologies, compra compulsiva, trastorns d'alimentació, etc.), mancomunat entre els ajuntaments d'Abrera, Esparreguera, Olesa de Montserrat i Sant Esteve Sesrovires. Hi ha una tècnica per a tots els municipis, que fa 3 sessions amb les famílies que ho demanen. També fa tallers sobre consum de substàncies.
- **Infadimed:** programa de promoció de la dieta mediterrània i l'alimentació saludable a través de visites mensuals de la infermera, consistent en activitats i vídeos (capítols d'una sèrie de dibuixos animats creada per l'ocasió) a l'escola Vinya del Sastret.
- **Pla de consum de fruita:** a les escoles La Roureda i Vinya del Sastret, a l'hora del pati hi ha unes safates amb fruita de temporada, i hi ha col·laboració de familiars per pelar la fruita.

Educació formal

- Sant Esteve Sesrovires compta amb els següents **centres d'educació formal**:
  - La **llar d'infants La Ginesta**, que educa a infants de 0 a 3 anys.
  - **Escola pública La Roureda**, que imparteix segon cicle d'educació infantil i primària.
  - **Escola pública Vinya del Sastret**, que imparteix segon cicle d'educació infantil i primària.
  - **Institut públic Montserrat Colomer**, que imparteix ESO i batxillerat.
  - **Centre privat Àgora Internacional**: centre privat que imparteix educació formal de primer i segon cicle, primària, ESO i batxillerat.
- Les escoles públiques de Sant Esteve Sesrovires realitzen diversos projectes a través dels seus plans educatius:
  - **Escola verda**: recollida d'oli, piles i taps, promoció del reciclatge i reutilització de llibres.
  - **Aprenentatge de llengües estrangeres**: Sharing to Learn (promoció de l'expressió oral amb alumnes de l'institut, a La Roureda i Vinya del Sastret), ciència en anglès a cicle mitjà i superior (La Roureda i Vinya del Sastret), col·laboració amb centres estrangers a través del projecte eTwinning amb Itàlia i Croàcia (Vinya del Sastret), aprenentatge del francès i preparació pel Batxibac (La Roureda), i projectes diversos (anglès des de P3, School Radio, teatre, cartells desdoblats en català i anglès, English corners, a l'escola Vinya del Sastret).
  - **Promoció de la lectura**: projectes ILEC (impuls de la lectura) i "Llegim Junts?" (apadrinament lector) a Vinya del Sastret.
  - **Treball intercíclic** a Vinya del Sastret (racons).

Educació formal

- L'institut realitza els següents projectes dins del seu pla educatiu:
  - **Internet segura de tu a tu:** projecte amb els Mossos d'Esquadra que promou la seguretat en l'ús d'Internet i activitats de formació i de prevenció, en el qual els alumnes de 4t d'ESO es converteixen en formadors dels seus companys de 1r d'ESO, i de referents i referents per a tots els alumnes del centre durant el curs escolar.
  - **Servei comunitari:** projecte que vol promoure que els alumnes experimentin i protagonitzin accions de compromís cívic, aprenguin en l'exercici actiu de la ciutadania, i posin en joc els seus coneixements i capacitats al servei de la comunitat. Té una durada de 20 hores, de les quals 10 són de servei a la comunitat i es fan fora de l'horari lectiu: a l'Aula d'Adults, l'Espai Obert, a la residència Can Serra, cursos intergeneracionals al Casal de la Gent Gran...
  - **Projecte educatiu Vincles:** l'Institut Montserrat Colomer acull el projecte Vincles, un programa d'atenció educativa a la diversitat de secundària. El projecte Vincles va posar-se en marxa per primera vegada el curs 2009-2010 promogut per l'Àrea d'Educació. El seu objectiu és donar suport als alumnes de segon cicle d'ESO i acompanyar-los a la contribució de l'èxit acadèmic que els permeti l'acreditació i obtenció del GES. Pretén facilitar-los la integració escolar, social i laboral, mitjançant l'oferta d'hores de currículum fora de l'institut en dependències municipals (escoles, llar d'infants, equipaments esportius, ràdio o televisió). S'aconsegueix que la majoria graduïn, i que molts continuïn estudiant.
  - **Projecte "Tabú. Tu tries què t'hi jugues!":** joc de mòbil de prevenció de les violències sexuals, per fer reflexionar els alumnes, s'han fet murals, organització d'activitats en grup...
  - **Support intensiu per a l'escolarització inclusiva (SIEI):** dotacions extraordinàries de professionals que s'incorporen a les plantilles d'escoles i instituts com a recursos intensius per atendre els alumnes amb necessitats educatives especials que ho necessitin.
  - Xerrades diverses sobre temes de refugiats, violència de gènere (associació Candela).

Educació formal

- Addicionalment i complementant la tasca dels centres educatius, trobem els següents recursos:
  - **EAP:** l'equip d'assessorament psicopedagògic dona suport als centres educatius en la detecció i atenció a infants amb necessitats educatives especials.
  - **AMPA:** les AMPA fan la seva tasca entorn als centres educatius, reforçant el projecte educatiu dels centres i aportant serveis complementaris a l'alumnat i les seves famílies (servei de menjador i acollida).
  - **Reforç escolar:** l'AMPA de l'institut Montserrat Colomer fa tallers sobre tècniques d'estudi a alumnat d'ESO. A més, l'Ajuntament ha creat un espai de reforç escolars per a l'alumnat que ho necessiti.
  - **Àrea d'Infància i Educació:** gestiona la llar d'infants, dona suport a les escoles i instituts, i planifica els projectes i programes que s'ofereixen a escoles i instituts. Com que no hi ha Oficina Municipal d'Escolarització, centralitza la demanda de matrícula viva i fa de pont i benvinguda a les famílies. També s'encarrega de la gestió de consergeria, manteniment i neteja.
  - **Catàleg de recursos de la Diputació:** la Diputació ofereix diversos tallers i activitats a cost zero.
  - **Coordinació 0-6:** espai de coordinació local entre la llar d'infants i les escoles del municipi. A nivell de Baix Llobregat Nord hi ha un espai de coordinació 0-6 on es comparteixen projectes i accions.
  - **Coordinació primària-ESO.**

Educació no formal

- **Entitats:** existeix un extens teixit d'associacions, especialment en l'àmbit esportiu, i també cultural, que desenvolupen activitats extraescolars per als infants i adolescents de Sant Esteve.
- **AMPA:** També organitzen extraescolars, durant el migdia i a la tarda.
- **Espai Obert:** L'Espai Obert és un espai socioeducatiu integrador adreçat a infants i joves d'entre 4 i 16 anys. Aquest servei municipal funciona des de l'any 2007 amb l'objectiu d'ajudar nens i adolescents a potenciar el desenvolupament de la seva personalitat. Un equip d'educadores socials i una pedagoga treballen tant amb els infants, com amb les seves famílies i el seu entorn social. Funcionen tres grups: un de 4 a 8 anys (2 dies a la setmana), un de 8 a 11 anys (2 dies a la setmana) i un de 12 a 16 anys (1 dia a la setmana). En el curs 2017-18, s'atenia a 25 infants i 18 famílies, amb 3 infants en llista d'espera. La programació consisteix en activitats rutinàries, amb una estructura de berenar, fer deures, i manualitats o joc lliure. S'aprofita per treballar higiene (rentar-se les mans), hàbits (puntualitat) i alimentació (veure què porten per berenar, si en porten). Es fa un treball emocional, d'autoestima i autopercepció.
- **Espai de reforç:** dos grups de reforç que es fan a l'espai jove Sputnik per la dinamitzadora de joventut, un al primer cicle d'ESO i un a segon cicle. Permet fer contacte amb pares i professors, i acompanyament a l'adolescent.
- **Esplai Trapella:** es tracta d'una entitat local que duu a terme, setmanalment, activitats de lleure infantil i juvenil. Organitza colònies en el període estival. Actualment és un esplai que compta amb molts infants.
- **Programa Neptú:** El projecte Neptú s'ofereix a les escoles de primària del municipi des de l'Àrea d'educació. Les escoles que s'adhereixen ho incorporen al currículum dins l'àrea d'educació física. L'objectiu principal és potenciar les habilitats aquàtiques i afavorir el desenvolupament integral de l'infant. Una oportunitat per aprofundir en aspectes relacionats amb la salut, el benestar, la convivència i l'autonomia del propi nen/a.
- **Biblioteca municipal Joan Pomar:** biblioteca municipal adscrita a la xarxa de Diputació que ofereix un espai de lectura, consulta i deures escolars.

Educació no formal

- **Educació vial:** des de la Policia Local és fan diferents activitats d'educació vial amb les escoles (Guia d'educació per la mobilitat segura o GEMS). A Primària, seguretat vial. A primer d'ESO, influència de l'alcohol i les drogues en la persona. A segon d'ESO, influència en la conducció. A 3r i 4t d'ESO, influència del grup en cometre accions delictives.
- **Aula de Música:** escola de música que fa activitats descentralitzades en diferents espais del municipi i pensades per a diferents nivells d'educació musical.
- **Tallers de l'àrea de Joventut:** sobre sexualitat, LGTBI, igualtat de gènere, drogues i conductes de risc (junt amb Cabal Baix).
- **Sputnik:** punt d'informació, orientació i dinamització on es localitzen molts dels recursos presentats en l'àmbit d'educació no formal. S'hi fan tallers, hi ha un espai de jocs i videojocs. Actualment l'espai es troba tancat i hi ha una nova ubicació a les Escoles Velles.
- **Col·lectiu Jove:** organització que actua en representació de diverses colles i entitats juvenils que tenen com a objectiu, vetllar, proposar i/o organitzar activitats socials i/o lúdiques per als joves sesrovirencs.
- **Fem Fireta:** entitat juvenil que organitza activitats a la Festa Major i a la Primavera Jove (Urban Yard, Jovart...).
- **Suyana, Plataforma Solidària:** aquesta entitat treballa l'educació des de la vessant de la cooperació internacional i la interculturalitat. Suyana és una entitat sense finalitat de lucre per al desenvolupament socioeducatiu en països empobrits. La seva actuació actual se centra en la construcció i desenvolupament de Centres Educatius al Senegal. També participa en activitats del poble com la Fira del Joc Tradicional o el projecte Mentali.

Participació

- **Consell Escolar Municipal:** està compostat per representants dels equips directius dels centres, del professorat, dels pares, de les AMPA, del personal d'administració, dels alumnes (ESO), la secretaria de l'Àrea d'Infància i Educació, i un membre de cada grup municipal del consistori. Es reuneix en plenari 3 cops cada curs. S'hi informa dels projectes i programes en desenvolupament, i s'hi comparteixen mancances o elements a enfortir. En ocasions, es creen comissions de treball (per exemple, l'aplicació de la jornada contínua de 8h a 14h).
- **Consell Municipal de Joventut:** hi estan representades totes les entitats de joves i de cultura. Es tracten sobretot temes d'oci, no ha tingut un bon funcionament, i els encorsetaments legals no incentiven la participació dels adolescents. S'està treballant en una modificació del reglament de participació ciutadana, en el qual joventut sigui una comissió de treball ad-hoc, que no sigui tant normatiu.
- **Quadern de debat familiar:** realitzat l'any 2017, es tracta d'un llibret que es va repartir als centres educatius i equipaments municipals, amb preguntes sobre els aspectes més rellevants de la vida local. Estava estructurat al voltant d'una desena d'eixos temàtics, com ara el poble, els equipaments i els serveis municipals, el civisme, la cultura i les tradicions, la mobilitat i la seguretat, el comerç, el medi ambient i els mitjans de comunicació locals.
- **Consell Escolar de cada centre.**
- **Consells de delegats de curs.**
- **Delegats verds** als centres que són escoles verdes.

Lleure, festes i cultura

- Sant Esteve compta amb una programació cultural dirigida a les famílies, organitzada principalment des de l'Ajuntament però amb participació de moltes entitats diferents. Tal com queda recollit en el web de l'Ajuntament, aquesta programació inclou les següents activitats:
- Cicle Blanc d'Espectacles: es tracta d'una mostra d'espectacles per a tota la família. En aquest cicle hi ha diversos gèneres teatrals: titelles, dansa, música, clowns, teatre...
- Senet- Fira del Joc Tradicional d'aquí i d'arreu: El SENET (Sant Esteve, Nou Espai de Trobada), és un espai festiu, lúdic i didàctic ple de jocs coneguts i no tan coneguts. Amb aquesta fira, es pretén fer arribar a gent de totes les edats de St. Esteve Sesrovires i rodalies diferents jocs tradicionals d'arreu i apropar, així, una mica més, les diverses cultures que ens envolten. L'entitat Suyana (Plataforma Solidària) conjuntament amb l'Àrea de Joventut (Serveis a les Persones) són els organitzadors/es d'aquesta fira.
- Festa Major: Els actes infantils de la Festa Major organitzats per l'Àrea de Joventut (Serveis a les Persones) són:
  - La Festa Aquàtica
  - El Concert de la Coral Infantil
  - Animació i bany d'escuma
  - L'Espectacle familiar de circ del diumenge a la tarda.
  - Humol Amalillu (circuit de proves)
- Fira dels Drets de l'Infant: Aquesta fira es realitza a l'entorn del dia dels Drets de l'Infant, que és el 20 de novembre, pels carrers de l'illa de vianants. Està organitzada per l'Esplai Trapella amb la col·laboració i el patrocini de l'Àrea de Joventut.

Lleure, festes i cultura

- Festes d'Hivern:
  - Menudes Festes!: Seguit de tallers i altres activitats infantils/familiars que es duen a terme durant les vacances nadalenques
  - Cagatió de Nadal: El tradicional Cagatió de Nadal, l'organitza l'Àrea de Joventut. És una activitat amb molta afluència en la qual tots els infants del poble poden fer cagar el Tió.
  - Patge Viu Viu: Carter oficial de Ses Majestats els Reis de l'Orient.
  - Cavalcada de Reis.
  - Matí de Color: Tallers, espectacles i altres activitats infantils de petit format, organitzades pel Casal de Vallserrat i l'Àrea de Joventut (Serveis a les Persones), .
  - Alternaval (festa dirigida a nois i noies més grans, de 16-18 anys).
- Estevestiu: casals d'estiu i activitats esportives i de lleure que permeten als infants i jove de Sant Esteve gaudir d'activitats d'estiu de lleure educatiu. L'any 2016 es van realitzar Casals d'Estiu (per infants) i Activa't (casals per adolescents de 12 a 16 anys) Campus de Futbol i de Futbol Sala, d'Handbol, de Patinatge, de Taekwondo. de Gimnàstica, de Pàdel, de Voleibol, de Teatre, Casal del GIREs i Escola Esportiva d'Estiu.
- PIDCES: servei d'informació adolescent i juvenil que es dona durant l'horari de pati de l'institut (també en format passaclases). Permet aproximar l'agenda d'activitats socioeducatives i culturals del municipi al públic més jove.

Treball

- **Borsa de treball de la Diputació de Barcelona XALOC:** a febrer de 2018, hi havia 5 adolescents d'entre 16 i 18 anys apuntats. Entre 18 i 20 anys, n'hi ha 18 apuntats.
- **Programa de Garantia Juvenil:** s'ajuda als joves que s'hi apunten a fer una identificació de competències, ajudar a preparar un CV. Se'ls apunta al programa "Joves per l'ocupació".
- **Club de la feina:** sessions amb els ordinadors que hi ha a la planta baixa de l'ajuntament, on poden buscar feina amb l'ajuda de les tècniques.

Un sociograma és una eina d'anàlisi que pretén obtenir una radiografia grupal, del conjunt de les relacions entre els subjectes d'un grup, caracteritzant una comunitat determinada.

Es a dir, el sociograma mostra gràficament quines posicions ocupen i quines relacions hi ha, en aquest cas, entre els recursos d'atenció a la infància i adolescència del municipi de Sant Esteve Sesrovires, deixant dilucidar quins són els recursos centrals, que reuneixen més relacions i per tant tenen un pes i influència central en la dinàmica del grup.

Aquesta eina, també ens mostra quins són aquells "nodes", els recursos, que contenen menys dinamisme, mostrant possibilitats i reptes futurs per a la posterior planificació d'estratègies i línies d'acció.

Els nodes apareixen en diferents colors segons si són de l'àmbit escolar (escoles i AMPA, amb foto o en blau), a àrees de l'ajuntament (groc fosc), serveis educatius externs (groc clar), serveis a la ciutadania en general (verd) o sector privat (gris).

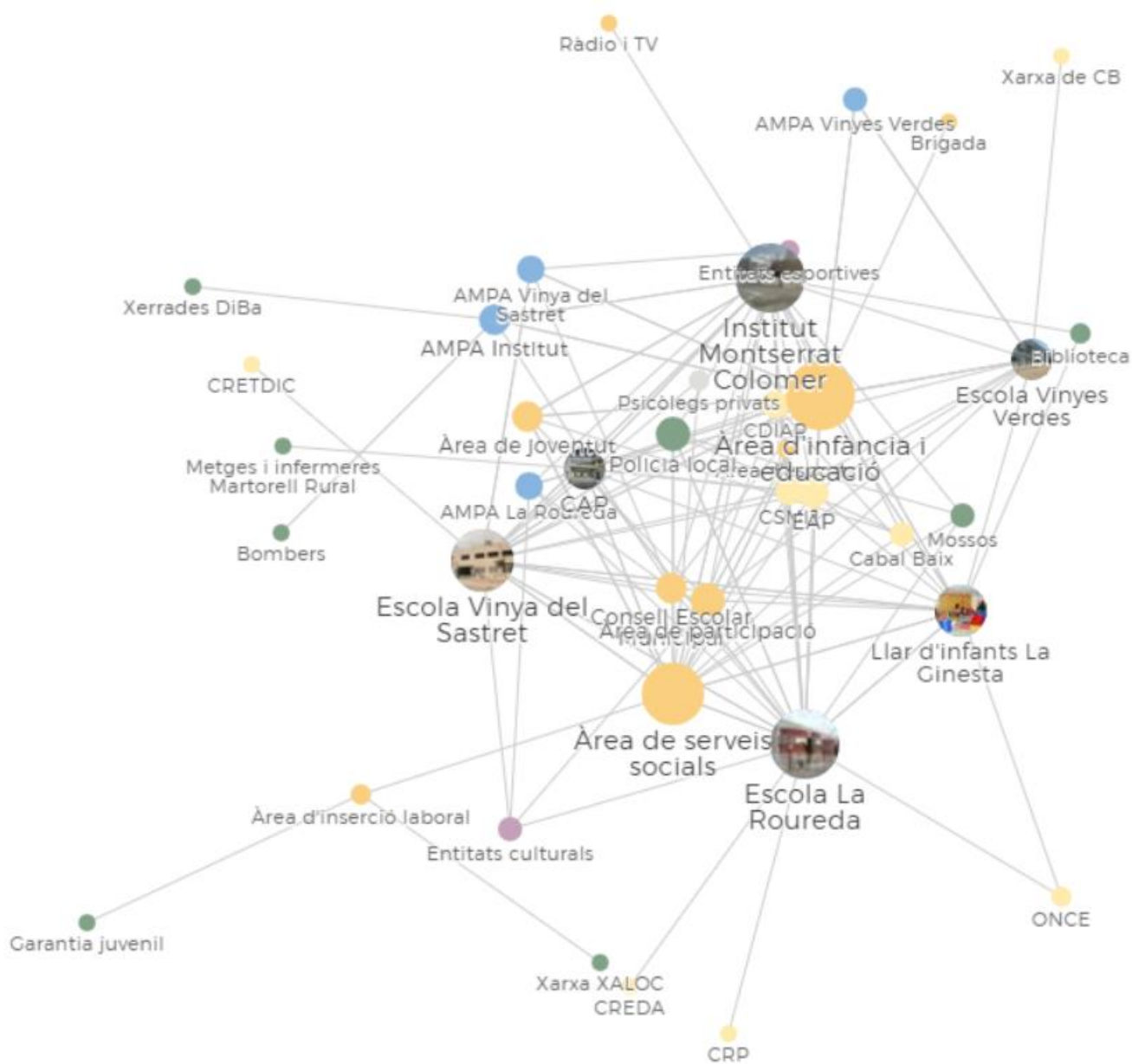
Cal tenir en compte que apareixen aquells que han aparegut a partir de les

entrevistes amb els agents clau, quan els hem preguntat 'amb quins altres agents i recursos es coordinaven', sense un llistat de recursos tancat, per tant de ben segur que hi ha recursos que no apareixen, i recursos que haurien d'estar relacionats i apareixen aïllats entre si. En la propera fase, es subministrarà un qüestionari tancat als agents clau per determinar millor aquestes relacions, així com la seva intensitat (coordinació formal, coordinació informal o contacte puntual), que ara no apareix en el sociograma.

Passem, per tant, a presentar el sociograma d'aquells recursos que actualment es relacionen al municipi.

Per consultar amb més detall els agents i recursos que hi apareixen, així com les seves relacions, es pot consultar el següent enllaç: <https://onodo.org/visualizations/38420>.

Mapa de recursos d'atenció a la infància i l'adolescència de Sant Esteve Sesrovires

4 Mapa de visions

Es presenten a continuació els resultats de l'enquesta als infants i adolescents del poble, a través de diferents sub-capítols que es corresponen amb les grans temàtiques (dimensions) abordades a l'enquesta.

Els eixos analitzats són, en aquest ordre:

1. Metodologia i procediments de l'enquesta
2. Característiques demogràfiques de l'alumnat infantil i adolescent
3. Hàbits saludables i estat de salut
4. Situació escolar
5. Situació emocional
6. Situació econòmica
7. Situació de lleure
8. Relació amb el poble

4.1. Apunt metodològic sobre l'enquesta

L'enquesta ha consistit en un qüestionari de 65 preguntes, distribuïdes en els blocs temàtics següents:

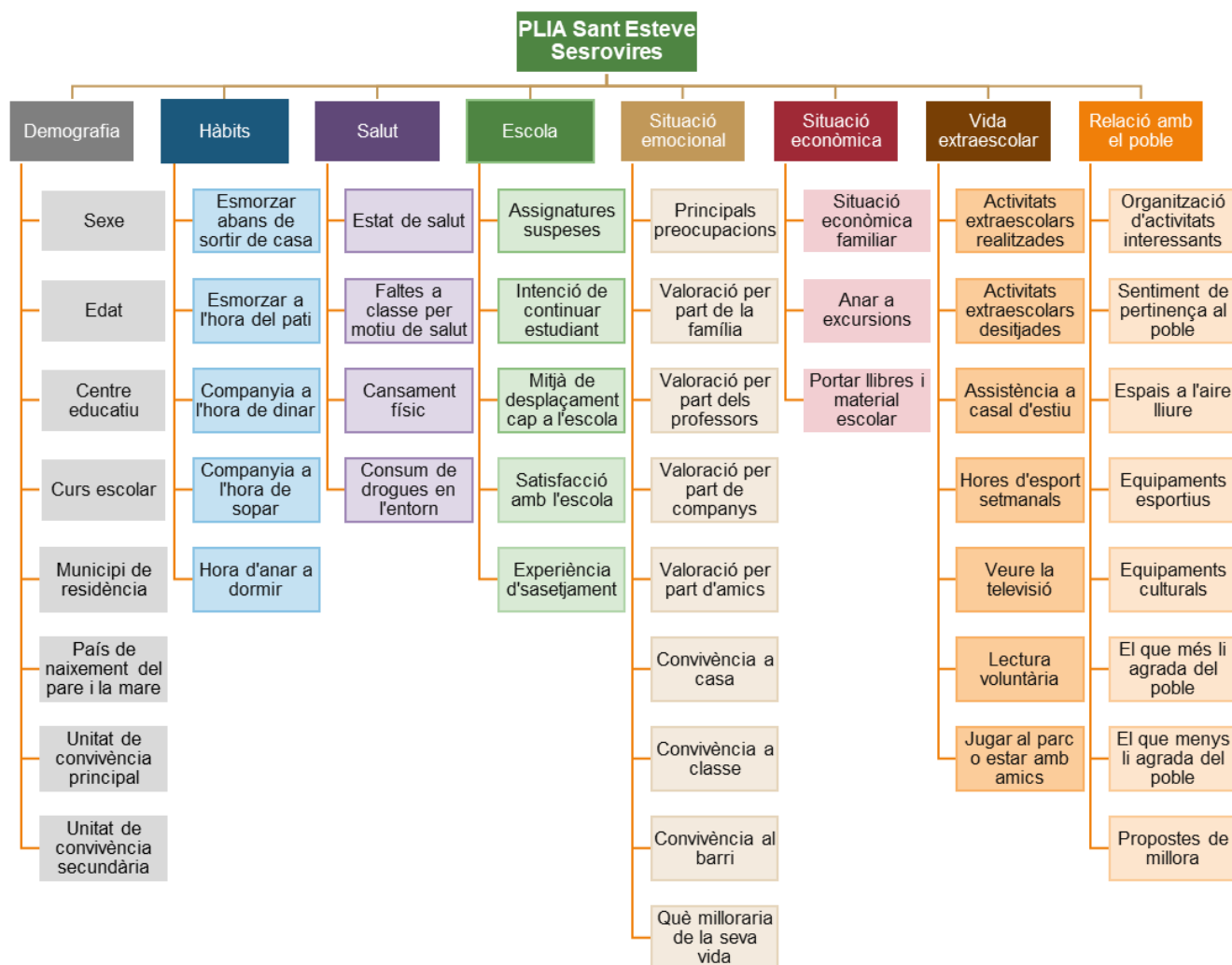
- Característiques demogràfiques
- Hàbits diaris
- Hàbits saludables
- Estat de salut
- Educació formal (situació a l'escola)
- Situació emocional
- Situació econòmica
- Educació no formal (extraescolars i temps lliure)
- Relació amb el poble (valoració i propostes de millora)

Cada bloc temàtic ha inclòs varies preguntes sobre la temàtica, destinades a recollir indicadors clau per avaluar la situació dels infants i adolescents al municipi. L'estructura de temàtiques i indicadors clau que ha recollit l'enquesta es pot veure en el diagrama de la pàgina següent. Cadascun dels ítems del diagrama es correspon amb una pregunta del qüestionari.

L'alumnat enquestat ha sigut de 5è i 6è curs d'Educació Primària i de tota l'Educació Secundària Obligatòria, i ha inclòs les tres escoles públiques i l'institut públic, ja que el centre privat ha declinat participar en l'enquesta. S'ha entrevistat a un total de 534 alumnes. Tenint en compte els 595 alumnes de 5è i 6è de Primària i d'ESO dels centres públics que hi havia en el curs 2017-18, i amb un interval de confiança del 95%, el marge d'error de les dades d'aquesta enquesta és de $\pm 1,36\%$. És a dir, els resultats obtinguts de l'enquesta s'haurien d'interpretar dins d'una forquilla de $\pm 1,36\%$ entorn al percentatge extret de l'enquesta. Així, si obtenim un percentatge d'un 50% a la enquesta, caldria interpretar que el valor poblacional se situï dins el rang de 48,64%-51,36%, amb un 95% de probabilitat d'encertar dins del rang. Si prenguéssim com a referència els 615 infants i adolescents d'entre 11 i 16 anys residents al municipi, el marge d'error és una mica més alt ($\pm 1,54\%$).

De les 534 respostes rebudes vàlides, 529 han arribat al final del qüestionari, i 5 han deixat el qüestionari a mig acabar. Per això, el nombre total de casos difereix en les últimes preguntes.

Estructura de temàtiques i indicadors clau recollits per l'enquesta

Centres participants en l'enquesta	Alumnes que han respost	5è Prim.	6è Prim.	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO
Escola La Roureda	95	46	49				
Escola Vinya del Sastret	72	23	49				
Escola Vinyes Verdes	15	4	11				
Institut Montserrat Colomer	352			94	94	90	74
Total general	534	73	109	94	94	90	74
<i>Població de referència (alumnat matriculat)</i>	595	72	100	112	115	106	90

Les regulacions del sector de la investigació social ens obliguen a demanar el consentiment de les persones participants abans de realitzar l'enquesta. En tant que es tracta de menors d'edat, que les enquestes són anònimes i que es realitzen sota la supervisió d'un adult, no era necessària l'autorització dels pares per a la realització de l'enquesta. No obstant, es va enviar un correu informatiu per a posar-les en coneixement (veure quadre a la pàgina següent).

En tant que no es va rebre negativa per part de cap família, tots els alumnes de cada classe van realitzar l'enquesta.

Les enquestes es van realitzar entre el 29/01/2018 i el 23/02/2018.

Cal tenir en compte que l'enquesta és prèvia a la publicació del Decret 190/2018, de 28 d'agost, del Ministeri de Política Territorial i Funció Pública, a partir del qual la part de La Beguda Alta que pertanyia a Sant Esteve Sesrovires passa a Masquefa. No obstant, els 15 alumnes enquestats de l'escola Vinyes Verdes que en aquell moment vivien al terme municipal són inclosos a l'anàlisi.

Cada escola i institut va programar una sèrie de dies i hores per fer l'enquesta amb els diferents grups-classe. L'enquesta generalment es feia en hores de tutoria o d'informàtica.

En les escoles de primària, el qüestionari s'ha contestat des dels ordinadors de les escoles. En l'institut, ho han fet a través dels seus ordinadors portàtils particulars, o bé a través del telèfon mòbil.

Pel que fa a l'aparença del qüestionari, cada pregunta s'ha acompanyat d'una imatge relacionada amb la pregunta, per tal d'afavorir la comprensió lectora de tot l'alumnat.

En la majoria de casos, un tècnic va visitar l'aula per presentar l'enquesta i assistir als infants i als tutors durant la seva realització. Aquesta ajuda es va donar en la totalitat d'aules de primària. En l'institut, per solapaments de classes, l'enquesta es va realitzar amb el suport del tutor del grup i amb suports puntuals del tècnic, que circulava per les diverses aules. Per aquests casos, els tutors i tutores varen rebre un full d'instruccions, que es pot veure a les pàgines següents.

Correu informatiu a les famílies dels alumnes

Benvolguts pares i mares,

La regidoria d'Educació de l'Ajuntament de Sant Esteve Sesrovires està elaborant un Pla d'Infància i Adolescència. Aquest pla té l'objectiu de marcar les directrius i prioritats de les polítiques d'infància i adolescència dels propers anys al municipi.

Per a fer el Pla, es considera important consultar als seus principals destinataris, que són els infants i adolescents de les escoles i instituts del poble. Aquesta consulta es vol fer a través d'una enquesta destinada a copsar diferents aspectes del seu dia a dia en el poble i també la seva opinió/valoració de diferents espais i recursos que el poble destina als infants i adolescents.

L'Ajuntament ens ha demanat a les escoles i instituts col·laboració per poder fer aquesta enquesta, destinant una part de l'hora de tutoria a fer-la. Es tracta d'una enquesta totalment anònima i voluntària per als infants i adolescents que la vulguin fer.

Per part de la direcció de l'escola/institut creiem que és molt interessant que es tinguin en compte les opinions dels infants i adolescents i considerem també que l'enquesta pot ser un exercici d reflexió útil per a ells i elles.

Si algú vol més informació sobre l'enquesta o no vol que el seu fill/filla hi participi, ens ho podeu fer saber contestant aquest correu.

Moltes gràcies per la vostra atenció,

(signatura de l'escola)

Instruccions per a fer l'enquesta per al Pla d'Infància i Adolescència de Sant Esteve Sesrovires

L'enquesta es troba al vincle: <https://tiny.cc/enquestadesantesteve>

S'hi pot accedir des de qualsevol dispositiu amb accés a internet.

Recomanacions al professorat que tutela l'aula durant la complementació de l'enquesta:

Llegir en veu alta l'entradeta inicial de l'enquesta (primera pantalla).

Benvolgut, benvolguda,

L'Ajuntament de Sant Esteve Sesrovires et convida a contestar aquesta enquesta, pensada per als nois i noies que estúdieu en escoles i instituts de Sant Esteve.

Volem conèixer les teves opinions i necessitats. Et demanem que contestis amb sinceritat. Tria per a cada pregunta l'opció de resposta que més coincideix amb la teva realitat. No hi ha respostes millors ni pitjors. D'altra banda, les respostes són anònimes; és a dir, no se sabrà qui ha contestat cada qüestionari.

Moltes gràcies per endavant. Esperem que t'agradi fer aquesta enquesta!

Atentament,

Ajuntament de Sant Esteve Sesrovires

Els infants i adolescents haurien de tenir clar **qui fa l'enquesta, amb quina finalitat i el tractament que es farà de les seves dades.**

Després de llegir el text, pregunteu si els queda clar que l'enquesta la fa l'Ajuntament de Sant Esteve, per tal de millorar els recursos i serveis dirigits als infants i adolescents tant dins com fora de l'escola; i que les respostes són totalment anònimes (és impossible saber qui ha respost ja que no es pregunta cap dada personal).

Si alguna persona no vol contestar l'enquesta, també pot optar per no respondre o deixar en blanc aquelles preguntes que consideri. Tot i així, els animem a respondre amb sinceritat tot el qüestionari, doncs la única manera de millorar la ciutat és coneixent la realitat i les opinions dels infants i adolescents.

Convidar a tothom a expressar qualsevol dubte que tingui en relació a qualsevol de les preguntes, de manera que el tutor o tutora el pugui ajudar. Els dubtes que puguin ser d'interès per a la resta de l'aula, és bo respondre'ls en veu alta per a tothom. Demanar que es llegeixi l'enunciat sencer, inclòs els subtítols que estan en lletra més petita, que acostumen a solucionar bona part dels dubtes.

Aproximar-nos a aquells alumnes que pensem que puguin tenir més dificultats lectores, per comprovar si necessiten ajut.

Intentar que no es mirin les pantalles els uns als altres, que no es diguin entre ells què han de contestar. Els dubtes sempre al tutor, alçant la mà.

Si s'equivoquen en alguna pregunta, sempre poden retrocedir (fletxa a l'esquerra de la pantalla) o desactivar l'opció marcada (fent doble clic sobre l'opció a desactivar).

Agrair, de part de l'Ajuntament, la seva participació en l'enquesta.

Algunes consideracions sobre preguntes concretes:

- **Pensa en la casa o pis on vius la majoria del temps. Quines d'aquestes persones conviu amb tu?** Preguntem les persones que viuen en l'interior de la casa. Per exemple, si viuen en un primer pis amb els pares i germans, i als baixos viuen els avis, només cal marcar pares i germans
- **Durant una setmana normal, dorms una o més nits a una altra casa?** Aquesta pregunta està dirigida sobretot per a les noies i nois que tenen pares separats o divorciats. Cal remarcar que ha de ser de forma freqüent. Si dormen de forma ocasional a casa dels avis o tiets, cal marcar "no". L'únic cas que hi ha hagut més excepcional és quan passen un cap de setmana cada 15 dies amb el pare o la mare, en aquest cas sí que hauria de marcar "sí".
- **Durant l'última setmana, quants dies vas esmorzar ABANS DE SORTIR DE CASA?** En aquesta pregunta intentem esbrinar el suport familiar a l'hora d'esmorzar, durant tota la setmana. No s'han de comptar els dies que es compren l'esmorzar de camí a escola. Tant en aquesta pregunta com en la següent, cal comptar sobre tots set dies de la setmana.
- **Preguntes sobre amb qui dinen i sopen.** Cal animar a què llegeixin l'enunciat complet de la pregunta, inclòs el subtítol "**Pensa amb qui dines en un dia NORMAL, el que fas la majoria de dies de cada dia.**"
- **Estàs rebent actualment algun tipus de reforç escolar fora de l'horari d'escola?** Les extraescolars que es fan per ampliar coneixements (per exemple, anglès o francès) no són reforç escolar. Hi ha una pregunta específica més endavant en el qüestionari on se'ls preguntarà per això.
- **Quina és la teva principal preocupació en aquests moments?** Si volen marcar "Cap" poden fer-ho en la secció "Altres", però es convida a què facin uns segons de reflexió, reformulant la pregunta posant-los en context, com ara: ¿què ocupa els seus pensaments la major part del dia o durant els últims dies?, ¿hi ha alguna cosa que passi en el futur proper que els pugui amoïnar (renovació del contracte d'un pare o mare, una visita al metge, un examen...)?
- **Quantes hores d'esport a la setmana fas normalment FORA de l'escola?** Compta tot l'esport que es pugui fer fora de l'escola, incloent entrenaments i també esport que puguin practicar de forma informal (sortir a córrer, jugar a algun esport a les pistes, etc.)
- **"M'agrada viure a Sant Esteve Sesrovires i em sento d'aquí".** Per als alumnes que no visquin a Sant Esteve, es pot reformular la pregunta en els termes de "m'agrada passar temps a Sant Esteve Sesrovires".
- **Què és el que MÉS / MENYS t'agrada de viure a Sant Esteve?** Si veiem que algun alumne s'encalla, ajudar-lo reformulant la pregunta. Els alumnes que no siguin de Sant Esteve poden contestar la pregunta sobre què és el que més o menys els agrada de Sant Esteve pensant en les estones que hi passen.
- **Si poguessis millorar alguna cosa del poble, quina seria?** Si algun alumne s'encalla, reformular proposant-li que pensi en coses del poble (espais, activitats, llocs...) que estan malament, o bé que li agradaria que hi hagués i que no n'hi ha, coses que troba a faltar, etc.
- **I parlant de tu, si poguessis millorar alguna cosa de la teva vida, quina seria?** Fomentar respostes amb sentit si veiem que contesten "chorrades". No ho fem recriminant-los, sinó demanant-los que les reflexionin una mica, que parlin de coses reals de la seva vida. Per aquells que puguin pensar "per què vols saber això", aclarir que les respostes d'aquesta pregunta no s'analitzen de forma literal, sinó que s'agrupen per temes.

Com es podrà veure al llarg de l'exposició de resultats, l'anàlisi ha anat més enllà de la descripció de freqüències (recomptes) i crea indicadors clau destinats a mesurar situacions de risc en els diferents àmbits analitzats. També analitza la correlació entre els diferents tipus de risc entre sí.

Les nombroses correlacions entre tipus de risc que es constaten no impliquen relació de causa-efecte. Per exemple, la relació empírica que es dona entre la desestructuració d'hàbits d'alimentació i son i el fracàs escolar no implica directament que el primer causi el segon, però sí indica que aquest dos tipus de risc sovint se sumen en els mateixos infants i possiblement les intervencions més efectives seran aquelles que tinguin en compte la els dos factors a l'hora.

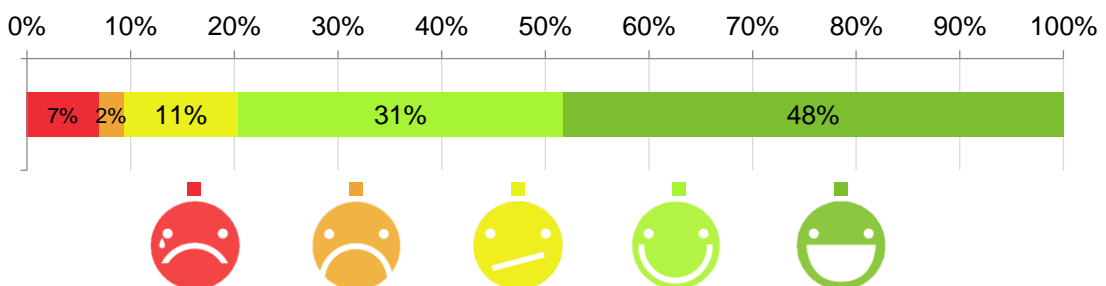
No hi ha una única manera de mesurar el risc ni tampoc una que estigui universalment acceptada. En aquest sentit, altres maneres de mesurar el risc podrien haver donat lloc a resultats diferents, si bé creiem que hi ha tendències clares que es mantindrien.

Per cada eix de risc s'han triat els dos indicadors considerats més clau, malgrat que l'enquesta n'hagi recollit d'altres també importants, que queden explicats però que no s'han tingut en compte per l'elaboració dels índexs de risc.

El càlcul dels índexs de risc ha tingut en compte les variables que s'expliciten a la pàgina següent. Cal tenir en compte que quan parlem de risc parlem d'una probabilitat. En cap cas podem assegurar, únicament a través de l'enquesta, que s'estigui donant una exclusió efectiva de l'infant en algun dels àmbits tractats. Simplement podem afirmar que l'infant, des de la seva percepció, senyala respostes que poden indicar una situació de vulnerabilitat o exclusió, sigui aquesta real o sentida.

Finalment, cal tenir en compte que només una petita part no s'ha sentit a gust contestant l'enquesta, mentre que la gran majoria s'hi han sentit còmodes –una dada que dona fiabilitat als resultats que es presenten a continuació.

Una última pregunta. T'has sentit còmode contestant aquesta enquesta?

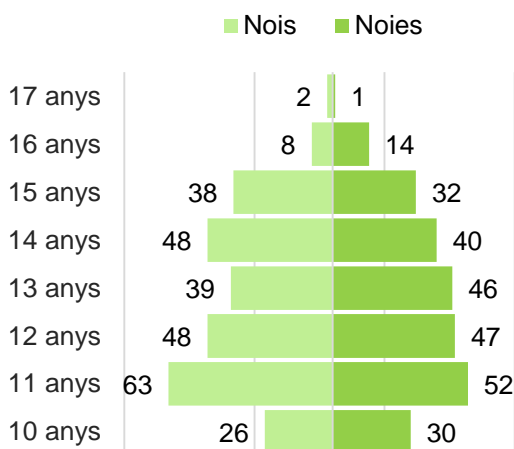

Índex de risc	Definició	Grau de risc
Risc familiar	Estructura familiar on falta un dels progenitors	Una de les dues condicions donaria risc lleu
	Convivència més aviat dolenta a casa.	Les dues condicions simultànies donarien risc elevat
Risc afectiu	Se sent regular, poc o gens valorat per la família	Una de les dues condicions donaria risc lleu
	Se sent poc o gens valorat pels companys de classe.	Les dues condicions simultànies donarien risc elevat
Risc per mals hàbits	No esmorzar abans d'anar a l'institut o/ni durant el pati	Una de les dues condicions donaria risc lleu
	Va a dormir a les 12 de la nit o més tard	Les dues condicions simultànies donarien risc elevat
Risc de salut	Considera que el seu estat de salut és regular o més aviat dolent	Una de les dues condicions donaria risc lleu
	Ha faltat més de 10 dies a classe per motius de salut durant el curs	Les dues condicions simultànies donarien risc elevat
Risc econòmic	Considera que la situació econòmica de la seva família és dolenta o molt dolenta	Una de les dues condicions donaria risc lleu
	No té els llibres i el material escolar necessari per al curs	Les dues condicions simultànies donarien risc elevat
Risc de no accés al lleure	No fa cap activitat extraescolar	Les dues condicions simultànies donarien risc elevat
	No fa cap pràctica esportiva fora de l'escola	
Risc educatiu	Tenir dues o més assignatures suspeses al darrer trimestre	Suspendre dues o més assignatures donaria risc lleu
	No fer cap tipus de reforç escolar	Les dues condicions simultànies donarien risc elevat

4.2. Característiques demogràfiques

Els alumnes enquestats tenen edats compreses entre els 10 i 17 anys (la mitjana d'edat se situa en els 12,6 anys), distribuïts tal com es veu en la piràmide a continuació.

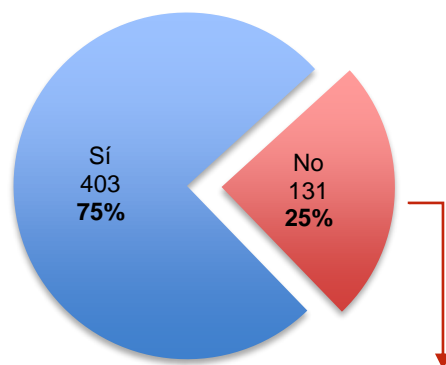
Sexe i edat dels alumnes enquestats

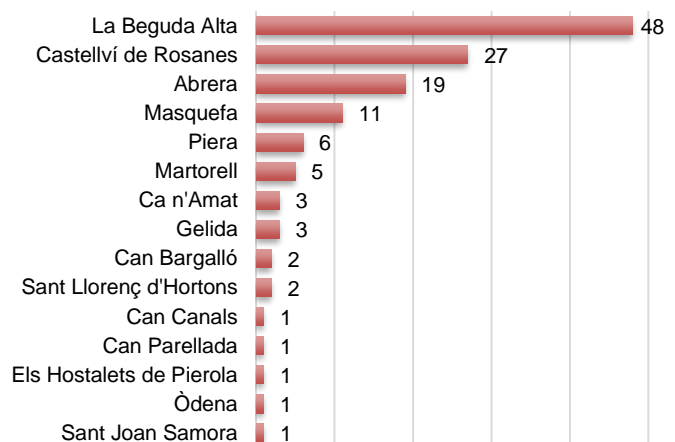
La pregunta del lloc de residència ha sigut complicada per la confusió entre Sant Esteve com a terme municipal o com a poble. 3 de cada 4 alumnes enquestats diuen que viuen a Sant Esteve, i 1 de cada 4 viuen fora del 'poble'. N'hi ha que, vivint al terme municipal, diuen que no són de Sant Esteve: els estudiants de primària de l'escola Vinyes Verdes i els que van a l'institut que viuen a La Beguda. En

canvi, només uns pocs dels que són de Ca n'Amat diuen que no són de Sant Esteve. El fet que Sant Esteve sigui un pol d'atracció d'alumnes de pobles del voltant (Castellví de Rosanes, Abrera, Masquefa...) fa que calgui tenir en compte aquesta dimensió en el Pla Local d'Infància i Adolescència.

Vius a Sant Esteve Sesrovires?

A quin poble o ciutat vius?

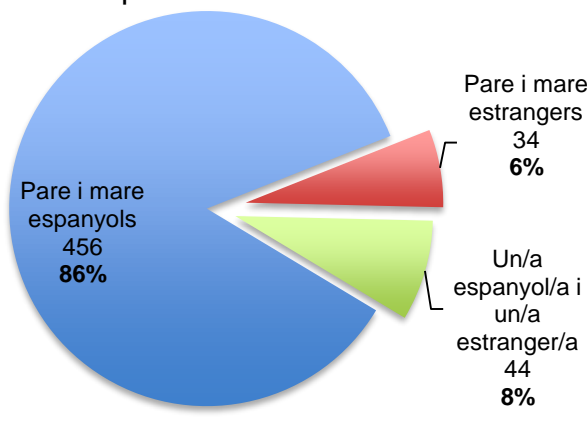

Tal com apuntàvem al capítol sociodemogràfic, Sant Esteve és un municipi amb poca immigració. Només un 14% tenen algun progenitor nascut a l'estranger, essent en un 6% ambdós progenitors. Hi ha una proporció semblant a primària i secundària, i als diversos centres.

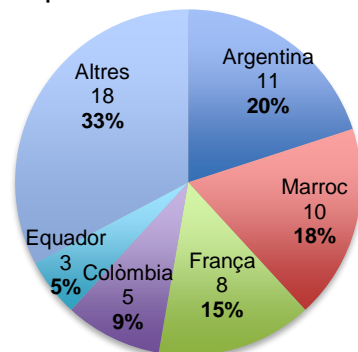
Excepte el Marroc, els països de procedència dels infants i adolescents de Sant Esteve no són els majoritaris de Catalunya. Hi ha, en canvi, una presència destacada de fills i filles de pares procedents de països benestants (Argentina, França). En un segon terme, hi ha persones procedents

d'altres països sud-americans (Brasil, Colòmbia, Equador...), a més a més d'altres països que no sumen més de dos enquestats o enquestades. El perfil migrant, doncs, **no és majoritàriament un perfil de migració econòmica**.

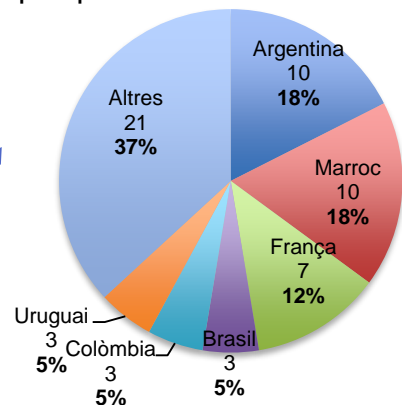
A quin país va néixer el teu pare / la teva mare?

A quin país va néixer el teu PARE?

A quin país va néixer la teva MARE?

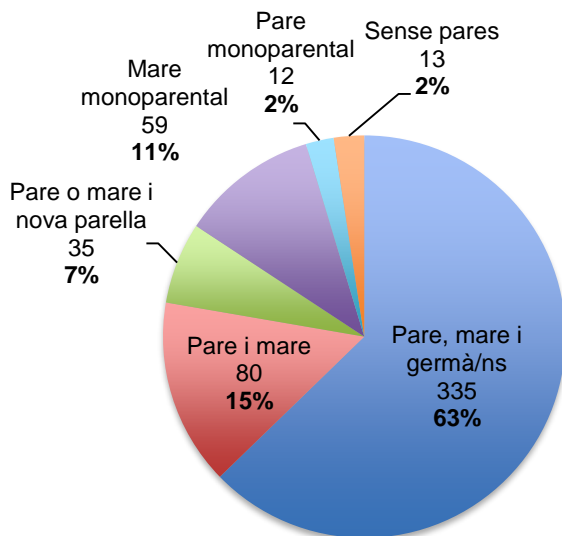

La composició familiar majoritària dels alumnes dels centres educatius de Sant Esteve és la família nuclear (pare, mare i algun germà o germans vivint a casa). El 63% dels alumnes enquestats viuen en llars amb aquesta composició, sense diferències significatives entre primària i secundària. El centre que té major proporció de família 'tradicional' és l'escola Vinya del Sastret (68%). Sumant amb altres tipus de composició amb pare i mare (fill únic o amb altres familiars a casa), el 78% tenen pare i mare a casa. En l'altre 22% hi trobem famílies monoparentals (en la seva majoria, *monomarentals*), pares o

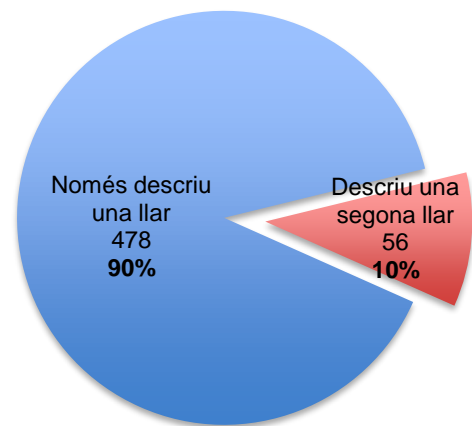
mares amb nova parella, o sense pares a casa (viuen amb els avis, germans o altres familiars, etc.).

Un 10% dels alumnes descriuen una segona llar, on hi ha tant llars formades només pel pare, com només per la mare, com altres familiars, en proporcions molt reduïdes.

Tipus de llar principal

Llar secundària

4.3. Hàbits saludables i estat de salut

Els indicadors que ha recollit l'enquesta sobre hàbits saludables i el benestar emocional de l'alumnat infantil i adolescent són els següents:

1. Esmorzar abans de sortir de casa
2. Esmorzar a mig matí (menjar alguna cosa a mig matí)
3. Dinar (sol o acompanyat d'algú)
4. Sopar (sol o acompanyat d'algú)
5. Hora habitual d'anar a dormir entre setmana
6. Sensació d'energia o cansament durant la setmana
7. Estat de salut autopercebut
8. Dies de falta a classe per motius de salut
9. Consum de drogues en l'entorn d'amics (tabac, alcohol, marihuana i altres drogues)

Considerem que aquests indicadors són rellevants perquè tenen a veure amb les condicions físiques i psíquiques que afavoreixen (o dificulten) el benestar dels infants i adolescents, així com el seu aprenentatge a l'escola o institut.

Així, són molts els estudis que apunten la importància de dormir suficient i esmorzar al matí per poder mantenir l'atenció durant el temps lectiu i sentir-se motivat per fer coses durant el dia.

Així mateix, dinar acompanyat – sigui a l'escola o a casa- i sopar amb familiars es consideren factors de protecció tant a nivell alimentari com psicològic. Dinar sol en edats primerenques pot comportar el risc de desenvolupar mals hàbits alimentaris, una major addicció a les 'pantalles' i ser indicatiu d'una insuficiència de referents adults en el dia a dia.

Tot plegat pot acabar vinculat a uns pitjors indicadors de salut, com ara major sensació de cansament en el dia a dia, o una percepció negativa de la pròpia salut.

Finalment, observarem el consum de drogues en l'entorn d'amics, un indicador que és més fiable en aquestes edats que no preguntar pel propi consum. El consum en l'entorn ens pot indicar també el risc que el propi enquestat o enquestada acabi consumint.

4.3.1. Esmorzar abans de sortir de casa

El primer àpat del dia és fonamental per a portar una vida activa i saludable.

A Sant Esteve Sesrovires, un 72% dels infants i adolescents enquestats esmorza de manera habitual (cada dia o quasi cada dia).

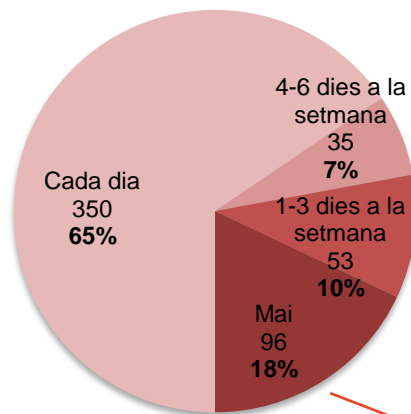
Un 10% dels nois i noies enquestades a Sant Esteve diu haver esmorzar entre 1 i 3 dies durant la última setmana i un **18% manifesta no haver esmorzat cap dia abans de sortir de casa.**

No esmorzar abans de sortir de casa és una situació que té una mica més de prevalença entre l'alumnat d'ESO. Les escoles de primària del nucli urbà tenen una proporció de risc semblant.

Els alumnes que no esmorzen presenten també altres vulnerabilitats: haver suspès diverses assignatures en el trimestre passat, tenir un estat de salut difícil, estar més cansats. Hi ha més risc de no esmorzar a les llars monoparentals o que no fan extraescolars. No esmorzar pel matí va junt amb anar a dormir ja tard, ja que 1 de cada 2 dels que van a dormir després de les 12 de la nit no esmorzen mai.

Tot plegat ens indica la importància de reforçar uns bons hàbits alimentaris entre tot l'alumnat, i especialment aquells que presenten dificultats amb els estudis, mals hàbits de son o dificultats de salut.

Durant l'última setmana, quants dies vas esmorzar **ABANS DE SORTIR DE CASA?**

Variables amb relació significativa		% mai
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		18%
Etapla educativa	Primària (n=182)	12%
	ESO (n=352)	21%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	14%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	13%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	0%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	21%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)	17%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)	24%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	13%
	Una (n=63)	16%
	Dues o tres (n=69)	25%
	Quatre o més (n=70)	36%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)	13%
	Sí, una (n=242)	19%
	No (n=62)	29%
Amb qui menges el DINAR els dies de cada dia?	Pare o mare (n=259)	20%
	Al menjador escolar (n=75)	11%
	A vegades amb la família, a vegades al menjador escolar (n=26*)	15%
	Altres (avis, germans, tiets...) (n=69)	25%
	Sol / sola (n=105)	13%
I amb qui menges el SOPAR?	Pare o mare (n=449)	17%
	Altres familiars (n=39)	23%
	Sol / sola (n=46)	20%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	10%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	15%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	49%
Estat de salut durant els últims 3 mesos	Molt bo (n=210)	14%
	Bo (n=240)	17%
	Dolent o regular (n=84)	32%
"Durant els últims dies m'he sentit..."	Ple/na o amb bastant energia (n=117)	7%
	Normal (n=202)	18%
	Una mica o molt cansat/da (n=215)	24%

4.3.2. Esmorzar a mig matí (menjar alguna cosa a mig matí)

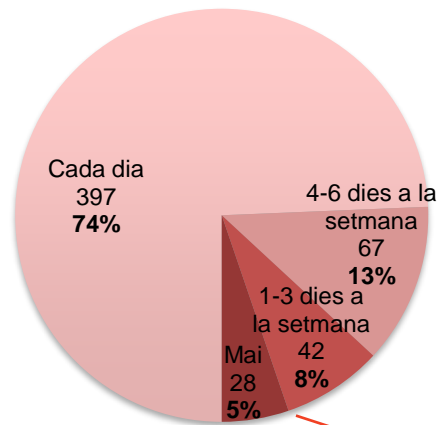
L'esmorzar a mig matí o a l'hora del pati complementa –i en alguns casos substitueix- l'esmorzar de bon matí.

En el cas de Sant Esteve, trobem que un 87% de l'alumnat ha esmorzat a mig matí tots els dies o més de 4 durant la última setmana. Un 8% ho ha fet entre 1 i 3 dies i 'només' un 5% no ha esmorzat cap dia durant la última setmana.

Sembla que l'hàbit d'esmorzar a mig matí està força consolidat a Sant Esteve. No obstant, l'esmorzar a mig matí baixa considerablement de primària a secundària.

Hi ha hagut correlació entre no esmorzar a mig matí i factors de vulnerabilitat educativa: moltes assignatures suspeses, pares estrangers, mals hàbits d'alimentació matinal i de son, dinar o sopar sol, mal estat de salut, situacions econòmiques complicades. És destacable que 1 de cada 4 dels que no esmorzen abans de sortir de casa tampoc esmorzen a mig dia mai o menys de la meitat de la setmana. **En termes absoluts, els infants i adolescents que no mengen res en tot el matí representen un 2,25% (12 casos dels 534 enquestats).** Es tracta d'una situació de risc que podria ser un indicador de negligència segons la Llei de Drets i Oportunitats de la Infància i Adolescència (LDOIA) a l'article 102 ("L'infant-adolescent presenta una alimentació deficient").

Durant l'última setmana, quants dies vas esmorzar A MIG MATÍ O A L'HORA DEL PATI?

Variables amb relació significativa		% menys de 3 dies a la setmana
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		13%
Etapa educativa	Primària (n=182)	6%
	ESO (n=352)	17%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	6%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	7%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	0%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	17%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	13%
	Dos pares estrangers (n=34)	18%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	7%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	10%
	Una (n=63)	17%
	Dues o tres (n=69)	14%
	Quatre o més (n=70)	21%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)	10%
	Sí, una (n=242)	16%
	No (n=62)	16%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	Cada dia (n=350)	8%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	14%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	25%
	Mai (n=96)	24%
Amb qui menges el DINAR els dies de cada dia?	Pare o mare (n=259)	12%
	Al menjador escolar (n=75)	3%
	A vegades amb la família, a vegades al menjador escolar (n=26*)	8%
	Altres (avis, germans, tiets...) (n=69)	13%
I amb qui menges el SOPAR?	Sol / sola (n=105)	24%
	Pare o mare (n=449)	12%
	Altres familiars (n=39)	21%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Sol / sola (n=46)	22%
	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	11%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	11%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Després de les 12 de la nit (n=57)	30%
	Molt bona (n=115)	7%
	Bona (n=231)	10%
Estat de salut durant els últims 3 mesos	Ni bona ni dolenta (n=161)	20%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	19%
Estat de salut durant els últims 3 mesos	Molt bo (n=210)	10%
	Bo (n=240)	14%
	Dolent o regular (n=84)	18%

4.3.3. Dinar (sol o acompanyat)

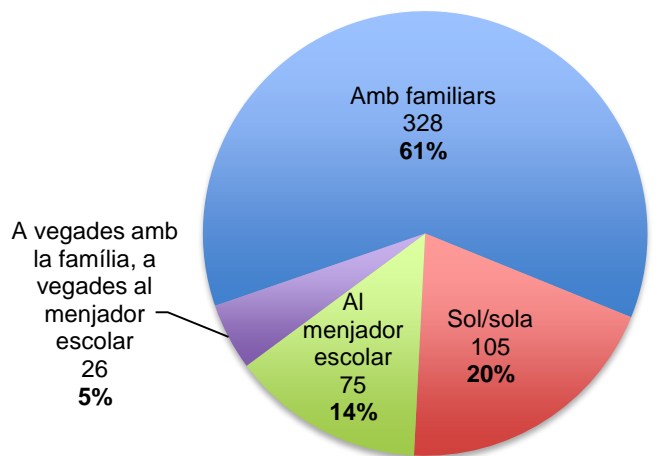
Dinar sol o sola de manera habitual entre setmana és un fenomen vinculat a les dificultats de conciliació de les famílies, així com a les dificultats econòmiques per pagar el menjador escolar. Amb la implantació de la jornada intensiva en molts instituts públics i el posterior tancament de menjadors escolars, el problema s'ha estès de forma preocupant, doncs **molts infants que accedien al menjador escolar durant la primària passen a menjar sols a la secundària (en el cas de Sant Esteve, la proporció dels qui dinen sols passa d'un 4% a un 28%).**

A Sant Esteve, la majoria dels infants i adolescents enquestats dinen amb familiars (61%). Un 20% dels infants i adolescents (105 casos) dina sol els dies de cada dia. Menjar sol de manera habitual durant edats tempranes està associat amb riscos com desenvolupar mals hàbits d'alimentació (**més de la meitat dels que sopen sols també dinen sols**), mals hàbits de son o un consum excessiu de pantalles com ara mòbils, ordinadors o tablets (**els qui més hores passen amb aquests aparells dinen sols en major proporció**).

Tot l'anterior porta a plantejar la necessitat d'estudiar alternatives per als adolescents de dinen sols de manera habitual, per tal que puguin fer-ho amb un major acompanyament adult.

Només cal observar com les tendències s'inverteixen si observem el perfil d'usuaris del menjador: tenen millors hàbits de son i menor consum de pantalles. No obstant, hi ha un efecte de situació econòmica: els qui millor situació tenen, més accedeixen al menjador.

I amb qui menges el DINAR els dies de cada dia? (de dilluns a divendres)

Variables amb relació significativa		% dinen sols	% menjador escolar
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		20%	14%
Etapla educativa	Primària (n=182)	4%	37%
	ESO (n=352)	28%	2%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	3%	39%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	7%	36%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	0%	27%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	28%	2%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	20%	13%
	Dos pares estrangers (n=34)	18%	15%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	18%	20%
I amb qui menges el SOPAR?	Pare o mare (n=449)	16%	13%
	Altres familiars (n=39)	15%	33%
	Sol / sola (n=46)	57%	7%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	16%	24%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	20%	13%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	25%	5%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=115)	12%	19%
	Bona (n=231)	19%	13%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	25%	12%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	22%	11%
Utilitzar el mòbil, ordinador o tablet per coses com xatejar, mirar vídeos, fer fotos, jugar a jocs....	Entre 30 minuts i 1 hora al dia (n=164)	13%	26%
	Entre 1 i 2 hores al dia (n=92)	14%	14%
	Entre 2 i 4 hores al dia (n=129)	21%	9%
	Més de 4 hores al dia (n=149)	28%	5%

4.3.4. Sopar (sol o acompanyat)

El sopar, com el dinar, és també un moment que ens indica l'acompanyament parental o familiar als infants i adolescents.

A Sant Esteve, el 84% dels infants i adolescents sopen amb el pare, la mare, o tots dos. Un 7% restant ho fan acompanyats d'altres familiars (germans, tiets, avis...).

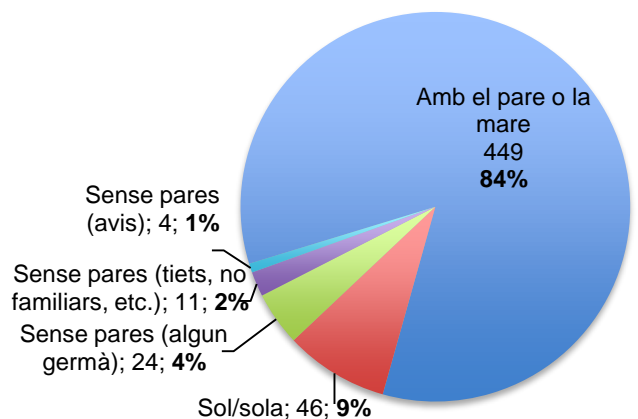
Un 9% sopa sol de forma habitual (46 nois i noies). Els adolescents ho acostumen a fer més que els més petits.

No trobem diferències significatives pel que fa a la situació econòmica de la família, ni entre famílies monoparentals o nuclears, sinó que sopar sol està més vinculat als hàbits com el son (un 18% dels que van a dormir tard sopen sols), i altres situacions de risc com ara dinar sols. Per tant, hi ha un mix de dues situacions probables:

- **Dificultats familiars de conciliació:** el pare i la mare no són a casa, i han de sopar sols.
- **Mals hàbits:** tenint en compte la correlació de sopar sol amb l'adolescència i anar a dormir tard, el més probable és que els nois i noies que sopen sols estiguin amb els pares a casa però decideixin sopar més tard. Això suposa riscos en tant que pot ser que sopin allò que el pare o la mare hagin preparat, però també pot ser que sopin menjar que no sigui adequat o saludable.

Els infants i adolescents que de forma habitual no prenen cap àpat acompanyats són un 4,87% (26 casos dels 534 participants). Aquests casos podrien ser indicadors de negligència tal com marca l'article 102 de la LDOIA: "Freqüent manca de supervisió o supervisió inadequada (per exemple freqüents accidents domèstics, llargues estones sol,...) dels progenitors, tutors o guardadors".

I amb qui menges el SOPAR els dies de cada dia?

Variables amb relació significativa		% sopen sols
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		9%
Etapla educativa	Primària (n=182)	5%
	ESO (n=352)	11%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	5%
	Escola Vinya del Sastre (n=72)	6%
	Escola Vinyes Verdes (n=15)	0%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	11%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	7%
	Una (n=63)	11%
	Dues o tres (n=69)	14%
	Quatre o més (n=70)	9%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	Cada dia (n=350)	7%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	14%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	17%
	Mai (n=96)	9%
Amb qui menges el DINAR els dies de cada dia?	Pare o mare (n=259)	5%
	Al menjador escolar (n=75)	4%
	A vegades amb la família, a vegades al menjador escolar (n=28)	4%
	Altres (avis, germans, tiets...) (n=69)	3%
	Sol / sola (n=105)	25%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	6%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	8%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	18%

4.3.5. Hora habitual d'anar a dormir entre setmana

Com l'alimentació, les hores de son mostren tenir una gran relació amb el rendiment educatiu dels nois i noies i el seu benestar i hàbits a d'altres nivells.

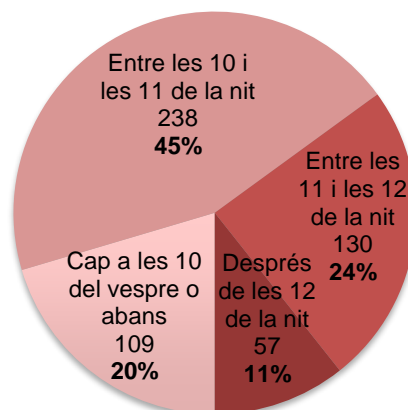
A Sant Esteve Sesrovires, un 11% dels infants i adolescents enquestats van a dormir després de les 12 de la nit. L'alumnat que se'n va tard a dormir és més nombrós a l'ESO (13%) que a primària (6%), malgrat s'hagin d'aixecar abans per entrar a l'institut.

Anar-se'n a dormir tard es vincula a una major probabilitat de no esmorzar abans de sortir de casa, sopar sol al vespre (un fenomen amb el qual va lligat en molts casos, tal com dèiem a la pàgina anterior), sentir-se cansat, suspendre moltes assignatures, estar a disgust a l'escola o institut, fer un major consum de TV i un major ús de tablets i mòbils (consum de pantalles).

Com es veu a la taula, les correlacions entre dormir poc i tenir altres factors de vulnerabilitat en la llar (pares estrangers, monoparental...) són importants.

Per tot l'anterior, sembla important que tots els agents educatius facin un esforç per conscienciar l'alumnat i sobre tot les seves famílies de la importància d'uns bons hàbits de son, tant a primària com a secundària.

A quina hora vas a dormir normalment entre setmana?

Variables amb relació significativa		% després de les 12 de la nit
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		11%
Etapla educativa	Primària (n=182)	6%
	ESO (n=352)	13%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	7%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	6%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	0%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	13%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)	10%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)	15%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	10%
	Dos pares estrangers (n=34)	24%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	7%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	6%
	Una (n=63)	11%
	Dues o tres (n=69)	20%
	Quatre o més (n=70)	23%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	Cada dia (n=350)	6%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	17%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	4%
	Mai (n=96)	29%
I amb qui menges el SOPAR?	Pare o mare (n=449)	9%
	Altres familiars (n=39)	13%
	Sol / sola (n=46)	22%
Estat de salut durant els últims 3 mesos	Molt bo (n=210)	10%
	Bo (n=240)	7%
	Dolent o regular (n=84)	23%
"Durant els últims dies m'he sentit..."	Ple/na o amb bastant energia (n=117)	7%
	Normal (n=202)	10%
	Una mica cansat/da (n=145)	9%
	Molt cansat/da (n=70)	23%
Utilitzar el mòbil, ordinador o tablet per coses com xatejar, mirar vídeos, fer fotos, jugar a jocs...	Entre 30 minuts i 1 hora al dia (n=164)	9%
	Entre 1 i 2 hores al dia (n=92)	10%
	Entre 2 i 4 hores al dia (n=129)	10%
	Més de 4 hores al dia (n=149)	29%
Veure la televisió	Menys de 4 hores al dia (n=450)	6%
	Més de 4 hores al dia (n=70)	22%
"Magrada l'escola"	Més aviat d'acord (n=238)	6%
	Indiferent (n=165)	10%
	Més aviat en desacord (n=131)	21%

4.3.6. Sensació d'energia o cansament durant la setmana

El cansament o la fatiga sembla ser un problema en augment entre els infants i adolescents, particularment en el temps que passen a les escoles i instituts, sense que se'n sàpiguen bé les causes.

En el cas de Sant Esteve, un **13% d'alumnes manifesten haver-se sentit molt cansats durant els últims dies**. Un 27% adicional diu haver-se sentit una mica cansat (en total, un 40% se sent cansat).

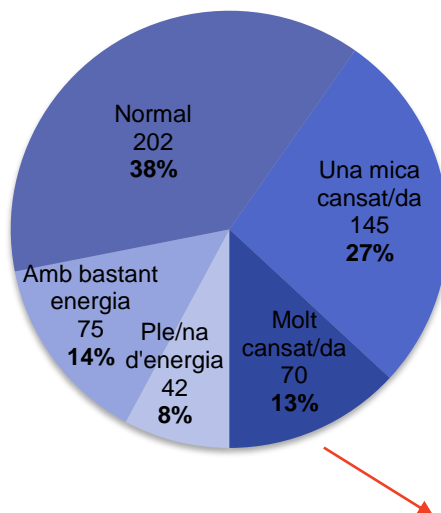
No trobem un cansament major a l'ESO que a primària.

Segons les dades de l'enquesta, el cansament no va vinculat a fer o no fer activitats extraescolars. **Les vinculacions més fortes amb el cansament són el fet d'anar-se'n a dormir tard i sopar sol** (dos fenòmens que van de la mà), així com no esmorzar abans de sortir de casa.

L'alumnat que se sent molt cansat manifesta actituds més negatives cap a l'escola o institut.

Tot plegat torna a apuntar a la importància de preservar uns bons hàbits de son i alimentació com a condicions per al benestar dels infants i adolescents, l'aprenentatge i l'èxit educatiu.

Durant els últims dies t'has sentit...

Variables amb relació significativa		% molt cansat/da
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		13%
Etapla educativa	Primària (n=182)	10%
	ESO (n=352)	14%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	12%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	8%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	13%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	14%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	Cada dia (n=350)	12%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	14%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	11%
	Mai (n=96)	18%
I amb qui menges el SOPAR?	Pare o mare (n=449)	12%
	Altres familiars (n=39)	15%
	Sol / sola (n=46)	26%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	10%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	12%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	28%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=115)	13%
	Bona (n=231)	9%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	17%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	22%
"Magrada l'escola"	Més aviat d'acord (n=238)	8%
	Indiferent (n=165)	12%
	Més aviat en desacord (n=131)	24%

4.3.7. Estat de salut autopercebut

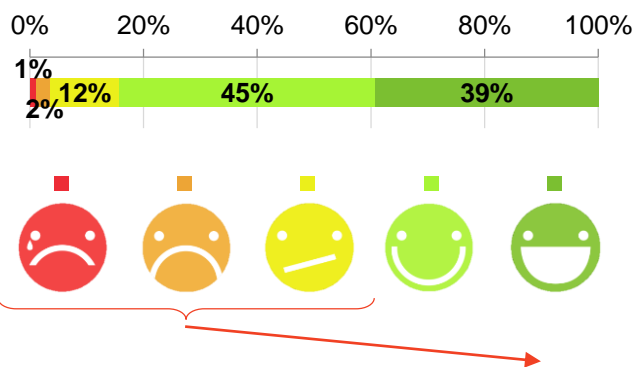
L'estat de salut és rellevant perquè molts problemes de salut pels quals poden passar els infants i adolescents, com ara l'ansietat o els trastorns alimentaris, tenen molts factors socials que els determinen.

En general, a Sant Esteve un 84% dels infants i adolescents enquestats diuen haver tingut un estat de salut bo en els últims 3 mesos. En canvi, **un 16% el veuen regular o dolent** (cal tenir en compte que les respostes han sigut amb emoticones d'expressió facial com es mostra al gràfic de la dreta, no amb text).

A l'ESO hi ha lleugerament una proporció major de persones que es consideren amb salut regular o dolent.

Com hem dit abans, l'estat de salut no és exclusivament individual, sinó que **són els infants i adolescents amb majors vulnerabilitats qui perceben un pitjor estat de salut**: els que tenen pares estrangers, una mala situació econòmica, els que tenen mals hàbits (no esmorzen, van a dormir tard) o els qui en poden desenvolupar (sopen sols) i els que tenen risc escolar (suspensen moltes assignatures).

Com ha estat el teu estat de salut durant els últims 3 mesos?

Variables amb relació significativa		% Ni bo ni dolent / Dolent
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		16%
Etapa educativa	Primària (n=182)	12%
	ESO (n=352)	18%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	14%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	11%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	7%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	18%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	15%
	Dos pares estrangers (n=34)	26%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	18%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	12%
	Una (n=63)	24%
	Dues o tres (n=69)	23%
	Quatre o més (n=70)	19%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	Cada dia (n=350)	13%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	11%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	17%
	Mai (n=96)	28%
I amb qui menges el SOPAR?	Pare o mare (n=449)	14%
	Altres familiars (n=39)	18%
	Sol / sola (n=46)	26%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	10%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	15%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	33%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=115)	6%
	Bona (n=231)	13%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	24%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	33%

4.3.8. Dies de falta a classe per motius de salut

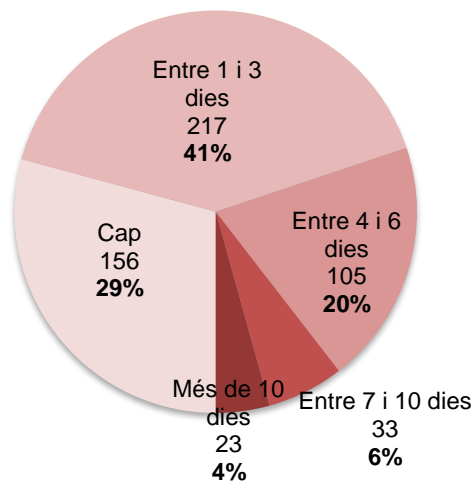
Els problemes de salut en els infants i adolescents tenen un impacte directe en la seva quotidianitat, ja que trenquen la seva rutina escolar en diverses ocasions. En el cas de Sant Esteve Sesrovires, un 71% dels alumnes s'han vist afectats per alguna falta a escola per motiu de salut. Un 10% del total ho ha patit més de 7 dies des del començament de curs (un 4% més de 10 dies).

No hi ha diferències significatives entre primària i ESO pel que fa a faltes per motiu de salut, ni tampoc entre centres.

Hi ha una clara correlació entre els factors socials de vulnerabilitat i faltar a classe per motius de salut: vulnerabilitat per hàbits no saludables (els qui dinen o sopen sols, els qui van a dormir tard), vulnerabilitat per tipus de llar (els qui tenen dos pares estrangers) i vulnerabilitat educativa (els qui suspelen diverses assignatures i els qui no fan extraescolars).

Per les dades sobre dies faltats a classe i sobre la incidència dels determinants socials de la salut que hem assenyalat en aquesta pàgina i l'anterior, caldrà una **major coordinació entre els àmbits educatiu, familiar i sanitari** per tal de superar la visió "individualitzadora" dels problemes de salut i atendre'ls tenint en compte les vulnerabilitats que els caracteritzen i que acabem d'indicar.

Quants dies has faltat a classe per motius de salut des del començament del curs?

Variables amb relació significativa		% més de 7 dies
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		10%
Etapa educativa	Primària (n=182)	9%
	ESO (n=352)	11%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	9%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	7%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	13%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	11%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	11%
	Dos pares estrangers (n=34)	15%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	5%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	8%
	Una (n=63)	11%
	Dues o tres (n=69)	19%
	Quatre o més (n=70)	16%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)	6%
	Sí, una (n=242)	12%
	NO (n=62)	23%
Amb qui menges el DINAR els dies de cada dia?	Pare o mare (n=259)	11%
	Al menjador escolar (n=75)	9%
	A vegades amb la família, a vegades al menjador escolar (n=26*)	8%
	Altres (avis, germans, tiets...) (n=69)	6%
	Sol / sola (n=105)	14%
I amb qui menges el SOPAR?	Pare o mare (n=449)	10%
	Altres familiars (n=39)	8%
	Sol / sola (n=46)	17%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	7%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	10%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	23%
Estat de salut durant els últims 3 mesos	Molt bo (n=210)	10%
	Bo (n=240)	7%
	Dolent o regular (n=84)	23%

4.3.9. Consum de drogues

Hem mesurat l'extensió del consum de drogues entre els adolescents de Sant Esteve Sesrovires a través de preguntar qui les consumeix en el seu entorn. Només l'hem preguntat a l'institut. Aquest format de pregunta ens ofereix dos avantatges: que evita la 'vergonya' d'assenyalar-se a un mateix com a consumidor, i que, en tant que el consum de drogues en aquestes edats és sobretot social, podem veure la intensitat de l'entorn a l'hora d'influenciar el consum o potencial consum de drogues.

El tipus de substància socialment més "envolvent" és l'alcohol, ja que 1 de cada 4 adolescents enquestats diu que tot o quasi tot el seu entorn (amics o companys de classe) consumeix alcohol. Si observem la taula de la pàgina següent, veiem com aquesta proporció puja fins a 1 de cada 3 enquestats a 3r d'ESO, i 1 de cada 2 a 4t d'ESO. Diem "envolvent" perquè la presència majoritària de consumidors a

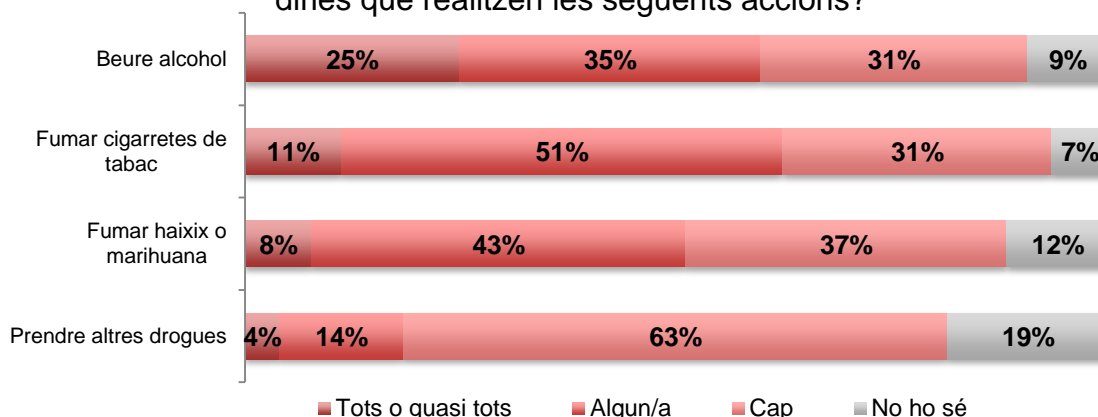
l'entorn de l'adolescent genera pressió social cap al consum.

El tabac no és tant envolvent com l'alcohol. Tot i que les xifres d'adolescents que tenen algun amic o amiga que fuma és prou alt (un 51%), hi ha un 11% que diuen que tots o quasi tots els seus amics i amigues fumen. El consum de tabac comença a 2n d'ESO. Que només 1 de cada 10 tingui un grup d'amics format completament (o quasi) per fumadors va en la línia de la reducció de consum de tabac a Catalunya en la franja d'edat de 14 a 18: els últims 13 anys, entre el 2004 i el 2016, el percentatge de fumadors ha passat del 20% al 9,2%*. Aquest consum minoritari en l'entorn fa que sigui menys probable que els adolescents acabin fumant tabac per pressió social.

Més de la meitat dels adolescents enquestats tenen fumadors de marihuana al seu entorn –un 43% algun amic o amiga, i un 8% tots o quasi tots.

* <http://www.ccma.cat/324/24-de-fumadors-a-catalunya-la-xifra-mes-baixa-mai-registrada/noticia/2857966/>

Quants dels teus amics/amigues o companys/companyes diries que realitzen les següents accions?

El consum d'altres drogues (a l'enquesta, es mostrava una imatge de drogues dures com la cocaïna) és minoritari però té una certa presència: un 18% tenen algun consumidor en el seu entorn (sobretot a 3r i 4t d'ESO, i en els fills de famílies monoparentals).

Hi ha un major consum de substàncies en l'entorn entre els adolescents amb moltes assignatures suspeses, els que tenen mals hàbits alimentaris i de son, i els que tenen situacions econòmiques més complicades. Una dada a observar és que el consum de substàncies en

l'entorn és significativament inferior entre els adolescents amb els dos pares estrangers.

Tal com s'ha comentat en diverses reunions, hi ha a Sant Esteve una presència de tràfic de marihuana i altres drogues que pot generar aquestes xifres tan altes. Com veiem, a 1r d'ESO hi ha un consum a l'entorn molt menor, i caldrà una acció pedagògica coordinada a 1r i 2n d'ESO per prevenir el consum (com ara les xerrades dels Mossos, juntament amb accions del CAP i policia local).

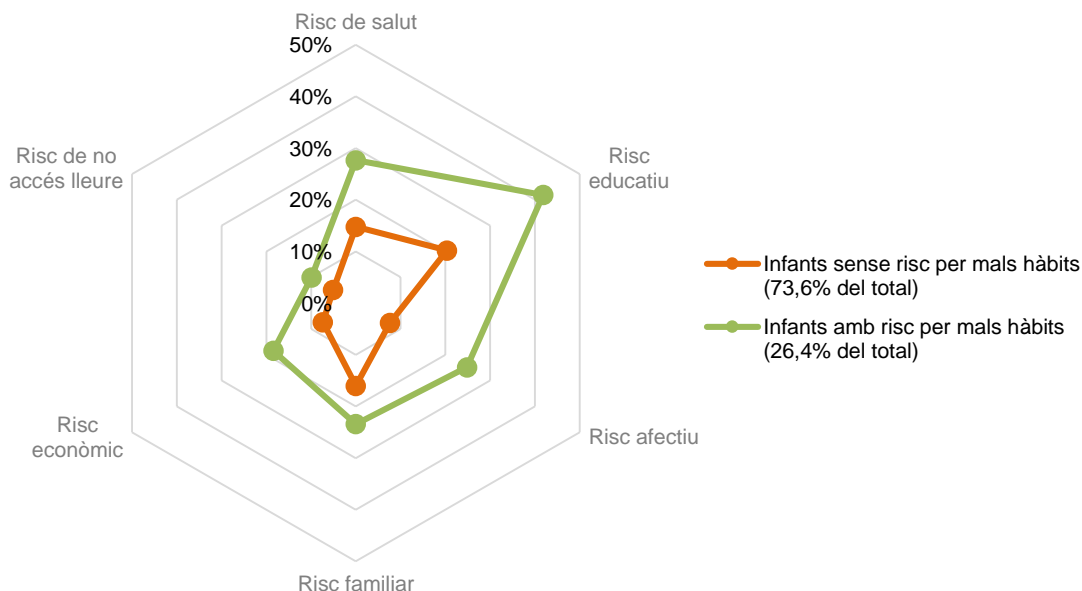
Variables amb relació significativa		% tots fumen tabac	% tots beuen	% tots fumen maria	% tots/algun pren altres
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		11%	25%	8%	18%
Curs	1r d'ESO (n=92)	0%	0%	2%	4%
	2n d'ESO (n=94)	13%	16%	12%	18%
	3r d'ESO (n=90)	17%	32%	8%	27%
	4t d'ESO (n=74)	16%	58%	9%	26%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)	11%	24%	7%	17%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)	10%	27%	10%	24%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	11%	26%	8%	19%
	Dos pares estrangers (n=34)	8%	8%	4%	4%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	13%	25%	13%	21%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	8%	22%	5%	18%
	Una (n=63)	7%	24%	10%	14%
	Dues o tres (n=69)	17%	27%	6%	13%
	Quatre o més (n=70)	19%	32%	18%	26%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)	11%	26%	4%	19%
	Sí, una (n=242)	11%	22%	10%	18%
	No (n=62)	15%	32%	10%	17%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	Cada dia (n=350)	10%	22%	6%	17%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	9%	27%	9%	14%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	10%	33%	5%	15%
	Mai (n=96)	16%	28%	14%	24%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	3%	8%	5%	10%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	9%	23%	4%	16%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	33%	48%	30%	41%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=115)	7%	16%	5%	16%
	Bona (n=231)	10%	21%	5%	17%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	14%	32%	13%	22%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	19%	38%	10%	14%

4.3.10. Índex de risc per mals hàbits

Definint el risc per mals hàbits com una alimentació matinal incompleta (no esmorzar abans d'anar a l'escola o institut o durant el pati) o anar a dormir tard (més tard de les 12 de la nit), veiem que a Sant Esteve Sesrovires 141 infants i adolescents (26,4%) compleixen una d'aquestes condicions i tindrien un risc lleu per mals hàbits.

28 nois i noies (5,2%) tenen un risc per mals hàbits greu ja que tenen alhora una alimentació matinal incompleta i mals hàbits de son.

Tal com es pot veure en el gràfic inferior, els nois i noies que tenen risc per mals hàbits tenen un major nivell de risc en tota la resta d'àmbits estudiats. Els mals hàbits incideixen particularment en el risc educatiu (un 42% dels qui tenen mals hàbits suspensen dues o més assignatures) i en el risc de salut (28%).

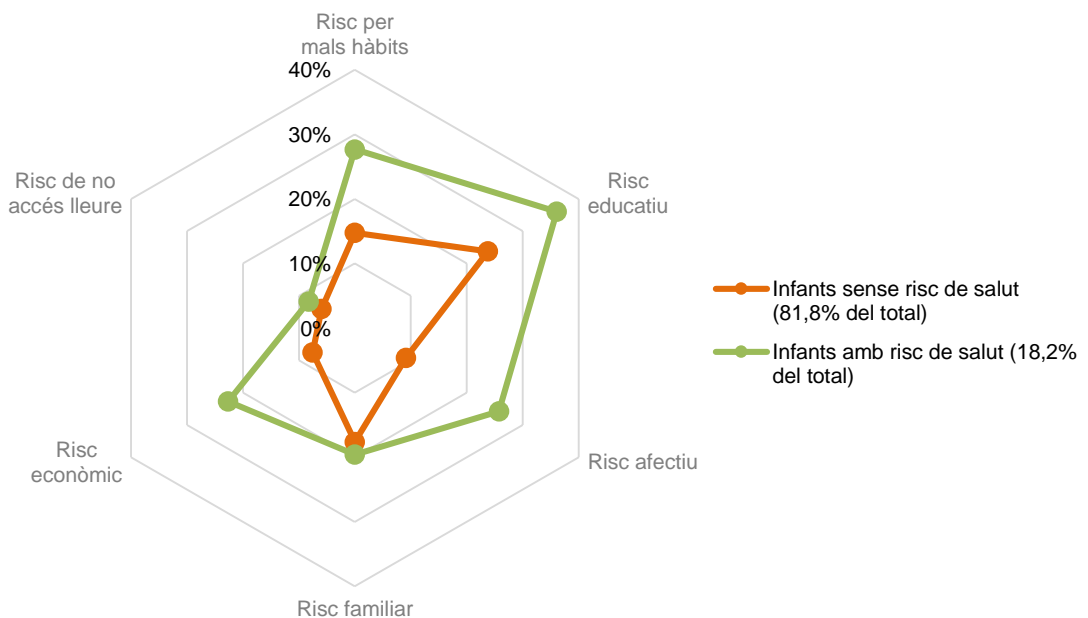

4.3.11. Índex de risc de salut

Definint el risc de salut com haver tingut un estat de salut regular o dolent en els últims 3 mesos, o haver faltat més de 10 dies a classe per motius de salut durant el curs veiem que, a Sant Esteve Sesrovires, 97 infants i adolescents (18,2%) compleixen una d'aquestes condicions i tindrien un risc lleu de salut.

10 nois i noies (1,9%) tenen un risc greu de salut ja que compten amb els dos factors alhora.

Tal com es pot veure en el gràfic inferior, tenir un risc de salut fa que sigui més probable que es tingui un risc educatiu (40%), mals hàbits (28%), risc afectiu –sentir-se poc valorat per la família o els companys de classe– (26%) o econòmic (23%).

4.4. Situació escolar

Els indicadors que ha recollit l'enquesta vinculats a l'entorn escolar dels infants i adolescents de Sant Esteve Sesrovires són els següents:

1. Resultats acadèmics.
2. Reforç escolar
3. Expectatives de continuar els estudis de l'alumnat d'ESO
4. Mitjà de desplaçament a l'escola
5. Satisfacció amb l'escola
6. Experiència de maltractament, abús o assetjament

Els indicadors recollits van dirigits a copsar diferents aspectes relacionats amb la integració escolar dels infants i adolescents, la seva trajectòria educativa i la percepció sobre aspectes relacionats amb la vida escolar.

4.4.1. Resultats acadèmics

Un 62% de l'alumnat enquestat va passar l'últim curs sense cap assignatura suspesa. El 38% restant va suspendre una o més assignatures. Concretament, el percentatge d'alumnat més vulnerable, el que va suspendre dues o més assignatures, va ser del 26%.

L'alumnat que suspèn dues o més assignatures es caracteritza per:

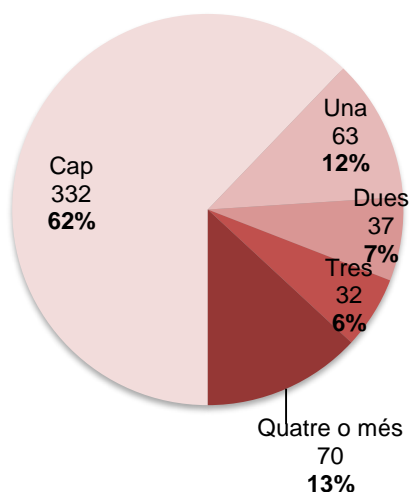
- Tenir un menor accés a les activitats extraescolars.
- Tenir uns pitjors hàbits a nivell d'alimentació i descans, i un pitjor estat de salut.
- Tenir una situació econòmica familiar dolenta, i situacions que s'hi relacionen com ara no disposar dels llibres o material escolar necessari, o no anar a les excursions.

- Viure en llars monoparentals.
- Tenir dos pares estrangers

A l'ESO hi ha major nombre de suspesos que a primària. Dins de les escoles de primària, trobem que els alumnes de l'escola Vinya del Sastret suspenen menys que la resta d'escoles.

L'alumnat que ha suspès dues o més assignatures rep en major mesura que la resta reforç escolar fora de l'horari acadèmic.

Quantes assignatures et van quedar suspeses el trimestre passat?

Variables amb relació significativa		% Dues o més	
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)			26%
Etapla educativa	Primària (n=182)		14%
	ESO (n=352)		32%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)		18%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)		8%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)		13%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)		32%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)		23%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)		42%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)		27%
	Dos pares estrangers (n=34)		38%
	Un espanyol i un estranger (n=44)		11%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)		14%
	Sí, una (n=242)		31%
	No (n=62)		50%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	Cada dia (n=350)		22%
	4-6 dies a la setmana (n=35)		20%
	1-3 dies a la setmana (n=53)		26%
	Mai (n=96)		44%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)		13%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)		26%
	Després de les 12 de la nit (n=57)		53%
Estat de salut durant els últims 3 mesos	Molt bo (n=210)		23%
	Bo (n=240)		25%
	Dolent o regular (n=84)		35%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=115)		26%
	Bona (n=231)		19%
	Ni bona ni dolenta (n=161)		34%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)		44%
"Acostumo a anar a les excursions que organitza l'escola/institut"	Molt d'acord (n=407)		20%
	D'acord (n=79)		37%
	En desacord / Indiferent (n=48)		63%
"Tinc els llibres i el material escolar necessari per al curs"	Molt d'acord (n=414)		20%
	D'acord (n=69)		42%
	En desacord / Indiferent (n=31)		58%
Reforç escolar	Sí, cada setmana (n=92)		39%
	Sí, alguna vegada (n=54)		41%
	No (n=388)		21%

4.4.2. Reforç escolar

Un 73% dels infants i adolescents enquestats no rep cap reforç escolar. Un 27% sí que en rep: un 10% de forma ocasional i un 17% de forma periòdica.

Com es pot veure en el gràfic inferior a la dreta d'aquesta pàgina, més de la meitat dels infants i adolescents que suspenen dues o més assignatures diuen no estar rebent cap reforç escolar.

En la pàgina següent aprofundim en el perfil social d'aquest grup d'alumnat, on se sumen dos factors de risc, com són suspendre dues o més assignatures i no estar rebent cap reforç escolar particular.

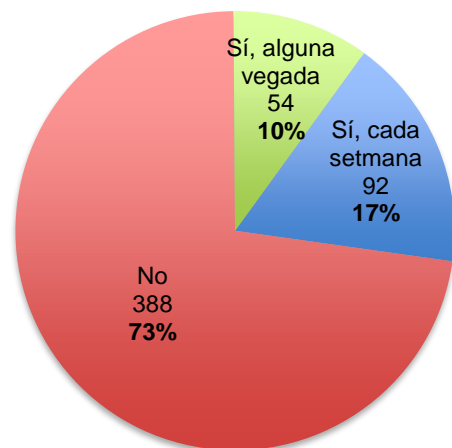
Sobre el total d'infants i adolescents enquestats, els que suspenen dues o més assignatures i no reben reforç escolar representen un 15% (81 casos). Aquesta proporció puja a un 20% a l'ESO: un de cada cinc alumnes està suspenent dues o més assignatures i no rep cap reforç extern.

De nou tornen a emergir com a circumstàncies de vulnerabilitat les carències econòmiques, sumant-se altres indicadors clars d'exclusió social en l'àmbit escolar, com són no anar a les excursions de l'escola i no tenir els llibres o el material escolar. Relacionat amb aquest context s'observa una sobrerrepresentació de fills de pares estrangers i de famílies monoparentals entre la in que suspèn dos o més

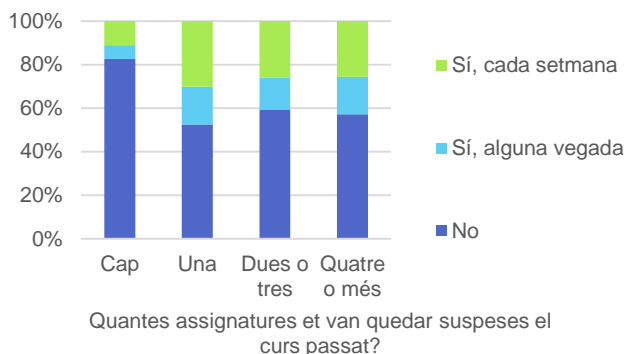
assignatures.

També són més vulnerables els infants i adolescents que tenen hàbits poc saludables d'alimentació (no esmorzar abans de sortir de casa, sopar sense els pares sinó amb algun altre familiar, o sol) i de son (anar a dormir tard).

Estàs rebent actualment algun tipus de reforç escolar fora de l'horari d'escola?

Estàs rebent actualment algun tipus de reforç escolar o atenció individual DINS O FORA de l'escola o institut?

Variables amb relació significativa		% suspenen DUES o més i NO fan reforç
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		15%
Etapla educativa	Primària (n=182)	6%
	ESO (n=352)	20%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	7%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	4%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	7%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	20%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)	13%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)	25%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	15%
	Dos pares estrangers (n=34)	29%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	9%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)	4%
	Sí, una (n=242)	21%
	No (n=62)	35%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	Cada dia (n=350)	13%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	11%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	6%
	Mai (n=96)	31%
I amb qui menges el SOPAR?	Pare o mare (n=449)	14%
	Altres familiars (n=39)	23%
	Sol / sola (n=46)	24%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	7%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	15%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	33%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=115)	11%
	Bona (n=231)	11%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	22%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	30%
"Acostumo a anar a les excursions que organitza l'escola/institut"	Molt d'acord (n=407)	12%
	D'acord (n=79)	19%
	En desacord / Indiferent (n=48)	38%
"Tinc els llibres i el material escolar necessari per al curs"	Molt d'acord (n=414)	12%
	D'acord (n=69)	25%
	En desacord / Indiferent (n=31)	32%

4.4.3. Intenció de continuar estudiant

Vam preguntar als adolescents de l'ESO sobre les seves expectatives de continuar estudiant després de l'ESO.

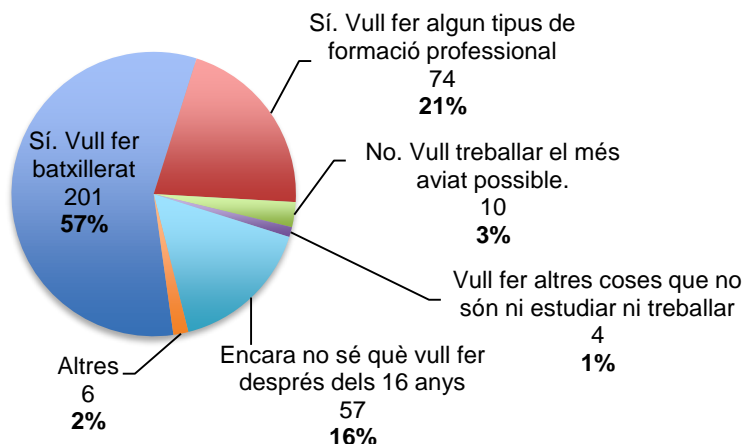
Observem que un 57% vol fer batxillerat, un 21% vol fer formació professional i un 4% diu no voler continuar estudiant o voler fer altres coses que no són treballar ni estudiar.

Es pot afirmar en termes globals que és molt minoritari l'alumnat que vol deixar els estudis després de l'ESO

(sumarien 14 casos a tot l'institut), si bé es tracta d'un col·lectiu que mostra tendència a suspendre moltes assignatures, i per tant cal tenir alternatives eficaces per treballar les seves oportunitats de futur a mig i llarg termini.

Un 16% es mostra indecís sobre el seu futur després de l'institut, una part són nois i noies vulnerables (suspenen, no fan extraescolars) però també hi ha molts indecisos entre els sectors econòmicament més benestants.

Vols seguir estudiant quan acabis l'ESO?

Variables amb relació significativa		% no sé què vull fer	% no vol seguir estudiant
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=352)		16%	3%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=300)	18%	3%
	Llar principal monoparental i altres (n=52)	8%	0%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=196)	11%	1%
	Una (n=42)	14%	5%
	Dues o tres (n=52)	21%	2%
	Quatre o més (n=62)	31%	10%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=142)	14%	1%
	Sí, una (n=169)	14%	2%
	No (n=41)	34%	4%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=57)	30%	2%
	Bona (n=155)	15%	3%
	Ni bona ni dolenta (n=119)	12%	3%
	Dolenta o molt dolenta (n=21)	14%	5%

4.4.4. Mitjà de desplaçament

L'enquesta posa de manifest que el **vehicle privat és el mitjà favorit** per anar a l'escola o institut, per a la meitat dels infants i adolescents de Sant Esteve Sesrovires. En canvi, només un terç dels enquestats va a l'escola a peu habitualment.

Es tracta d'una dada que reflexa la **complexitat i dispersió geogràfica** del municipi, amb més de la meitat de la població vivint a urbanitzacions com Vallserrat o Ca n'Amat, i escoles fora del nucli urbà com la Vinya del Sasret, un context que fa difícil el desplaçament a peu.

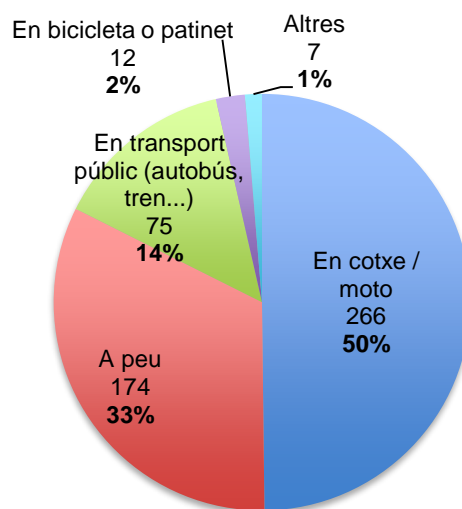
Anar a peu es fa més a l'escola que està en el nucli urbà (La Roureda), mentre que a la Vinya del Sasret el predomini és del cotxe (7 de cada 10 infants el fan servir).

Observem com el percentatge d'usuaris del cotxe decreix curs a curs a mesura que són més grans (del 66% a 5è de Primària al 46% de 4t d'ESO).

L'ús del cotxe és més comú entre els nois i noies amb una situació econòmica favorable, i entre els que fan dues o més activitats extraescolars, pel fet d'haver de traslladar-se a través del municipi per anar des de l'escola fins a la activitat extraescolar.

Els infants i adolescents en situacions vulnerables van a peu en major proporció: els que tenen situacions econòmiques complicades, o viure en famílies monoparentals o estrangeres.

Com vas habitualment a l'escola o a l'institut?

Variables amb relació significativa		% a peu	% en cotxe
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		33%	50%
Etapla educativa	Primària (n=182)	34%	56%
	ESO (n=352)	32%	47%
Curs	5è de Primària (n=73)	23%	66%
	6è de Primària (n=109)	40%	50%
	1r d'ESO (n=92)	35%	48%
	2n d'ESO (n=94)	27%	49%
	3r d'ESO (n=90)	29%	43%
	4t d'ESO (n=74)	39%	46%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	37%	53%
	Escola Vinya del Sasret (n=72)	18%	69%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	87%	13%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	32%	47%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)	32%	51%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)	37%	45%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	32%	50%
	Dos pares estrangers (n=34)	38%	41%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	34%	55%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)	37%	60%
	Sí, una (n=242)	31%	48%
	No (n=62)	24%	49%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=115)	32%	57%
	Bona (n=231)	32%	49%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	32%	50%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	44%	26%

4.4.5. Satisfacció amb l'escola

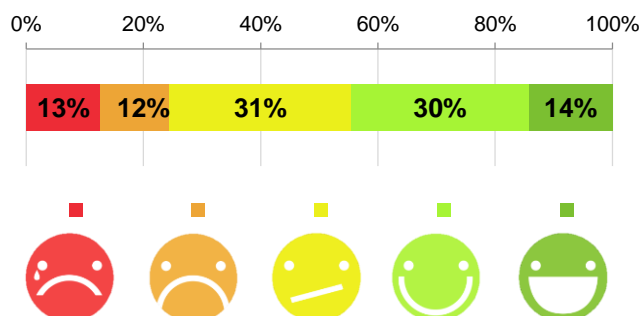
Hem fet diverses preguntes de valoració dels infants i adolescents en referència a l'escola, la família i l'entorn. Sobre l'escola, els infants i adolescents han valorat si els agrada l'escola o institut. Un 44% estan d'acord amb aquesta afirmació, un 31% es mostren indiferents i un 25% estan en desacord.

Si observem el quadre de la pàgina següent, hi ha major desencant respecte a l'escola o institut entre els alumnes d'ESO, particularment entre els de 2n, 3r i 4t d'ESO. Més d'un terç dels alumnes d'aquests cursos mostren una actitud negativa sobre l'institut.

Són també els alumnes amb mals hàbits alimentaris i de son els qui els agrada menys l'escola, així com els qui mengen i sopen sols. Per contra, entre els qui van al menjador escolar, la opinió sobre l'escola és molt positiva.

Els agrada menys l'escola als infants i adolescents que tenen situacions de vulnerabilitat educativa (múltiples assignatures suspeses, no fer extraescolars), familiar (situació econòmica dolenta o molt dolenta), de salut (cansament durant l'última setmana) i de convivència a classe, tal com es pot veure en la pàgina següent.

“M'agrada anar a l'escola/institut”

Variables amb relació significativa		% desacord
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		25%
Etapla educativa	Primària (n=182)	7%
	ESO (n=352)	34%
Curs	5è de Primària (n=73)	14%
	6è de Primària (n=109)	3%
	1r d'ESO (n=92)	21%
	2n d'ESO (n=94)	37%
	3r d'ESO (n=90)	37%
	4t d'ESO (n=74)	41%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	8%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	6%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	7%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	34%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	25%
	Dos pares estrangers (n=34)	21%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	18%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	16%
	Una (n=63)	32%
	Dues o tres (n=69)	33%
	Quatre o més (n=70)	51%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)	17%
	Sí, una (n=242)	29%
	No (n=62)	37%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	Cada dia (n=350)	21%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	23%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	30%
	Mai (n=96)	35%
Amb qui menges el DINAR els dies de cada dia?	Pare o mare (n=259)	27%
	Al menjador escolar (n=75)	8%
	A vegades amb la família, a vegades al menjador escolar (n=26*)	8%
	Altres (avis, germans, tiets...) (n=69)	29%
	Sol / sola (n=105)	32%
I amb qui menges el SOPAR?	Pare o mare (n=449)	24%
	Altres familiars (n=39)	21%
	Sol / sola (n=46)	35%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	11%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	25%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	47%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=115)	19%
	Bona (n=231)	19%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	35%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	33%
"Durant els últims dies m'he sentit..."	Ple/na o amb bastant energia (n=117)	16%
	Normal (n=202)	22%
	Una mica cansat/da (n=145)	26%
	Molt cansat/da (n=70)	44%
Convivència a classe	Més aviat bona (n=214)	16%
	Ni bona ni dolenta (n=282)	27%
	Més aviat dolenta (n=38)	55%

4.4.6. Experiència d'assetjament

Tot i que la majoria d'alumnes (un 78,5%) no ha experimentat mai una situació de maltractament, abús o assetjament, **un 21,5% sí que l'ha experimentat en algun moment**. La majoria, en un passat (un 19% del total, 102 nois i noies), i 13 alumnes l'han sofert recentment (un 2% del total): 4 casos a Primària (1 a La Roureda i 3 a Vinya del Sastret) i 9 a l'ESO.

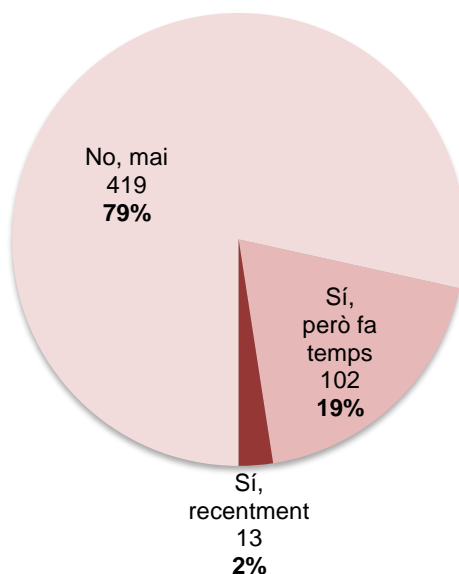
Val la pena fixar-nos en quins perfils d'infants i adolescents són els que tenen major tendència a patir o haver patit assetjament ('bullying'), en el quadre de la pàgina següent. Veiem que **les experiències de maltractament, abús o assetjament comencen a Primària, i es mantenen en xifres altes fins al final de l'ESO**. Cal destacar que ja a 6è de primària 4 de cada 10 alumnes diu haver patit alguna situació de maltractament, abús o assetjament.

El centre on trobem més aquestes situacions és la Vinya del Sastret, 9 punts per sobre de la resta de centres.

L'assetjament es pot considerar una forma d'explicitar l'exclusió social en el món de la infància i adolescència, ja que són els i les més vulnerables qui sofreixen més l'assetjament: els fills i filles de famílies monoparentals, i els que tenen dos pares estrangers. Una dada clau és que **1 de cada 2 dels que tenen situació econòmica dolenta o molt dolenta han patit assetjament algun cop**.

També hi ha una dimensió emocional en el bullying': diuen haver patit assetjament en major proporció els qui consideren que la convivència a casa seva o al barri és dolenta. També, en aquest sentit, patir assetjament és sinònim en quasi el 50% dels casos de sentir-se poc valorat pels companys de classe, pels amics de fora de l'escola, i fins i tot pels professors. Aquesta dada contrasta (o se suma, depèn de com es miri) amb el fet que qui més pateix assetjament són els i les que passen més hores al parc jugant o passant l'estona. Tenir una vida social intensa però amb uns companys de classe o amics que no els valoren, i amb els quals hi ha una convivència difícil, és una combinació explosiva per què les amistats acabin esdevenint relacions d'assetjament.

Has patit situacions de maltractament, abús o assetjament, ja sigui en l'àmbit de l'escola o fora de l'escola?

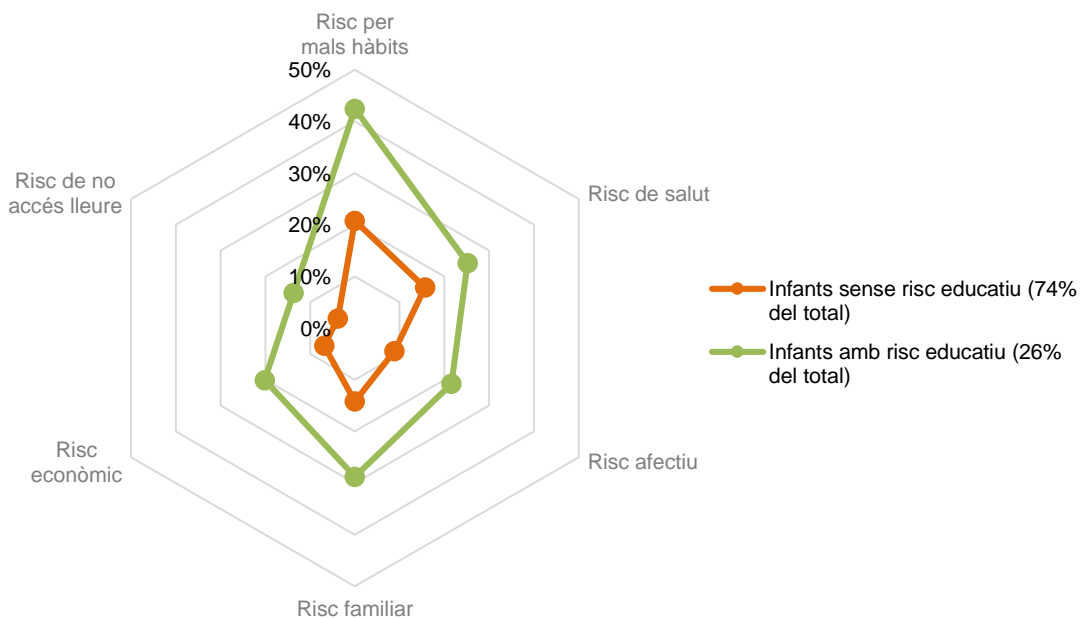
Variables amb relació significativa		% sí, recentment / fa temps
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		22%
Etapla educativa	Primària (n=182)	24%
	ESO (n=352)	20%
Curs	5è de Primària (n=73)	23%
	6è de Primària (n=109)	40%
	1r d'ESO (n=92)	35%
	2n d'ESO (n=94)	27%
	3r d'ESO (n=90)	29%
	4t d'ESO (n=74)	39%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	20%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	29%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	20%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	20%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)	20%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)	30%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	21%
	Dos pares estrangers (n=34)	26%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	18%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	16%
	Una (n=63)	41%
	Dues o tres (n=69)	28%
	Quatre o més (n=70)	24%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=115)	13%
	Bona (n=231)	17%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	29%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	52%
Jugar al parc o al carrer o estar amb amics	Menys de 2 hores al dia (n=92)	20%
	Entre 2 i 4 hores al dia (n=129)	23%
	Més de 4 hores al dia (n=149)	34%
"Em sento valorat pels meus companys i companyes de classe"	Molt d'acord (n=207)	14%
	D'acord (n=228)	21%
	Indiferent (n=70)	37%
	En desacord / Molt en desacord (n=19*)	45%
"Em sento valorat pels meus amics i amigues de FORA DE L'ESCOLA"	Molt d'acord (n=360)	19%
	D'acord (n=141)	23%
	Indiferent (n=19*)	37%
	En desacord / Molt en desacord (n=14*)	43%
"Em sento valorat per la majoria dels professors"	Molt d'acord (n=123)	22%
	D'acord (n=227)	18%
	Indiferent (n=133)	23%
	En desacord / Molt en desacord (n=51)	31%
Convivència a classe	Més aviat bona (n=214)	19%
	Ni bona ni dolenta (n=282)	22%
	Més aviat dolenta (n=38)	34%
Convivència al barri	Més aviat bona (n=393)	20%
	Ni bona ni dolenta (n=123)	24%
	Més aviat dolenta (n=18*)	39%

4.4.7. Índex de risc educatiu

El risc educatiu lleu el definim com tenir dues o més assignatures suspeses al darrer trimestre. A Sant Esteve Sesrovires, afecta a 139 infants i adolescents (26%). El risc educatiu és greu quan suspenen dues o més assignatures i no fan cap tipus de reforç escolar, afectant a 81 nois i noies (15,2%).

Tal com es pot veure en el gràfic inferior, els qui suspenen dues o més assignatures tenen un major nivell de

risc en tots els àmbits comparats amb els qui no en suspenen. El risc educatiu va, sobretot, molt lligat amb mals hàbits alimentaris i de son (el 42% dels qui suspenen tenen mals hàbits).

4.5. Situació emocional

Els indicadors que ha recollit l'enquesta sobre els aspectes emocionals i afectius de la vida de la població infantil i adolescent són els següents:

1. Principals preocupacions
2. Aspectes que millorarien de la seva vida
3. Convivència a casa, a classe i al barri
4. Valoració percebuda per part de l'entorn social (família, professors, companys de classe, amics de fora de l'escola)

En aquest capítol, volem introduir-nos en la forma com els infants i adolescents de Sant Esteve perceben emocionalment la seva pròpia vida, les relacions amb l'entorn social, etc.

Com es veurà, volem allunyar-nos de la idea que les emocions i la vivència afectiva de la infantesa i l'adolescència responen a factors purament individuals, sinó que estan correlacionats amb factors que determinen desigualtats: la composició de la llar, la situació econòmica de la família, la possibilitat de fer activitats extraescolars... Tots aquests elements contribueixen a què l'experiència emocional del noi o noia sigui una o sigui una altra.

4.5.1. Principals preocupacions

Hem preguntat als infants i adolescents enquestats quines són les principals preocupacions que tenen (en podien marcar un màxim de dues).

La preocupació més comuna són els estudis, que preocupa de mitjana a quasi 6 de cada 10 alumnes, seguida de la salut pròpia o la de la família, que l'han marcat 4 de cada 10 alumnes.

No els preocupa el mateix als infants més petits que als adolescents. Tal com es pot veure a la taula de la pàgina següent, **la preocupació més comuna entre els alumnes de Primària és la salut, mentre que la majoritària a l'ESO són els estudis**.

Les noies marquen els estudis i la salut en molt major proporció que els nois, que han indicat altres preocupacions.

Els nois i noies amb dos pares estrangers tenen la salut individual i familiar com a primera opció, i es preocupen menys per la situació econòmica (una dada coherent amb el tipus de migració que té Sant Esteve). Els nois i noies en situacions econòmiques familiars benestants es preocupen més per la salut.

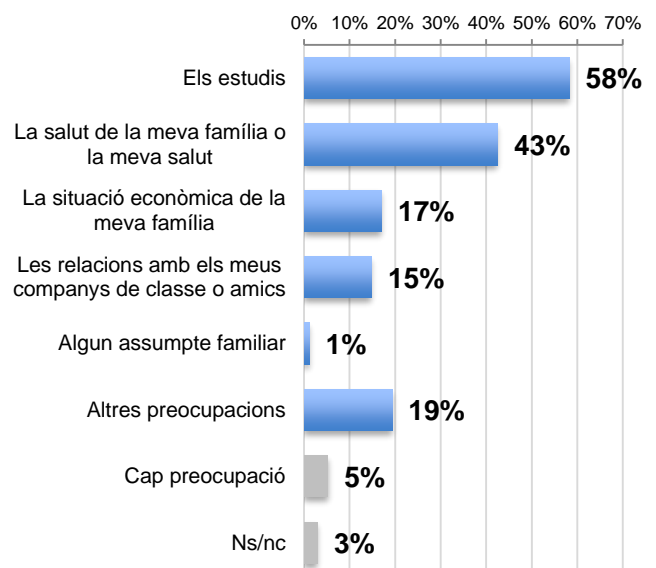
Una correlació interessant és que **es preocupen més per la salut els que tenen millors hàbits i millor estat de salut**: quant més tard van a dormir, o quant pitjor ha sigut la salut en els últims tres mesos, menys els preocupa la salut individual i familiar. Aquests col·lectius amb vulnerabilitats es preocupen més per la situació

econòmica.

La preocupació per la situació econòmica no diferencia entre primària i ESO, però sí que destaca entre els col·lectius amb més risc com els que acabem d'assenyalar: famílies monoparentals, risc acadèmic (diverses assignatures suspeses), no fer extraescolars, mals hàbits de son, un estat de salut dolent, patir o haver patit assetjament escolar. Entre els nois i noies que tenen una situació econòmica dolenta o molt dolenta, aquesta és la seva primera preocupació amb molta diferència.

Preocupar-se per les relacions amb els companys de classe o amics no presenta diferències notables en cap àmbit. No obstant, als nois i noies que han patit o pateixen assetjament escolar els preocupa més aquest tema, i també a l'escola Vinya del Sastret, on trobem unes dades d'assetjament escolar una mica més altes.

Quina és la teva principal preocupació en aquests moments?

Quina és la teva principal preocupació en aquests moments?

Variables amb relació significativa		% Els estudis	% Salut	% La situació econòmica	% Les relacions amb els meus companys de classe o amics
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		58%	43%	17%	15%
Etapla educativa	Primària (n=182)	44%	52%	18%	14%
	ESO (n=352)	66%	38%	16%	15%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	45%	52%	19%	11%
	Escola Vinya del Sasret (n=72)	42%	54%	17%	19%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	47%	47%	20%	7%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	66%	38%	16%	15%
Sexe	Noi (n=272)	51%	38%	13%	14%
	Noia (n=262)	66%	47%	21%	16%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)	58%	43%	15%	15%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)	60%	38%	29%	13%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	61%	42%	18%	15%
	Dos pares estrangers (n=34)	50%	53%	9%	9%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	36%	43%	14%	14%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	59%	42%	15%	16%
	Una (n=63)	60%	51%	11%	14%
	Dues o tres (n=69)	51%	43%	26%	13%
	Quatre o més (n=70)	60%	34%	21%	10%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)	60%	46%	12%	17%
	Sí, una (n=242)	58%	39%	19%	13%
	No (n=62)	50%	44%	26%	15%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	53%	46%	17%	17%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	61%	42%	16%	13%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	47%	37%	23%	23%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=115)	58%	50%	9%	17%
	Bona (n=231)	58%	44%	8%	18%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	62%	37%	25%	11%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	41%	37%	81%	7%
Estat de salut durant els últims 3 mesos	Molt bo (n=210)	58%	47%	16%	11%
	Bo (n=240)	61%	42%	16%	17%
	Dolent o regular (n=84)	51%	33%	24%	18%
Experiència d'assetjament	Sí (n=115)	56%	46%	23%	20%
	No (n=419)	59%	42%	16%	13%

4.5.2. Aspectes que millorarien de la seva vida

Si per una banda hem preguntat quines són les principals preocupacions dels infants i adolescents, al final del qüestionari hem fet una pregunta oberta sobre què és el que millorarien de la seva vida. Es tracta de dues preguntes molt relacionades ja que aquesta última ens permet concretar més aquestes preocupacions.

Els estudis són també l'aspecte més mencionat en el que voldrien millorar, sobretot pel que fa a tenir més temps per estudiar, centrar-se i esforçar-se més en els estudis, i treure millors notes.

En l'àmbit familiar, molts i moltes voldrien **millorar la relació amb els pares** (o amb algun dels progenitors), discutir menys, o bé **passar més temps amb la família**. Els qui tenen família a l'estranger desitgen poder anar-los a veure o que vinguessin els familiars. També n'hi ha que es lamenten de situacions complicades com ara divorcis o conflictes familiars.

Tot i que 'tenir molts diners' és una resposta tan habitual com irreflexiva, hi ha infants i adolescents que expressen que **voldrien que millorés la situació econòmica de la família**, que el pare o la mare no haguessin de treballar tant o que tinguessin millor feina. Alguns i algunes fins i tot expressen voler treballar per ajudar la seva família.

Un aspecte que no s'havia preguntat

en les preocupacions principals i que ha aparegut en la pregunta oberta és el voler **canviar aspectes de la pròpia personalitat**: millorar l'autoestima i reduir la inseguretat, augmentar les virtuts (ser més alegre, ordenada, responsable, atrevit...) o reduir els defectes (menys despistat, impacient, tímid, desorganitzat, enfadar-se menys, portar-se millor a casa o a l'escola o institut).

En menor mesura que en la pregunta sobre les preocupacions, hi ha nois i noies que han comentat que voldrien **millorar la seva salut**, ja sigui per alguna malaltia que tenen, o bé a través de voler prevenir fent més esport, reduint pes, o deixant hàbits com ara fumar tabac o marihuana,

Alguns nois i noies expressen que voldrien **tenir més temps lliure**, per jugar (els més petits) o per poder veure més els seus amics i amigues (els més grans), i així no passar tant de temps estudiant. Aquesta qüestió ha tingut presència en el debat públic (<https://www.elperiodico.cat/ca/opinio/20161024/el-deure-de-fer-els-deures-5555345>), i cal fer la reflexió sobre com "trobar una fórmula perquè els nanos siguin responsables de les seves feines sense saturar-los (...), perquè els nens i nenes també han de jugar, han de tenir lleure, entre altres aspectes que també els forma i els educa" (<http://elmon.cat/politica/josep-manel-prats-deures-si-pero-amb-seny-i-sentit-comú>).

4.5.3. Convivència

El benestar emocional dels infants i adolescents passa per sentir-se a gust en els entorns en els quals es mouen, amb una convivència que sigui agradable tant a casa, com a l'escola institut, com al carrer.

La majoria dels infants i adolescents enquestats consideren que la convivència a casa seva és bona (79%), així com al seu barri (74%). En canvi, pel que fa a la convivència en l'entorn escolar, a classe, la majoria consideren que no és ni bona ni dolenta (53%).

Tal com es pot observar en el quadre de la pàgina següent, **una convivència regular o dolenta va de la mà amb patir situacions de vulnerabilitat de tota mena**: vulnerabilitat acadèmica (els qui suspenen alguna assignatura), vulnerabilitat familiar (dinen i sopen sols o amb altres familiars que no són els pares, situació econòmica dolenta o molt dolenta) i vulnerabilitat de salut (salut dolenta o regular en els últims 3 mesos).

En els tres àmbits, els nois i noies amb dos pares estrangers diuen tenir bona convivència en major mesura que els que tenen pares espanyols.

Parlant de la convivència a la classe, a

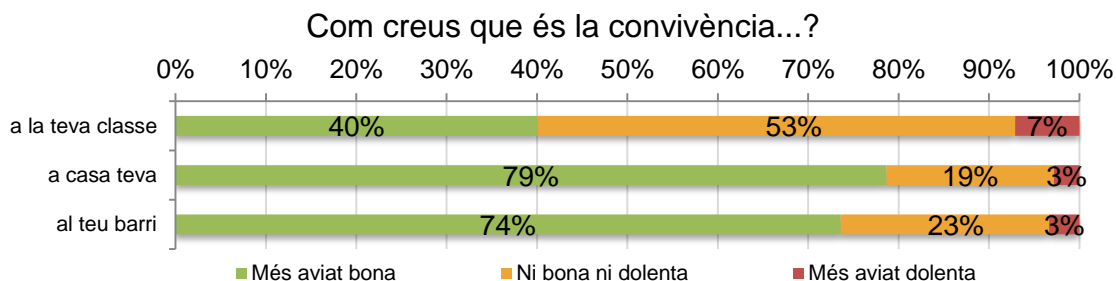
més a més dels elements que s'han mencionat abans, també és menys bona en el cas dels nois i noies que tenen menys instàncies de relació social (els qui no fan extraescolars) i també els fills i filles de famílies monoparentals.

La convivència a casa regular o dolenta va de la mà amb tenir uns hàbits alimentaris i de son poc saludables, com ara anar a dormir tard, dinar i sopar sols o amb altres familiars que no són els pares (germans, avis, tiets...), i no esmorzar mai o pocs dies.

Els alumnes de primària perceben pitjor la convivència al barri o al poble que els d'ESO. També es percep pitjor per part dels nois i noies amb mals hàbits alimentaris i de son, els que no fan extraescolars, i els que són fills o filles de famílies monoparentals.

Pel que fa a diferències entre centres, trobem major nombre de nois i noies que diuen tenir una convivència menys bona a fora de l'escola (a casa i al barri) a l'escola Vinya del Sastret.

En aquest sentit, els brots de conflicte i de mala convivència cal observar-los en aquest context més ampli, i no es poden deslligar dels factors d'exclusió social amb els que van acompanyats.

Variables amb relació significativa		A CLASSE % Més aviat dolenta/ ni bona ni dolenta	A CASA % Més aviat dolenta/ ni bona ni dolenta	AL BARRI % Més aviat dolenta/ ni bona ni dolenta
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		60%	21%	26%
Etapla educativa	Primària (n=182)	57%	19%	34%
	ESO (n=352)	61%	22%	23%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	56%	16%	27%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	57%	25%	43%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	67%	13%	27%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	61%	22%	23%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)	58%	21%	25%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)	73%	21%	32%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	61%	23%	27%
	Dos pares estrangers (n=34)	50%	6%	21%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	61%	18%	20%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	54%	17%	23%
	Una (n=63)	71%	30%	35%
	Dues o tres (n=69)	67%	28%	30%
	Quatre o més (n=70)	73%	27%	30%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)	57%	21%	23%
	Sí, una (n=242)	60%	21%	27%
	No (n=62)	68%	23%	37%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	Cada dia (n=350)	59%	17%	22%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	54%	23%	29%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	62%	38%	43%
	Mai (n=96)	63%	27%	33%
Amb qui menges el DINAR els dies de cada dia?	Pare o mare (n=259)	61%	19%	28%
	Al menjador escolar (n=75)	55%	17%	27%
	A vegades amb la família, a vegades al menjador escolar (n=26*)	54%	15%	35%
	Altres (avis, germans, tiets...) (n=69)	64%	25%	23%
	Sol / sola (n=105)	59%	29%	23%
I amb qui menges el SOPAR?	Pare o mare (n=449)	59%	19%	24%
	Altres familiars (n=39)	79%	33%	38%
	Sol / sola (n=46)	57%	37%	35%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	63%	19%	24%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	59%	21%	25%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	60%	26%	42%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=115)	50%	5%	23%
	Bona (n=231)	60%	17%	27%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	65%	35%	26%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	74%	48%	37%
Estat de salut durant els últims 3 mesos	Molt bo (n=210)	55%	15%	21%
	Bo (n=240)	59%	23%	28%
	Dolent o regular (n=84)	74%	32%	36%

4.5.4. Valoració percebuda per part de l'entorn

L'enquesta incorpora una bateria de preguntes dirigides a copsar la valoració dels infants i adolescents per part del seu entorn: la família, els professors, els companys i companyes de classe, i els amics i amigues de fora de l'escola.

Com es pot veure en el gràfic inferior, el percentatge d'alumnat que expressa valoracions positives és majoritari en totes les preguntes. El valor més alt el trobem en la pregunta 'Em sento valorat pels meus amics i amigues de fora de l'escola', on un 93% manifesten estar-hi d'acord; i el valor més baix el trobem en 'Em sento valorat per la majoria de professors', on un 66% hi està d'acord.

La taula de la pàgina següent tracta de copsar quin és el perfil de les persones que perceben una valoració negativa per part del seu entorn.

En general, trobem que hi ha un perfil que se sent pitjor valorat en tots els àmbits pels quals es preguntava:

- els alumnes de l'ESO,
- els fills de famílies monoparentals,
- els que tenen mals hàbits alimentaris i de son (no esmorzar mai abans de sortir de casa, dinar i sopar sol o sola, anar a dormir tard),
- i els que s'han sentit molt cansats.

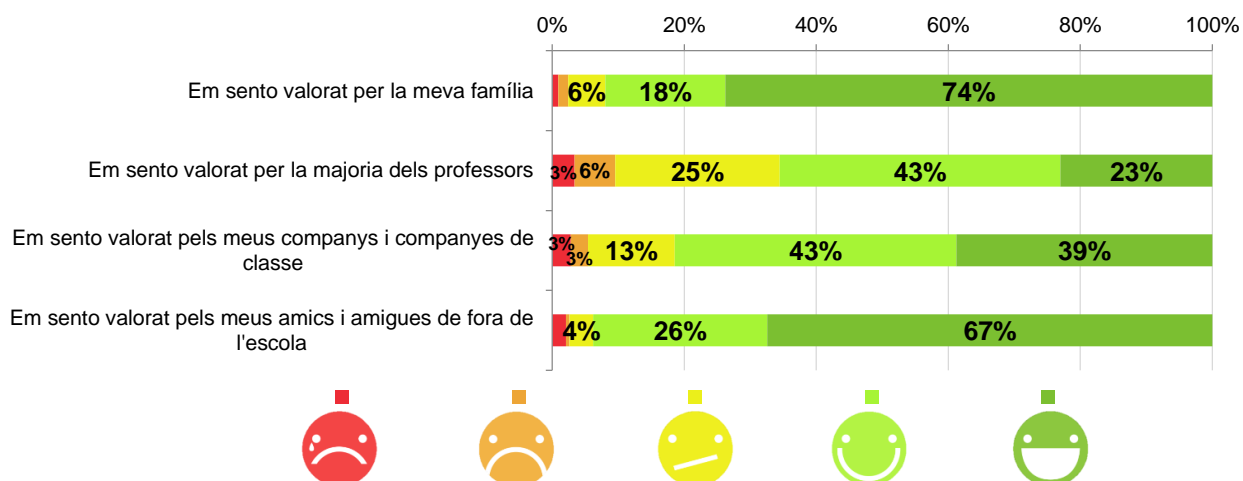
Podem afirmar doncs que **els hàbits poc saludables i els diferents factors de vulnerabilitat van aparellats amb una pitjor situació emocional**.

Els que han suspès més de dues assignatures se senten menys valorats per l'entorn educatiu (pares, professors, companys de classe) i els que no fan extraescolars se senten menys valorats per part de la família, els companys de classe i els amics de fora de l'escola.

Els infants i adolescents amb situacions econòmiques familiars molt dolentes tendeixen a sentir-se menys valorats per la família i pels companys de classe.

Els fills de dos pares estrangers tenen més probabilitat de sentir-se poc valorats pels companys de classe.

Expressa el teu grau d'acord amb aquestes afirmacions:

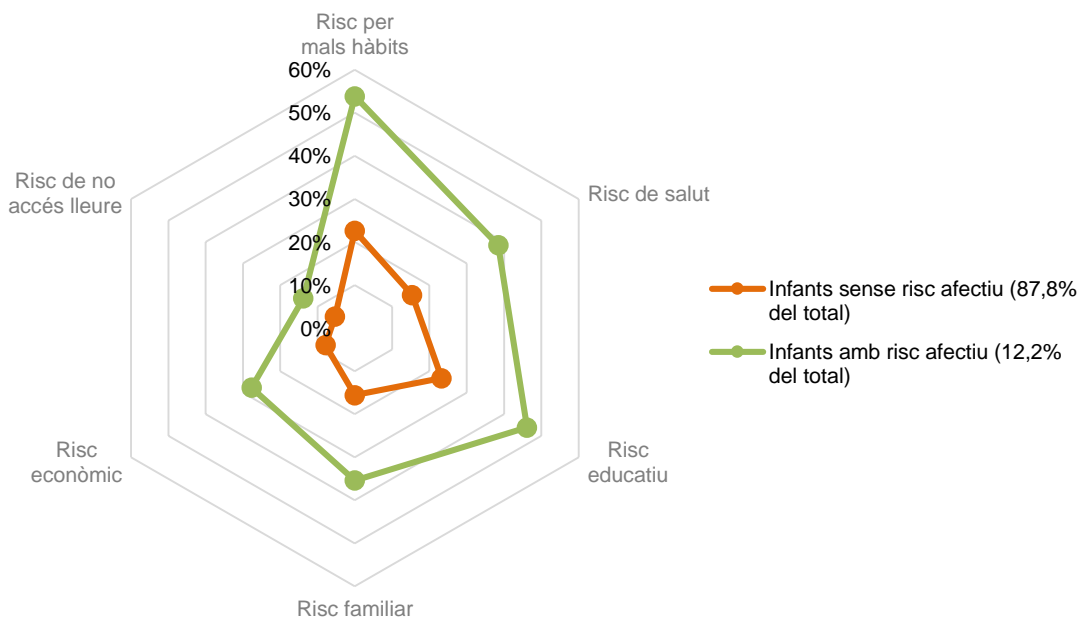

Variables amb relació significativa		La meua família	La majoria dels professors	Els meus companys/es de classe	Els meus amics/amigues de fora de l'escola
		% desacord / indiferent	% desacord	% desacord / indiferent	% desacord / indiferent
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		8%	10%	19%	6%
Etapla educativa	Primària (n=182)	5%	3%	13%	5%
	ESO (n=352)	9%	13%	22%	7%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	7%	2%	16%	8%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	1%	4%	11%	3%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	13%	0%	0%	0%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	9%	13%	22%	7%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)	7%	8%	18%	5%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)	13%	19%	24%	11%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	8%	10%	18%	6%
	Dos pares estrangers (n=34)	6%	3%	29%	6%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	9%	9%	20%	7%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	6%	5%	14%	5%
	Una (n=63)	5%	10%	27%	6%
	Dues o tres (n=69)	17%	17%	29%	10%
	Quatre o més (n=70)	13%	26%	21%	6%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)	6%	6%	15%	3%
	Sí, una (n=242)	9%	12%	21%	9%
	No (n=62)	13%	13%	24%	10%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	Cada dia (n=350)	5%	8%	16%	5%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	11%	6%	11%	0%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	11%	8%	17%	9%
	Mai (n=96)	16%	17%	31%	13%
Amb qui menges el DINAR els dies de cada dia?	Pare o mare (n=259)	6%	8%	20%	3%
	Al menjador escolar (n=75)	4%	5%	12%	7%
	A vegades amb la família, a vegades al menjador escolar (n=26*)	8%	0%	15%	8%
	Altres (avis, germans, tiets...) (n=69)	7%	7%	17%	3%
	Sol / sola (n=105)	17%	19%	22%	14%
I amb qui menges el SOPAR?	Pare o mare (n=449)	6%	8%	17%	4%
	Altres familiars (n=39)	15%	18%	21%	13%
	Sol / sola (n=46)	26%	20%	35%	20%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	6%	1%	14%	4%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	6%	10%	18%	6%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	25%	26%	33%	14%
Com creus que és la situació econòmica de la teua família?	Molt bona (n=115)	7%	7%	13%	4%
	Bona (n=231)	5%	9%	12%	4%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	11%	13%	29%	10%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	26%	7%	33%	7%
"Durant els últims dies m'he sentit..."	Ple/na o amb bastant energia (n=117)	4%	8%	11%	7%
	Normal (n=202)	9%	9%	15%	4%
	Una mica cansat/da (n=145)	7%	8%	22%	5%
	Molt cansat/da (n=70)	14%	17%	33%	14%

4.5.5. Índex de risc afectiu

Per mesurar el risc afectiu, hem tingut en compte els nois i noies que, o bé se senten regular, poc o gens valorats per la família, o poc o gens valorats pels companys de classe. 65 infants i adolescents (12,2%) estan en una d'aquestes situacions i, per tant, en situació de risc afectiu lleu. El risc afectiu es torna greu quan no se senten ben valorats per cap dels dos entorns abans indicats. Aquesta situació és, però molt minoritària, afectant només a un 1,3% dels enquestats.

Tal com es pot veure en el gràfic inferior, el risc afectiu no és una mera qüestió de percepció subjectiva sinó que reflexa situacions de vulnerabilitat ben reals. Els nois i noies que se senten poc valorats pel seu entorn tenen nivells de risc superiors a la resta en tots els àmbits. Els dos tipus de risc amb que va més aparellat el risc afectiu són els mals hàbits (un 54% dels qui se senten poc valorats o no esmorzen o van a dormir tard), i amb el risc educatiu (un 46% dels qui tenen risc afectiu suspensen dues o més).

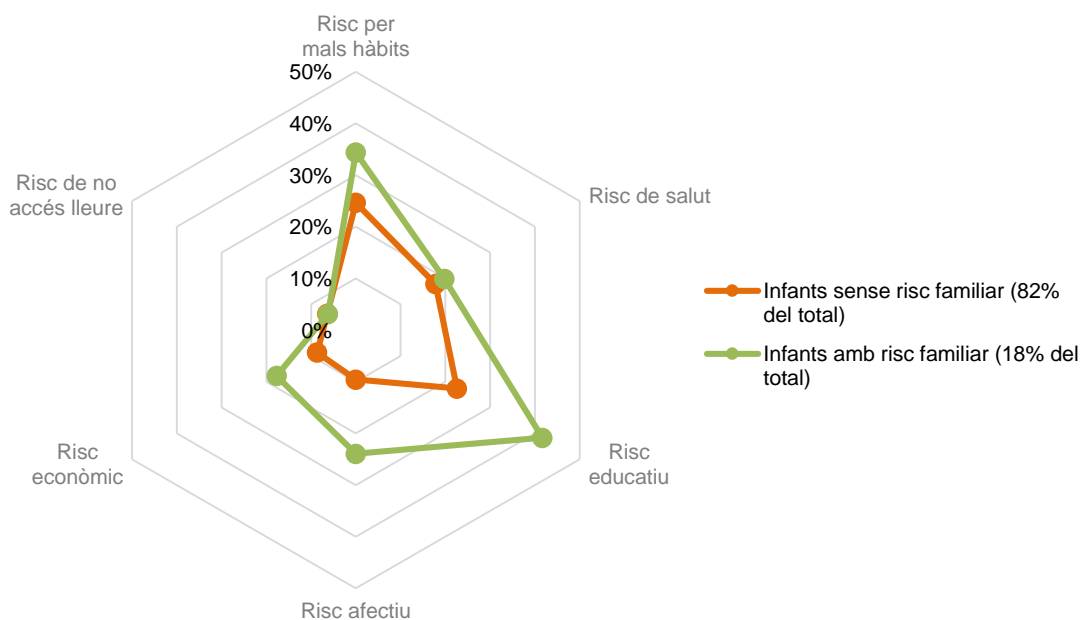
4.5.6. Índex de risc familiar

Per mesurar el risc familiar, no només tenim en compte la composició familiar (es considera que hi ha risc quan només hi ha un sol progenitor, o cap, a càrrec de l'infant o adolescent) sinó també la convivència en el si de la llar (hi ha risc si aquesta és més aviat dolenta). 96 infants i adolescents (18%) es troben en una d'aquestes situacions i, per tant, en risc familiar lleu.

Hi ha molt pocs casos en què la situació de risc familiar sigui greu

conflueixi una composició de llar atípica amb la mala convivència (només un 0,3%).

Tal com es pot veure en el gràfic inferior, estar en una situació de risc familiar implica, en major mesura que els qui no ho estan, una possibilitat de tenir risc educatiu (un 42% dels qui viuen en llars monoparentals o sense pares suspensen dues o més matèries), mals hàbits (34%) o risc afectiu (24%).

4.6. Situació econòmica

Els indicadors que ha recollit l'enquesta sobre la situació econòmica de les famílies dels infants i adolescents són els següents:

1. Situació econòmica autopercebuda
2. Disponibilitat dels llibres i material escolar
3. Assistència a les excursions que organitza l'escola o institut

Aquests tres indicadors ens permeten dilucidar quina és la situació econòmica de l'infant o adolescent, ja sigui per la seva percepció sobre l'economia familiar, o per l'existència o no de privacions que afectin a l'àmbit escolar.

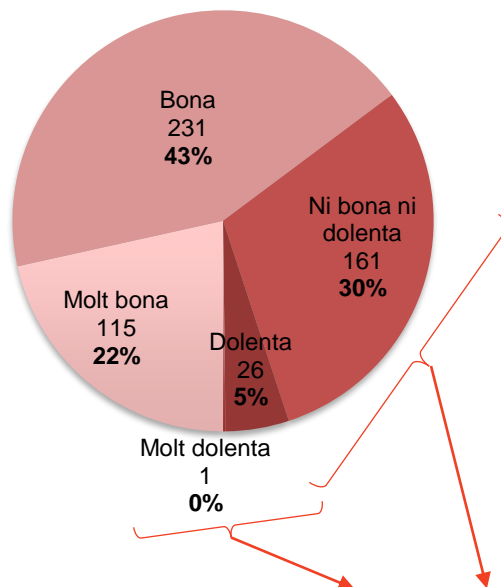
4.6.1. Situació econòmica autopercebuda

Al llarg d'aquest informe estem observant com la situació econòmica de la família és un factor que determina el benestar psicosocial dels infants i adolescents, els seus hàbits, el seu rendiment acadèmic, les seves oportunitats i fins i tot el seu estat de salut.

Sant Esteve Sesrovires és una població amb una majoria d'infants i adolescents que diuen tenir una situació econòmica benestant –bona (43%) o molt bona (22%). Hi ha prop menys d'un terç dels nois i noies que se situen en una situació que no és bona però que tampoc la veuen dolenta, i un 5% la veuen dolenta o molt dolenta.

En aquests tres últims esgraons hi observem bona part dels infants i adolescents en situació de vulnerabilitat: famílies monoparentals, algunes famílies d'origen estranger, moltes assignatures suspeses, no fer extraescolars, mals hàbits alimentaris i de son, i mal estat de salut.

Com creus que és la situació econòmica de la teva família?

Variables amb relació significativa		% dolenta + molt dolenta	% ni bona ni dolenta + molt dolenta
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		5%	35%
Etapla educativa	Primària (n=182)	3%	26%
	ESO (n=352)	6%	40%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	4%	24%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	3%	33%
	Escola Vinyes Verdes (n=15)	0%	7%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	6%	40%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)	4%	33%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)	10%	49%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	5%	34%
	Dos pares estrangers (n=34)	3%	44%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	5%	39%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	4%	29%
	Una (n=63)	3%	41%
	Dues o tres (n=69)	9%	51%
	Quatre o més (n=70)	9%	44%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)	4%	27%
	Sí, una (n=242)	5%	40%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	No (n=62)	10%	45%
	Cada dia (n=350)	4%	33%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	9%	34%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	8%	40%
Amb qui menges el DINAR els dies de cada dia?	Mai (n=96)	6%	43%
	Pare o mare (n=259)	5%	35%
	Al menjador escolar (n=75)	4%	29%
	A vegades amb la família, a vegades al menjador escolar (n=26)	8%	27%
	Altres (avis, germans, tiets...) (n=69)	3%	33%
	Sol / sola (n=105)	6%	44%
I amb qui menges el SOPAR?	Pare o mare (n=449)	5%	33%
	Altres familiars (n=39)	8%	49%
	Sol / sola (n=46)	7%	46%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	2%	28%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	6%	36%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	4%	44%
Estat de salut durant els últims 3 mesos	Molt bo (n=210)	5%	27%
	Bo (n=240)	3%	35%
	Dolent o regular (n=84)	11%	57%

4.6.2. Disponibilitat dels llibres i material escolar; assistència a les excursions que organitza l'escola

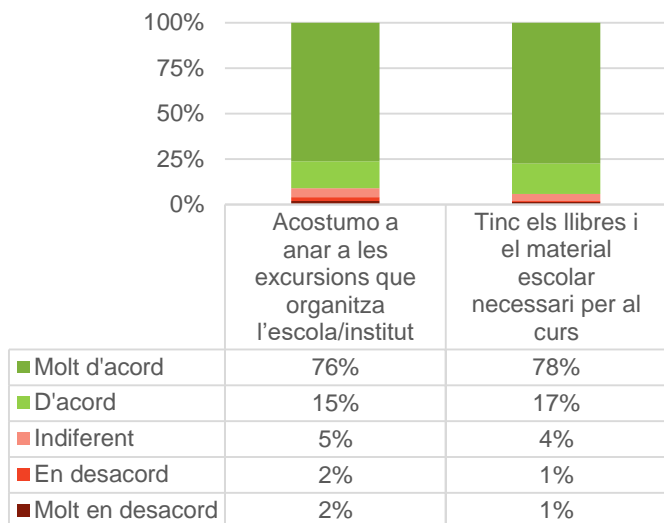
Hi una sèrie de recursos materials que l'alumnat requereix per a seguir el curs de manera normal. Els més bàsics serien els llibres i/o material escolar. A més de l'anterior, un altre factor important sobre tot per a la integració escolar és poder assistir a les sortides i excursions que organitza l'escola o institut.

Respecte a aquests factors de risc, les dades ens indiquen que 'només' un 6% de l'alumnat té carències pel que fa als llibres o material escolar, i un 9% no va a les excursions de l'escola/institut o només ho fa parcialment. **Aquest indicador –no anar a les excursions– és simptomàtic de molts altres factors de vulnerabilitat**, com es veu a la taula a la dreta.

Aquests factors de privació recauen en bona mesura en els mateixos alumnes i tenen una relació directa amb altres factors de risc: risc escolar (suspendre més assignatures, no fer activitats extraescolars), risc familiar i econòmic, mals hàbits alimentaris i de son, o sentir-se menys valorat pel professorat i els companys.

No anar a les excursions també és més freqüents entre una part dels infants i adolescents d'origen estranger.

Grau d'acord amb les següents afirmacions:

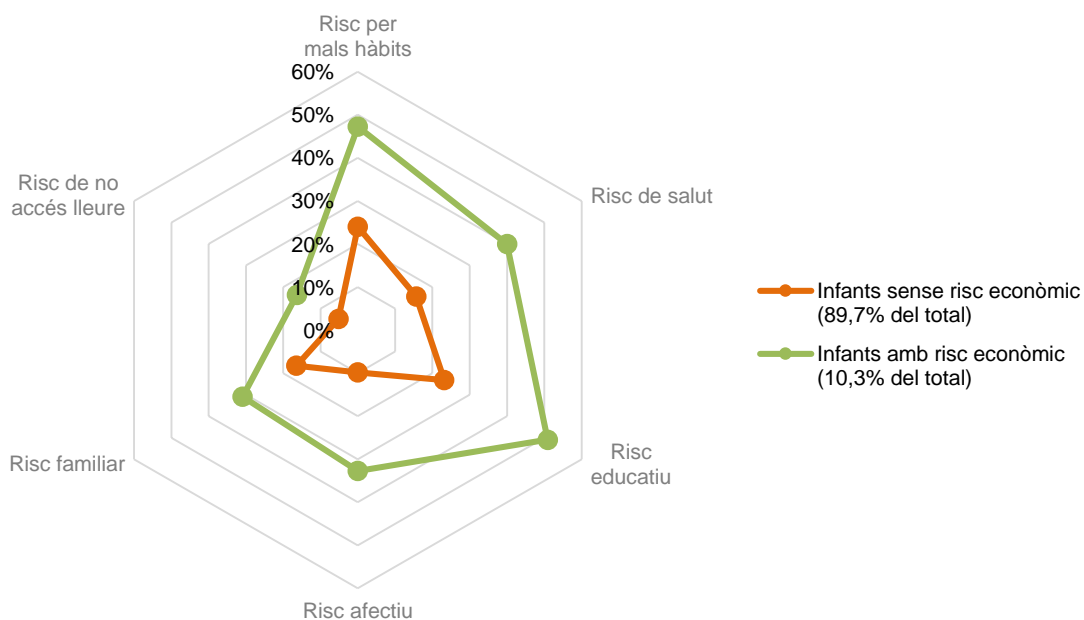

Variables amb relació significativa		% més aviat no / indiferent	% més aviat no / indiferent
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		9%	6%
Etapa educativa	Primària (n=82)	5%	3%
	ESO (n=352)	11%	7%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	5%	4%
	Escola Vinya del Sastrer (n=72)	6%	1%
	Escola Vinyes Verdes (n=15)	7%	0%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	11%	7%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)	8%	6%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)	12%	6%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	9%	6%
	Dos pares estrangers (n=34)	18%	6%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	5%	5%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	3%	3%
	Una (n=63)	11%	6%
	Dues o tres (n=69)	17%	10%
Fas alguna activitat extraescolar?	Quatre o més (n=70)	26%	16%
	Sí, dues o més (n=230)	5%	2%
	Sí, una (n=242)	10%	9%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	No (n=62)	19%	10%
	Cada dia (n=350)	5%	5%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	6%	3%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	13%	4%
Amb qui menges el DINAR els dies de cada dia?	Mai (n=96)	23%	13%
	Pare o mare (n=259)	8%	5%
	Al menjador escolar (n=75)	4%	4%
	A vegades amb la família, a vegades al menjador escolar (n=26)	4%	8%
	Altres (avis, germans, tiets...) (n=69)	12%	3%
I amb qui menges el SOPAR?	Sol / sola (n=105)	14%	10%
	Pare o mare (n=449)	8%	5%
	Altres familiars (n=39)	13%	3%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Sol / sola (n=46)	20%	17%
	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	7%	5%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	8%	3%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Després de les 12 de la nit (n=57)	19%	25%
	Molt bona (n=115)	9%	5%
	Bona (n=23)	7%	3%
	Ni bona ni dolenta (n=16)	12%	10%
"Em sento valorat pels meus companys i companyes de classe"	Dolenta o molt dolenta (n=27)	11%	11%
	Molt d'acord (n=207)	1%	2%
	D'acord (n=228)	7%	4%
	Indiferent (n=70)	14%	10%
"Em sento valorat per la majoria dels professors"	En desacord / Molt en desacord (n=19)	25%	16%
	Molt d'acord (n=123)	5%	3%
	D'acord (n=227)	7%	4%
	Indiferent (n=133)	19%	16%
En desacord / Molt en desacord (n=51)		28%	14%

4.6.3. Índex de risc econòmic

El risc econòmic el defineix el fet que l'infant o adolescent tingui una situació econòmica dolenta o molt dolenta, però també que no tingui el material escolar i els llibres necessaris per seguir el curs amb normalitat. 55 nois i noies (10,3%) tenen una d'aquestes dues situacions i, per tant, les situem com en risc econòmic lleu. En poques circumstàncies es dona un risc econòmic greu, amb les dues situacions alhora, només en un 0,6% dels casos.

Tal com es pot veure en el gràfic inferior, estar en una situació de risc econòmic implica que hi ha més probabilitat d'estar en una situació de risc en tots els àmbits. Particularment, tenir una mala situació econòmica s'aparella més amb tenir major risc educatiu (51%) i amb mals hàbits (47%).

4.7. Situació de lleure

Els indicadors que ha recollit l'enquesta vinculats al lleure, l'educació no formal i l'ús del temps lliure són els següents:

1. Realització d'activitats extraescolars.
2. Activitats extraescolars que no fan i que desitgen fer
3. Realització d'activitat esportiva durant la setmana
4. Assistència a casals durant l'estiu
5. Activitats realitzades en el temps lliure: consum de pantalles, activitat a l'exterior i lectura

L'educació extraescolar i en el lleure es considera cada cop més un factor clau

de l'èxit educatiu, pel component motivacional, relacional i de valors que aporta, a més de facilitar aprenentatges des d'altres metodologies didàctiques i en continguts generalment escollits pel propi alumnat.

En els capítols anteriors s'ha pogut comprovar com l'accés a activitats extraescolars es correlaciona de manera positiva amb un major èxit i integració escolar, i uns millors hàbits de són i alimentació - a més de ser símptoma generalment d'una situació econòmica normalitzada que permet assistir a aquest tipus d'activitats.

4.7.1. Activitats extraescolars realitzades

El 88% dels infants i adolescents entre 5è de primària i 4t d'ESO de Sant Esteve fan algun tipus d'activitat extraescolar. Només un 12% no fa cap.

No fer activitats extraescolars està correlacionat amb diversos factors de vulnerabilitat: suspendre diverses assignatures, no tenir l'hàbit d'esmorzar, sopar sense supervisió parental, i tenir una situació econòmica familiar complicada. En aquest sentit, **un major risc socioeconòmic implica un menor accés a l'oferta de lleure educatiu**, que cal compensar amb mesures que ja s'estan aplicant, com ara beques d'extraescolars.

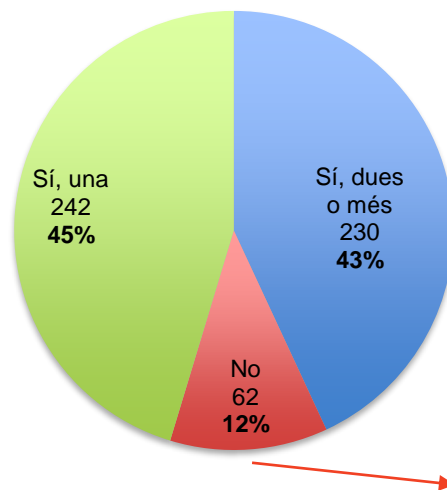
No fer extraescolars és també propi dels infants i adolescents amb situacions de risc afectiu, com ara no sentir-se valorat pels companys i companyes de classe o que no els agradi anar a escola.

Un efecte pernicios de la manca d'accés a activitats extraescolars és que l'ús desmesurat de pantalles: no fer extraescolars és molt més comú entre els que es passen més de 4 hores al dia amb el mòbil o veient la televisió.

A l'escola Vinya del Sastret és on trobem la major proporció d'alumnes que no fan extraescolars.

D'entre els que fan activitats extraescolars, prop de la meitat (242) només fan una activitat, i l'altra meitat (230) en fan dues o més.

Fas actualment alguna activitat extraescolar?

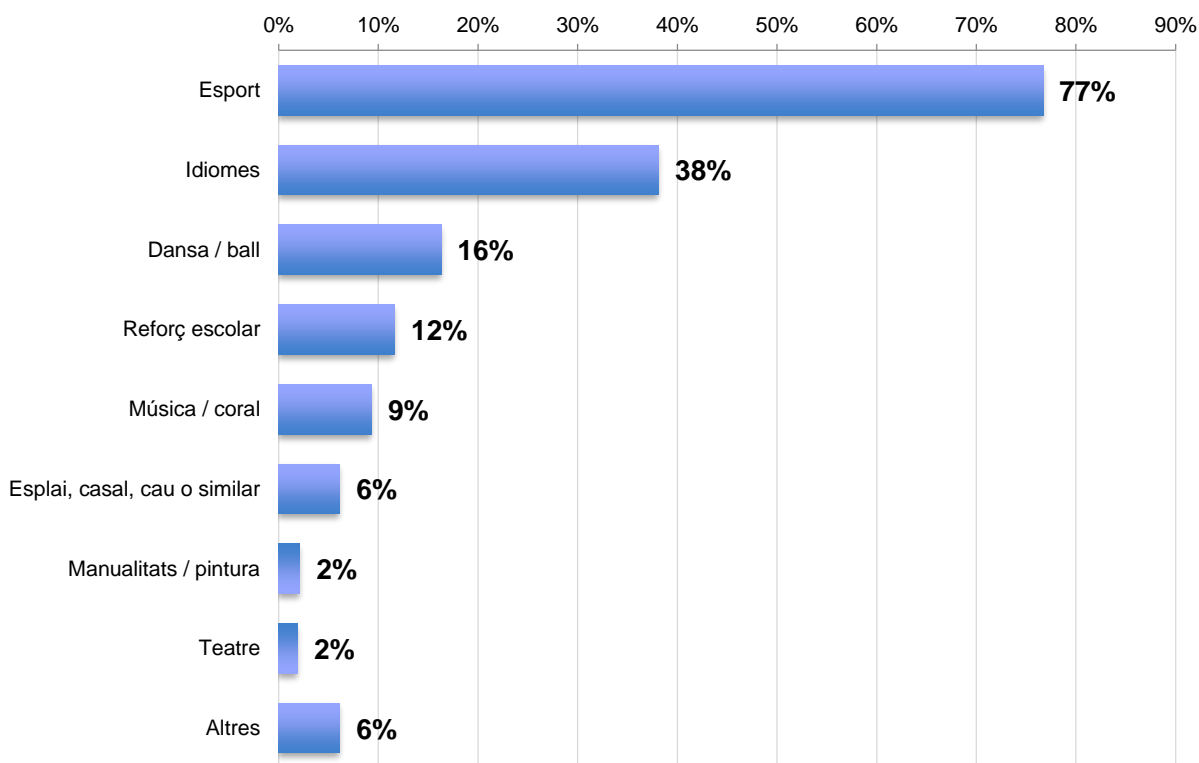

Variables amb relació significativa		% No
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		12%
Etapla educativa	Primària (n=182)	12%
	ESO (n=352)	12%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	7%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	18%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	7%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	12%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	11%
	Dos pares estrangers (n=34)	21%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	11%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	8%
	Una (n=63)	8%
	Dues o tres (n=69)	20%
	Quatre o més (n=70)	24%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	Cada dia (n=350)	9%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	9%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	15%
	Mai (n=96)	19%
l amb qui menges el SOPAR?	Pare o mare (n=449)	10%
	Altres familiars (n=39)	21%
	Sol / sola (n=46)	17%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=115)	13%
	Bona (n=231)	8%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	14%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	22%
"Em sento valorat pels meus companys i companyes de classe"	D'acord / Molt d'acord (n=435)	11%
	Indiferent (n=70)	13%
	En desacord / Molt en desacord (n=19*)	21%
"M'agrada anar a l'escola/institut"	D'acord / Molt d'acord (n=238)	10%
	Indiferent (n=165)	9%
	En desacord / Molt en desacord (n=131)	18%
Utilitzar el mòbil, ordinador o tablet	Menys de 4 hores al dia (n=256)	8%
	Més de 4 hores al dia (n=278)	21%
Veure la televisió	Menys de 4 hores al dia (n=450)	11%
	Més de 4 hores al dia (n=70)	23%

El tipus d'activitat extraescolar més comuna a Sant Esteve Sesrovires és l'esport: el 77% dels alumnes que fan alguna extraescolar fan un esport. En segon lloc, trobem l'aprenentatge d'idiomes (un 38% de l'alumnat que fa extraescolars), i en tercer lloc, la dansa i el ball (16%). No hi ha diferències significatives entre els nois i noies de primària i d'ESO pel que fa al tipus d'activitat que practiquen.

La resta d'extraescolars les conformen el reforç escolar, la música, anar a esplai, les manualitats o la pintura, el teatre, i altres activitats (robòtica, ioga, audiovisuals, castells, hípica i espai obert).

Fas actualment alguna activitat extraescolar? Quina?

4.7.2. Activitats extraescolars desitjades

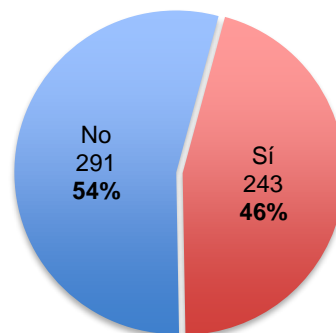
Quasi la meitat dels infants i adolescents enquestats voldrien fer alguna activitat extraescolar que no estan podent fer actualment. Tot i que aquesta demanda és major entre els qui no fan cap activitat extraescolar (53%), també és prou alta entre els qui ja fan extraescolars, particularment entre els que en fan dues o més (47%).

Concretament, són un 6% (33 infants i adolescents) qui no fan cap extraescolar i voldrien fer-ne.

Tant el conjunt de nois i noies que voldrien fer una extraescolar que no estan fent, com els qui no en fan cap i voldrien fer-ne, presenten en major mesura les següents característiques, entre les quals hi ha algunes situacions de vulnerabilitat:

- Alumnes de primària
- Tenir dos pares estrangers
- Haver suspès assignatures
- Famílies monoparentals
- Poca supervisió parental en àpats
- Mals hàbits de son
- Situació econòmica difícil
- No van a excursions amb l'escola
- Estat de salut regular o dolent, i tendència al cansament
- Mala situació de convivència a casa
- Haver patit (o patir avui) *bullying*

Hi ha alguna activitat extraescolar que t'agradaria fer i que no estiguis podent fer?

Variables amb relació significativa		% volen fer alguna extraescolar	% no fan extraescolars i volen fer-ne
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		46%	6%
Etapla educativa	Primària (n=182)	52%	7%
	ESO (n=352)	42%	6%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	49%	3%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	58%	11%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	40%	7%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	42%	6%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)	44%	6%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)	54%	6%
Origen dels pares	Dos pares espanyols (n=456)	45%	6%
	Dos pares estrangers (n=34)	62%	15%
	Un espanyol i un estranger (n=44)	39%	5%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	46%	5%
	Una (n=63)	54%	5%
	Dues o tres (n=69)	46%	9%
	Quatre o més (n=70)	36%	11%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)	47%	
	Sí, una (n=242)	42%	
	No (n=62)	53%	
I amb qui menges el SOPAR?	Pare o mare (n=449)	43%	5%
	Altres familiars (n=39)	62%	15%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Sol / sola (n=46)	52%	13%
	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	43%	7%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	45%	6%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Després de les 12 de la nit (n=57)	53%	4%
	Molt bona (n=115)	39%	8%
	Bona (n=231)	42%	3%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	52%	7%
"Acostumo a anar a les excursions que organitza l'escola/institut"	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	63%	19%
	Molt d'acord (n=428)	45%	4%
	D'acord (n=99)	41%	8%
Estat de salut durant els últims 3 mesos	En desacord / Indiferent (n=48)	60%	19%
	Molt bo (n=210)	39%	5%
	Bo (n=240)	48%	6%
"Durant els últims dies m'he sentit..."	Dolent o regular (n=84)	55%	11%
	Ple/na o amb bastant energia (n=117)	43%	4%
	Normal (n=202)	45%	7%
	Una mica cansat/da (n=145)	45%	6%
Convivència a casa	Molt cansat/da (n=70)	53%	9%
	Més aviat bona (n=420)	43%	5%
	Ni bona ni dolenta (n=99)	54%	8%
Experiència d'assetjament	Més aviat dolenta (n=15*)	67%	13%
	Sí (n=115)	56%	6%
	No (n=419)	43%	7%

Els alumnes de l'escola Vinya del Sasret, que, com dèiem, són els qui fan extraescolars en menor mesura, són els qui més voldrien fer alguna extraescolar que no estan fent.

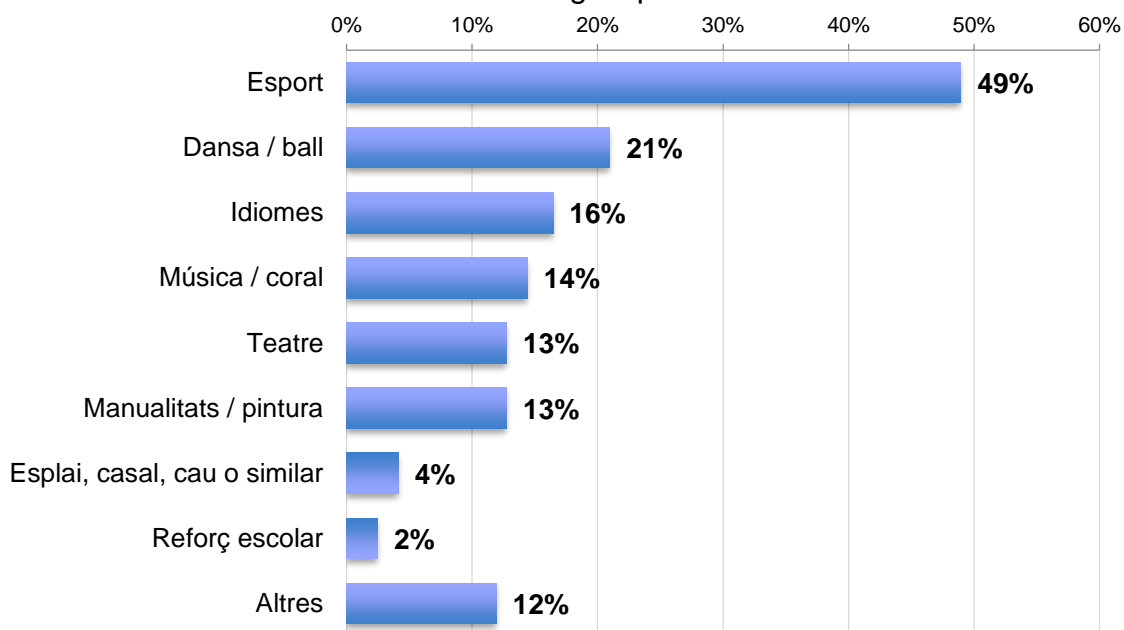
L'activitat més demandada és l'esport, marcada per quasi la meitat dels alumnes que desitgen fer una altra activitat. És una demanda bastant equilibrada entre primària i ESO, i entre nois i noies.

La segona activitat més assenyalada és la dansa i el ball. En aquest cas, dels 51 infants i adolescents que voldrien fer alguna activitat de ball o dansa, 43 són noies.

També els agradaria fer idiomes, música, teatre, manualitats i altres (robòtica o hípica).

L'esplai i el reforç escolar tenen força menys demanda entre als qui els agradaria fer una altra activitat – el que voldria dir que són activitats que no generen problemes d'accés a Sant Esteve: qui les vol fer, les està fent.

Quina activitat extraescolar és la que t'agradaria fer i que no estiguis podent fer?

4.7.3. Hores d'esport setmanal

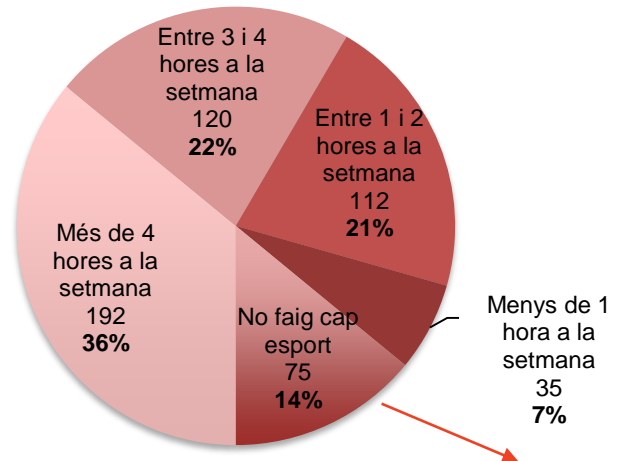
Sant Esteve Sesrovires és un municipi on la majoria d'infants i adolescents fan diverses hores setmanals d'esport fora de l'horari escolar: un terç (36%) fan més de 4 hores setmanals d'esport, i un 43% fan entre 1 i 3 hores a la setmana. Un 14% no fa cap esport durant la setmana.

L'esport no necessàriament es fa em forma extraescolar, però aquesta és la forma més comú: fan esport un 85% dels qui fan una extraescolar, i un 98% dels qui en fan dues o més. Per contra, dels qui no fan cap extraescolar, una mica més de la meitat no fan cap esport.

L'esport i la salut van de la mà. No fer cap esport té relació amb pitjors indicadors de salut (1 de cada 4 de nois i noies amb salut dolenta o regular no fan esport) i major probabilitat de consum de drogues (tenir tots o quasi tots els amics que fumen marihuana multiplica per 4 les probabilitats de no realitzar cap esport).

La poca pràctica de l'esport correlaciona amb uns pitjors hàbits alimentaris (no esmorzar pel matí) i de son (anar a dormir més tard). Malgrat que sembli paradoxal, fer més esport implica sentir-se amb més energia i menys cansat durant la setmana.

Quantes hores d'esport a la setmana fas normalment FORA de l'escola?

Variables amb relació significativa		% No faig cap esport
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		14%
Etapla educativa	Primària (n=182)	13%
	ESO (n=352)	14%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	11%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	18%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	7%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	14%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)	13%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)	18%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	10%
	Una (n=63)	21%
	Dues o tres (n=69)	12%
	Quatre o més (n=70)	30%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)	2%
	Sí, una (n=242)	15%
	No (n=62)	55%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	Cada dia (n=350)	13%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	11%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	9%
	Mai (n=96)	20%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	17%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	11%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	28%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=115)	13%
	Bona (n=231)	10%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	19%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	19%
Estat de salut durant els últims 3 mesos	Molt bo (n=210)	10%
	Bo (n=240)	13%
	Dolent o regular (n=84)	26%
"Durant els últims dies m'he sentit..."	Ple/na o amb bastant energia (n=117)	8%
	Normal (n=202)	15%
	Una mica cansat/da (n=145)	15%
	Molt cansat/da (n=70)	20%
"Magrada anar a l'escola/institut"	D'acord / Molt d'acord (n=238)	14%
	Indiferent (n=165)	9%
	En desacord / Molt en desacord (n=131)	21%
Fumar tabac	Tots o quasi tots (n=39)	18%
	Algún/a, cap, o no sap (n=311)	14%
Beure alcohol	Tots o quasi tots (n=87)	24%
	Algún/a, cap, o no sap (n=263)	11%
Fumar haixix / marihuana	Tots o quasi tots (n=27*)	41%
	Algún/a, cap, o no sap (n=322)	12%

Fer o no fer esport també té una relació amb el comportament escolar: fan menys esport els que suspelen moltes assignatures i els que no els agrada anar a l'escola o institut.

És important comparar aquestes dades amb un estudi recent de l'Hospital Sant Joan de Déu i la Direcció General d'Esports (<http://www.ccma.cat/324/a-ladolescencia-les-noies-deixen-de-fer-esport-posant-en-risc-la-salut-fisica-i-mental/noticia/2857955>) i que afirma que 'en el pas de la Primària a la Secundària, moment que coincideix amb l'etapa adolescent, l'abandonament de la pràctica esportiva és generalitzat però entre les noies és més del doble que entre els nois'. En aquest estudi, es detecta que, mentre

que a primària el 63% de les nenes de 10 anys practiquen esport, quan acaben la secundària, als 18 anys, són gairebé la meitat, el 35%.

En canvi, **Sant Esteve Sesrovires té una dinàmica molt positiva pel que fa a la pràctica de l'esport.** Com s'ha comentat A 5è de primària el 76% de noies fan almenys una hora d'esport a la setmana, una proporció que es manté fins a 4t d'ESO, on en fan un 71%. Fins i tot, prenent les que fan més de 3 hores a la setmana, són el 51% de les noies. Si bé és cert que ho practiquen en menor mesura que els nois (en aquesta edat, un 67% fan més d'una hora d'esport), parlem de xifres que són prou tranquil·litzadores.

4.7.4. Assistència al casal d'estiu

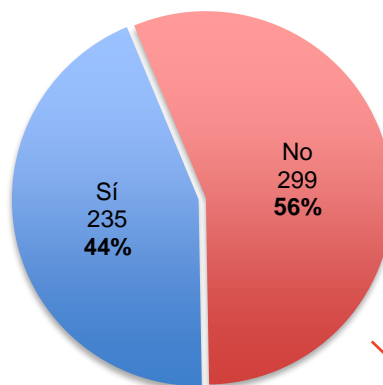
El 44% dels alumnes enquestats ha anat a algun casal durant l'estiu passat. En l'etapa de primària, l'assistència a algun casal s'enfila fins el 62% dels alumnes.

Els alumnes d'ESO van a casals d'estiu en menor mesura: la majoria no hi van (65%), sobretot de 2n d'ESO en amunt.

No assistir a casals d'estiu és propi dels infants i adolescents amb major vulnerabilitat familiar (monoparentals, poca supervisió parental en els àpats perquè dinen o sopen sols), vulnerabilitat escolar (3 de cada 4 dels alumnes que suspenen més de dues assignatures no van a cap casal d'estiu) i hàbits no saludables (no esmorzar mai abans de sortir de casa, 4 de cada 5 dels que van a dormir tard no han anat a casal d'estiu). Calen mesures per fomentar l'accés als casals d'estiu, perquè ofereix supervisió i una millora d'hàbits en aquest període.

Són els nois i noies que tenen una millor situació econòmica qui van en major mesura als casals d'estiu. Hi ha 118 nois i noies en situació econòmica ni bona ni dolenta, dolenta o molt dolenta que no van al casal d'estiu. Caldria tenir una oferta d'ajuts per a què tots els qui d'aquests 118 volguessin anar-hi poguessin fer-ho.

Durant l'estiu passat, vas anar a algun casal?

Variables amb relació significativa		% No
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		56%
Etapa educativa	Primària (n=182)	38%
	ESO (n=352)	65%
Curs	5è de Primària (n=73)	41%
	6è de Primària (n=109)	37%
	1r d'ESO (n=92)	41%
	2n d'ESO (n=94)	64%
	3r d'ESO (n=90)	71%
	4t d'ESO (n=74)	89%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	36%
	Escola Vinya del Sasret (n=72)	39%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	53%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	65%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)	55%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)	62%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	48%
	Una (n=63)	63%
	Dues o tres (n=69)	74%
	Quatre o més (n=70)	69%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)	41%
	Sí, una (n=242)	64%
	No (n=62)	77%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	Cada dia (n=350)	51%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	57%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	64%
	Mai (n=96)	68%
Amb qui menges el DINAR els dies de cada dia?	Pare o mare (n=259)	59%
	Al menjador escolar (n=75)	33%
	A vegades amb la família, a vegades al menjador escolar (n=26*)	27%
	Altres (avis, germans, tiets...) (n=69)	59%
	Sol / sola (n=105)	70%
I amb qui menges el SOPAR?	Pare o mare (n=449)	55%
	Altres familiars (n=39)	51%
	Sol / sola (n=46)	72%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	46%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	55%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	81%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=115)	41%
	Bona (n=231)	58%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	63%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	59%

4.7.5. Activitat de temps lliure

S'ha preguntat als infants i adolescents quantes hores dediquen a la setmana a una sèrie d'activitats lliures, com mirar la televisió, entretenir-se amb dispositius mòbils, estar amb els amics, o llegir per plaer.

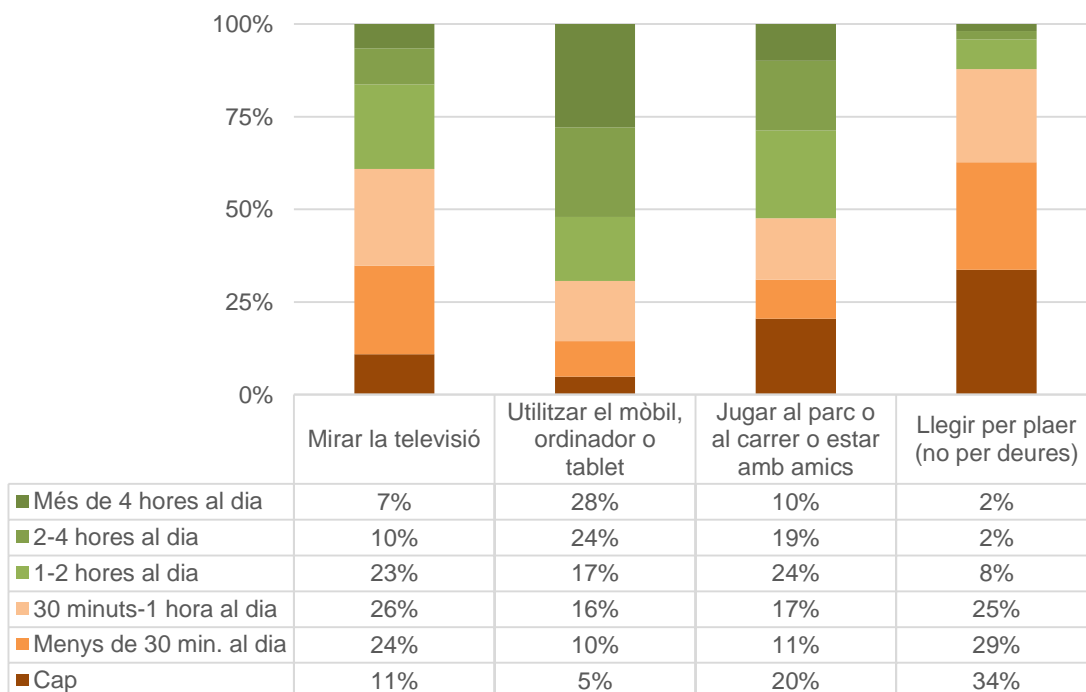
Pel que fa al consum de TV, actualment estaria de manera majoritària per sota d'una hora al dia, tant entre l'alumnat de primària com de secundària.

Pel que fa a l'entreteniment amb dispositius mòbils, ordinadors o tablets, l'alumnat de primària hi dedica un nombre d'hores similar a veure la televisió (un 52% hi estan menys d'una hora al dia, i només un 11% més de 4

hores). En canvi, a secundària el consum de dispositius mòbils es dispara i la situació més habitual (en un 63%) és destinar-li més de 2 hores al dia de temps lliure a l'entreteniment amb aquests dispositius (un 37% els fa servir més de 4 hores al dia, triplicant el consum dels alumnes de primària).

Jugar al parc, al carrer o estar amb els amics és una activitat que ocupa un temps superior a veure la televisió però inferior a entretenir-se amb els dispositius mòbils. La situació més habitual és no destinar més de 2 hores setmanals a estar amb els amics o jugar al carrer o places de la ciutat (71%). Passar temps amb els amics s'intensifica en el pas de primària (67%) a secundària (78%).

En un dia normal, en el teu temps lliure, quantes hores al dia dediques aproximadament a les següents activitats?

Llegir per plaer és, de les activitats contemplades a l'enquesta, la menys freqüent en termes de temps dedicat a la setmana. 'Només' un 12% dels infants i adolescents dedica més d'una hora al dia a llegir per plaer, i aquest percentatge disminueix en el trànsit de primària (15%) a secundària (11%). A més, els infants i adolescents que no llegeixen mai durant el dia passen del 14% al 44% de primària a secundària. Per tant, tindriem un important abandonament de l'hàbit de lectura, segurament reemplaçat per l'elevat consum de 'pantalles' que, com hem vist, es dispara a partir de primer d'ESO.

En les quatre activitats estudiades, tal com es pot observar en la taula de la pàgina següent, tant els mals hàbits d'alimentació i son (anar a dormir tard i no esmorzar) com les situacions

econòmiques regulars i dolentes (dos factors relacionats) impliquen un major aïllament: més hores de televisió i mòbil, menys hores de jugar i relació social, i menys lectura.

Un alt consum de televisió, mòbils i un nul hàbit de lectura correlacionen amb un major grau de risc educatiu (suspensen és i participen menys en activitats extraescolars).

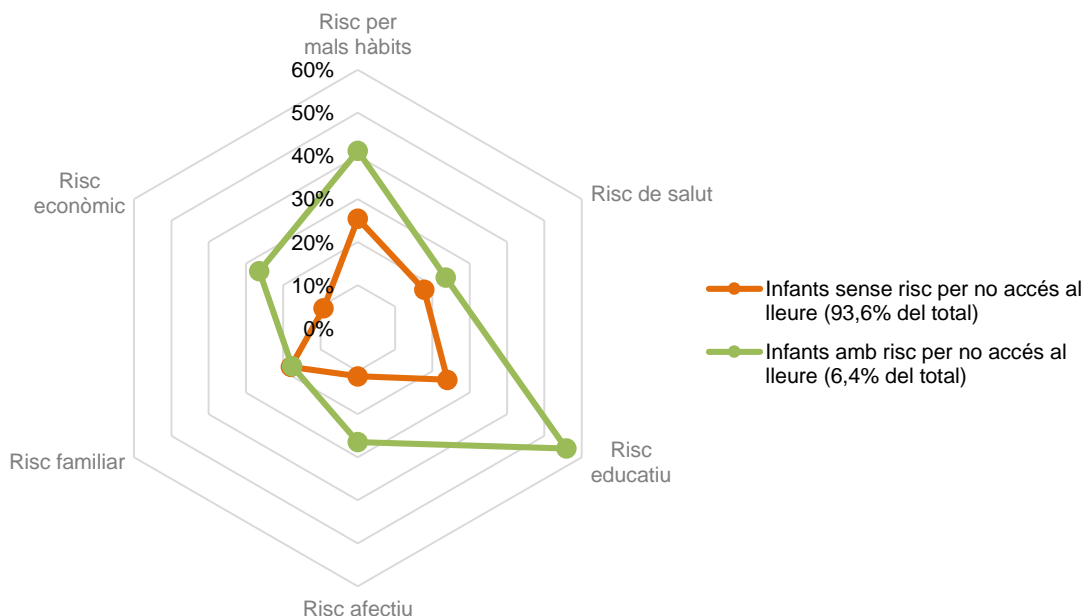
El consum de pantalles es relaciona amb una major manca de supervisió parental en els àpats: els nois i noies que sopen amb avis, germans o avis veuen més hores de televisió, i els qui dinen o sopen sols fan servir més el mòbil –situacions que generen, en el primer cas, una menor comunicació relació amb els familiars, i en el segon, agreugen l'addicció a les pantalles.

Variables amb relació significativa		% més de 2h de TV	% més de 4h de mòbil, ordinador...	% cap hora per jugar al parc o estar amb amics	% cap hora per llegir
Total general Sant Esteve Sesrovires (n=534)		16%	28%	20%	34%
Etapla educativa	Primària (n=182)	19%	11%	17%	14%
	ESO (n=352)	15%	37%	22%	44%
Centre educatiu	Escola La Roureda (n=95)	27%	14%	20%	16%
	Escola Vinya del Sastret (n=72)	11%	10%	11%	14%
	Escola Vinyes Verdes (n=15*)	7%	0%	27%	7%
	Ins. Montserrat Colomer (n=352)	15%	37%	22%	44%
Composició de la llar principal	Llar principal biparental (n=450)	15%	28%	21%	33%
	Llar principal monoparental i altres (n=84)	23%	27%	17%	39%
Assignatures suspeses l'últim trimestre	Cap (n=332)	13%	20%	21%	27%
	Una (n=63)	27%	35%	22%	37%
	Dues o tres (n=69)	17%	36%	19%	38%
	Quatre o més (n=70)	23%	51%	19%	57%
Fas alguna activitat extraescolar?	Sí, dues o més (n=230)	10%	20%	18%	27%
	Sí, una (n=242)	20%	30%	24%	37%
	No (n=62)	23%	50%	19%	45%
Quants dies vas esmorzar abans de sortir de casa?	Cada dia (n=350)	15%	24%	19%	28%
	4-6 dies a la setmana (n=35)	11%	23%	21%	34%
	1-3 dies a la setmana (n=53)	19%	36%	15%	40%
	Mai (n=96)	21%	39%	27%	50%
Amb qui menges el DINAR els dies de cada dia?	Pare o mare (n=259)	19%	30%	21%	34%
	Al menjador escolar (n=75)	13%	11%	18%	15%
	A vegades amb la família, a vegades al menjador escolar (n=26*)	12%	4%	23%	31%
	Altres (avis, germans, tiets...) (n=69)	16%	30%	28%	38%
	Sol / sola (n=105)	13%	39%	17%	46%
I amb qui menges el SOPAR?	Pare o mare (n=449)	16%	26%	21%	32%
	Altres familiars (n=39)	28%	36%	13%	33%
	Sol / sola (n=46)	9%	37%	20%	50%
Hora d'anar a dormir entre setmana	Cap a les 10 del vespre o abans (n=109)	12%	11%	25%	17%
	Entre les 10 i les 12 de la nit (n=368)	16%	28%	17%	34%
	Després de les 12 de la nit (n=57)	26%	58%	35%	63%
Com creus que és la situació econòmica de la teva família?	Molt bona (n=115)	20%	26%	12%	28%
	Bona (n=231)	13%	24%	21%	32%
	Ni bona ni dolenta (n=161)	17%	33%	26%	41%
	Dolenta o molt dolenta (n=27*)	26%	41%	15%	30%

4.7.6. Índex de risc per no accés al lleure

El risc de no accés al lleure el definim com una situació on l'infant i adolescent no realitza cap activitat extraescolar ni tampoc dedica cap hora a la setmana per fer esport, afectant a 34 infants i adolescents (6,4%). La àmplia oferta d'extraescolars de Sant Esteve Sesrovires fa que el risc de no accés al lleure sigui el que afecta a un nombre menor de nois i noies, de tots els indicadors de risc analitzats.

Tal com es pot veure en el gràfic inferior, estar en una situació de risc de no accés lleure va aparellat amb la possibilitat de risc educatiu – suspendre dues assignatures o més (56%). La manca de lleure també implica major risc per mals hàbits (46%), sense poder comentar en profunditat la resta de riscos pel baix nombre de casos analitzats.

4.8. Relació amb el poble

Els indicadors que ha recollit l'enquesta relacionats amb l'educació informal, l'ús del temps lliure i l'entorn de la ciutat són els següents:

1. Identificació amb el poble
2. Valoració de l'entorn i opcions de lleure a Sant Esteve
3. Aspectes positius de Sant Esteve Sesrovires (el que més agrada del poble)
4. Aspectes negatius de Sant Esteve Sesrovires (el que menys agrada del poble)
5. Propostes de millora del poble

Es tracta d'una informació que ens permet conèixer una mica millor el context de la vida diària de l'alumnat, això com identificar aquells aspectes del poble que més preocupen als infants i adolescents.

4.8.1. Identitat

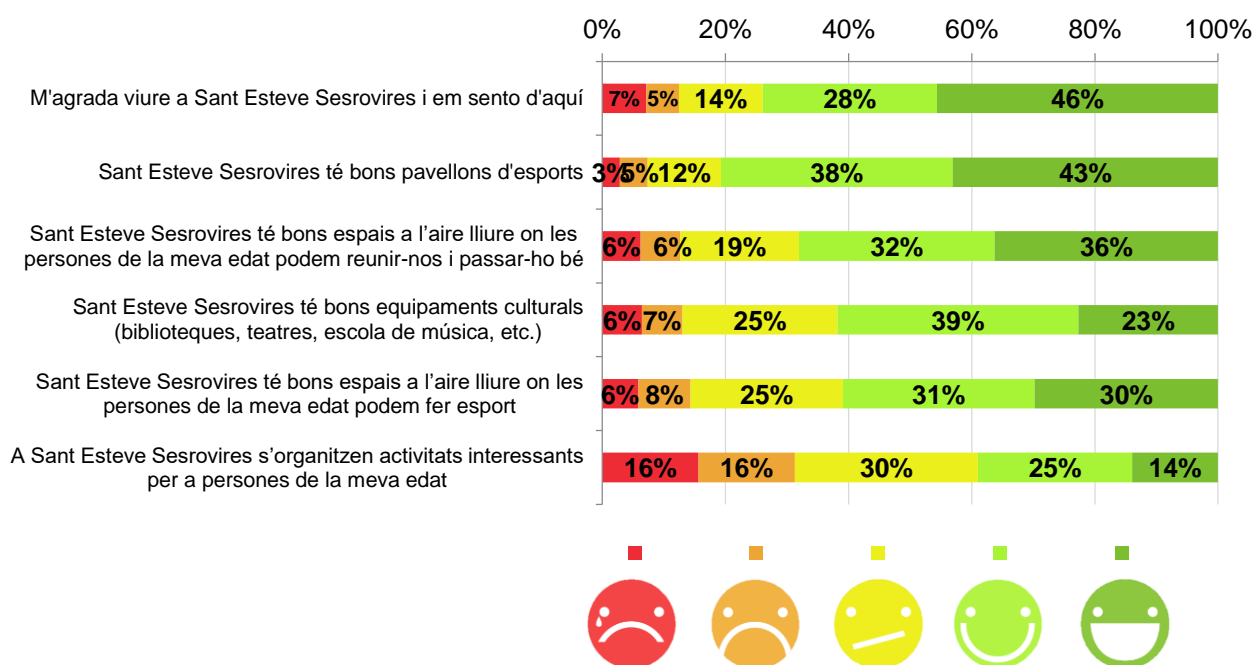
El 78% dels infants i adolescents enquestats els agrada viure a Sant Esteve i se senten d'aquí. Els nois i noies que viuen en altres municipis amb els quals s'ha pogut guiar l'enquesta directament (sobretot primària, i alguns d'ESO) se'ls ha reformulat la pregunta en clau de si els agradava Sant Esteve les estones que hi passaven aquí. Un 52% dels qui viuen fora del municipi els agrada.

El desarrelament és més pregó entre els infants més desfavorits. Els qui no els agrada viure a Sant Esteve i/o no se senten d'aquí pugen fins a un 18% entre els qui tenen una situació econòmica dolenta o molt dolenta, i fins a un 30% en el cas concret dels qui la pateixen molt dolenta.

4.8.2. Valoració de l'entorn i opcions de lleure

Seguint amb la tònica de Sant Esteve com un municipi orientat cap a l'esport, els equipaments esportius són els millor valorats. El 81% dels alumnes enquestats consideren afirmativament que **Sant Esteve Sesrovires té bons pavellons d'esport**. Els qui es mostren en obert desacord són més a l'ESO (9%) que a primària (3%).

El segon element més valorat són els espais a l'aire lliure per les relacions socials. Un **68% dels nois i noies enquestats estan d'acord amb què Sant Esteve Sesrovires té bons espais a l'aire lliure on les persones de la seva edat poden reunir-se i passar-ho bé**.

Hi ha una major proporció que hi està d'acord entre els alumnes de primària (78%) que entre els d'ESO (62%). De fet, el grau d'acord disminueix amb l'edat, des del 78% a 5è de primària fins al 40% de 4t d'ESO. A l'escola La Roureda hi ha major grau d'acord (84%) que a la Vinya del Sasret (59%).

En tercer lloc, **es valoren els equipaments culturals (biblioteques, teatres, escoles de música, etc.), amb un 62% d'aprovació.** També els valoren millor els estudiants de primària (70%) que els d'ESO (57%). **Els alumnes amb més risc social valoren en menor mesura els equipaments culturals:** situació econòmica dolenta o molt dolenta (48%), no esmorzen mai pel matí (48%) o van a dormir tard (42%).

Seguidament, un 61% d'infants i adolescents estan d'acord amb què **Sant Esteve Sesrovires té bons espais a l'aire lliure on les persones de la seva edat poden fer esport,**

també millor valorats pels més petits de primària (70%) que pels d'ESO (55%). També amb diferències entre centres: mentre que a l'escola La Roureda hi ha un 79% que es mostren d'acord, a la Vinya del Sasret només ho estan un 57%. El fet que hi hagi una percepció dels espais a l'aire lliure tan baixa a l'escola Vinya del Sasret sembla tenir relació amb el fet que a l'entorn de l'escola no hi ha cap parc en condicions pel joc infantil.

Per últim, només un 39% d'infants i adolescents estan d'acord amb què **a Sant Esteve s'organitzen activitats interessants per a persones de la seva edat.** Aquesta afirmació divergeix molt segons l'etapa educativa: si a 5è de primària, un 56% hi estan d'acord, un 19% dubten i un 15% en desacord; a l'ESO, només estan d'acord un 8%, mentre un 28% dubten i un 64% estan en desacord.

4.8.3. El que més agrada del poble

Hem preguntat als nois i noies enquestats què és el que més els agrada de viure a Sant Esteve Sesrovires. Han posat sobre la taula els següents elements.

- Un dels elements millor valorats és la **tranquil·litat del poble**, el fet que hi hagi pocs cotxes i es pugui sortir al carrer amb els amics, que hi hagi més silenci que soroll. En aquest sentit, també es considera que és un poble amb qualitat de vida on es viu bé.
- Els agrada que sigui un municipi petit i que tingui **ambient de poble**, amb els avantatges que això té: es coneix a tothom, es pot sortir a jugar sense problemes... En relació amb això, els agrada la proximitat
- Els **equipaments esportius** (els pavellons, camp de futbol, skatepark, piscina) tenen molt bona rebuda entre el públic infantil i adolescent. També es valoren els esdeveniments esportius com el campionat d'handbol
- Els agrada que hi ha llocs on jugar o

reunir-se, tant parcs com places, on passar-hi la tarda, o jugar amb prou espai.

- Com a conseqüència de de ser un poble petit, els agrada la facilitat per trobar-se amb els amics, per veure als amics de sempre, el fet que visquin relativament a prop facilita les relacions socials.
- Una major sensació de seguretat, que es pot anar sol pel carrer, pocs conflictes...
- La proximitat del poble amb l'entorn natural, que tant el poble com les urbanitzacions estiguin rodejades de bosc, implica menys contaminació, més contacte amb la natura...
- Alguns assenyalen les diverses activitats i festes que es realitzen al municipi: carnaval, festa major...
- Les botigues i comerços del municipi
- Alguns assenyalen els equipaments culturals com la biblioteca.
- Un factor positiu pel poble és que compta amb una parada de tren dels FGC (que facilita als adolescents anar a Martorell o Barcelona).

4.8.4. El que menys agrada del poble

Pel que fa als aspectes que menys agraden del poble als infants i adolescents consultats:

- La crítica més mencionada és la manca d'activitats i espais per adolescents i joves. No tenen espais on quedar, on posar música sense molestar ningú, llocs a on anar als vespres. Els infants de primària també ho veuen negatiu perquè una conseqüència d'això és que 'espatllen' els jocs infantils dels parcs.
- En relació amb l'anterior, s'indica que no hi ha espais d'oci com ara botigues, llocs on menjar o prendre alguna cosa, supermercats, o cinema. Es diu que el ventall de coses que es poden fer és petit, alguns diuen que és un poble 'avorrit'.
- També hi ha valoracions negatives de les festes, que es veuen com més per a adults (l'única durant l'any centrada en ells seria la festa major) i a les quals s'hi destinen pocs recursos.
- En un segon terme, hi ha una crítica a la neteja del poble, alguns veuen que els carrers estan bruts i hi ha poc civisme, que hi ha massa coses trencades. Una aresta d'això és la polèmica sobre els 'grafitis': n'hi ha que els critiquen en general, n'hi ha que diferencien entre uns que tenen valor i altres que els espatllen.
- Un tercer element que agrada menys és que hi ha mancances en els equipaments esportius. Sobretot es critica el camp de futbol per ser molt petit, que l'skatepark està en males condicions. A més, a vegades hi ha problemes de sobreús de les diferents pistes i no poden fer ús lliure per jugar a bàsquet o futbol. Tampoc agrada el manteniment del poliesportiu.
- Hi ha nois i noies que el que els agrada menys són alguns problemes de convivència com ara el consum d'alcohol o marihuana al carrer, la brutícia dels parcs a causa de les puntes de cigarreta.
- N'hi ha que no els agrada que sigui un poble tant petit.
- Es considera que la biblioteca és massa petita, no té prou llibres, ni és un lloc adient per estudiar.
- Els parcs no són bonics, poc cuidats, són petits i n'hi ha pocs.
- No hi ha gaires llocs per jugar els nens més petits.
- El transport públic per carretera és limitat, la poca freqüència dels FGC.
- La contaminació.
- La fibra òptica no arriba a totes les urbanitzacions.
- Altres temes com ara la manca d'aparcament, les obres inacabades o l'excés de soroll.

4.8.5. Propostes de millora

- Pel que fa als equipaments esportius, que és el que genera més demandes, es proposa el següent:
  - Posar en bones condicions l'skatepark.
  - Ampliació del camp de futbol d'herba.
  - Arreglar la pista coberta.
  - Un bon manteniment dels vestidors del poliesportiu.
- Els alumnes de primària sobretot proposen incrementar les zones de parcs amb instal·lacions atractives, com ara una tirolina.
- Hi ha també una forta demanda per millorar l'oferta lúdica pels adolescents, en tres línies d'acció.
  - Espai públic: habilitar zones a destinades a la relació social entre joves i adolescents, ja que hi realitzen activitats de joc i trobada diferents als dels infants com cantar i ballar, escoltar música, skate o parcs amb jocs per grup. És important tenir en compte aquests usos específics dels i les adolescents i comptar amb espais escènics, cadires i bancs disposats per tal d'afavorir la conversa, àrees de joc per a jugar en grup o zones habilitades per la pràctica de l'skate per tal que siguin espais acordats i legitimats pels usos positius de l'espai públic. (https://media-edg.barcelona.cat/wp-content/uploads/2017/08/21093604/consideracions_espai_public_infancia_gruptransvers_alajuntament.pdf).
  - Local per a joves: reclamen un espai autogestionat on es puguin reunir autònomament i passar el temps lliure. Es posa Castellví de Rosanes com a referent.
  - Activitats: reorientar les festes de Carnestoltes, Nadal o de la festa major, per adreçades a un públic més jove. També programar activitats d'interès per al públic adolescent (concerts, xerrades...).

- Cal millorar la biblioteca, es percep que l'espai actual és molt petit, es necessiten espais per estudiar i també per treballar per grups.
- L'oferta d'oci passa, segons els nois i noies enquestats, pel foment del comerç i la restauració. És una demanda que fan tant a primària com a secundària.
- Millorar la neteja, posar més papereres, netejar alguns grafitis.
- Equipaments educatius: construir l'edifici nou de l'institut, millorar la zona de pati de l'escola La Roureda.
- Aspectes urbanístics com ara la il·luminació dels carrers, la seguretat dels creuaments de la carretera, o l'amplitud de les voreres.
- La finalització o eliminació de l'estructura de l'obra del Fòrum.
- Altres propostes minoritàries:
  - Major presència policial a la sortida de les escoles.
  - Més polítiques ambientals: reduir contaminació i residus.
  - Millorar transport públic: busos a les urbanitzacions, més freqüència de pas de FGC.
  - Ampliar l'horari de la piscina
  - Fer arribar la fibra òptica a les urbanitzacions.
  - Millorar l'assistència sanitària al CAP.

4.9. Conclusions sobre els factors de vulnerabilitat

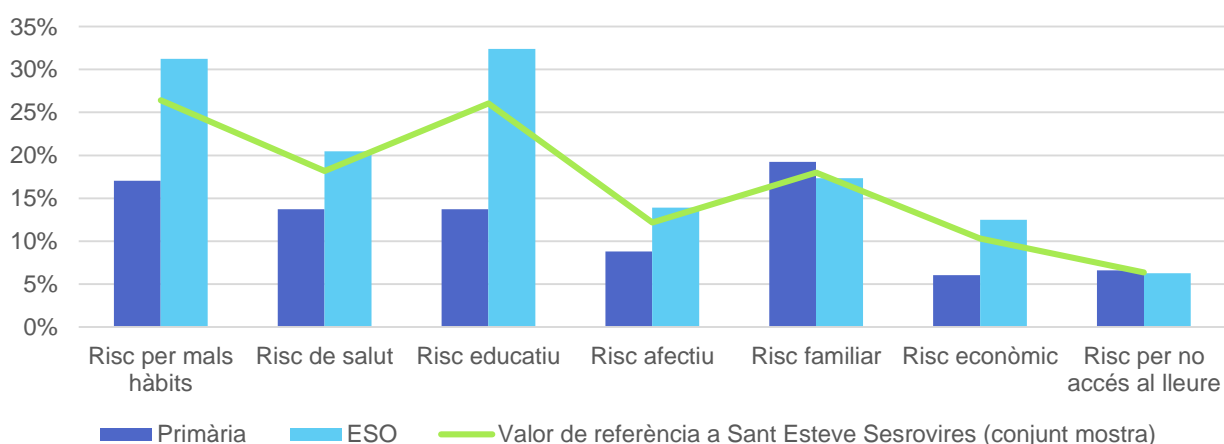
4.9.1. Índexs de risc

De l'anàlisi dels diferents índexs de risc en els capítols anteriors, s'ha vist que que molts estan correlacionats entre si, i que els infants i adolescents amb algun tipus de risc té més probabilitats de tenir-ne d'altres. Aquesta situació ve donada pel fet que un determinat complex de circumstàncies tendeix a concentrar-se en uns mateixos alumnes.

Hem creuat els índexs de risc per les variables demogràfiques més rellevants (etapa educativa, centre, sexe i origen dels pares).

En general, els nivells de risc augmenten en el pas de la infància a l'adolescència, de la primària a la secundària.

Índexs de risc segons etapa educativa

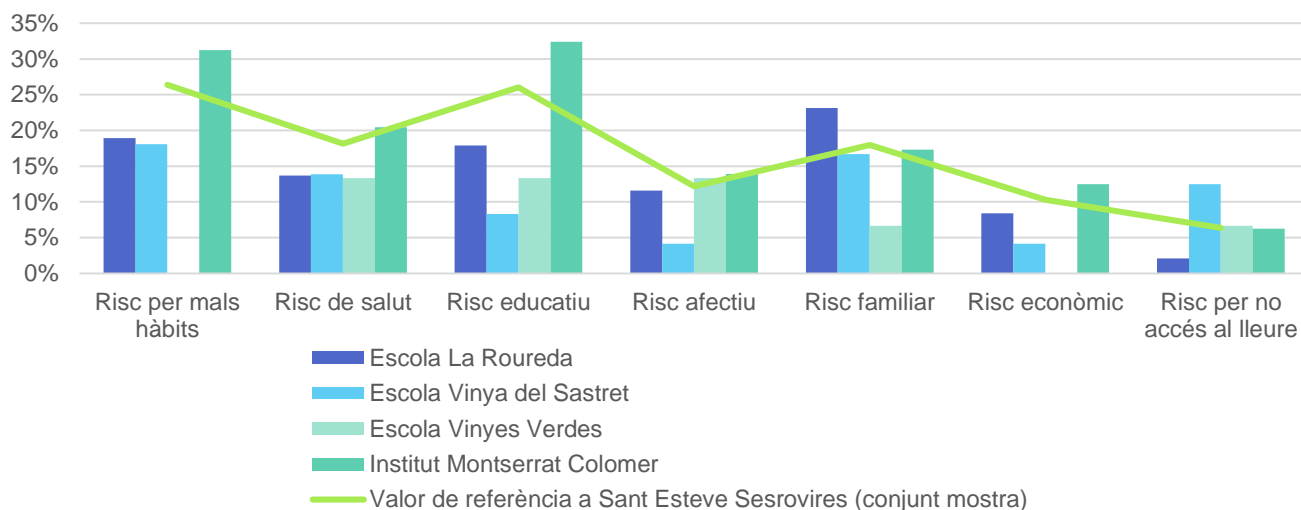

Algunes diferències entre els centres de primària del nucli urbà són en els àmbits acadèmic, afectiu i de lleure. A l'escola La Roureda hi ha una major proporció d'alumnes amb risc educatiu lleu (suspenen dues matèries o més) i amb risc afectiu (sentir-se poc valorat per la família o pels companys de classe) que a l'escola Vinya del Sastret. Per l'altra banda, a l'escola Vinya del Sastret hi ha un percentatge superior d'alumnes que no fan cap extraescolar (risc per no accés al lleure).

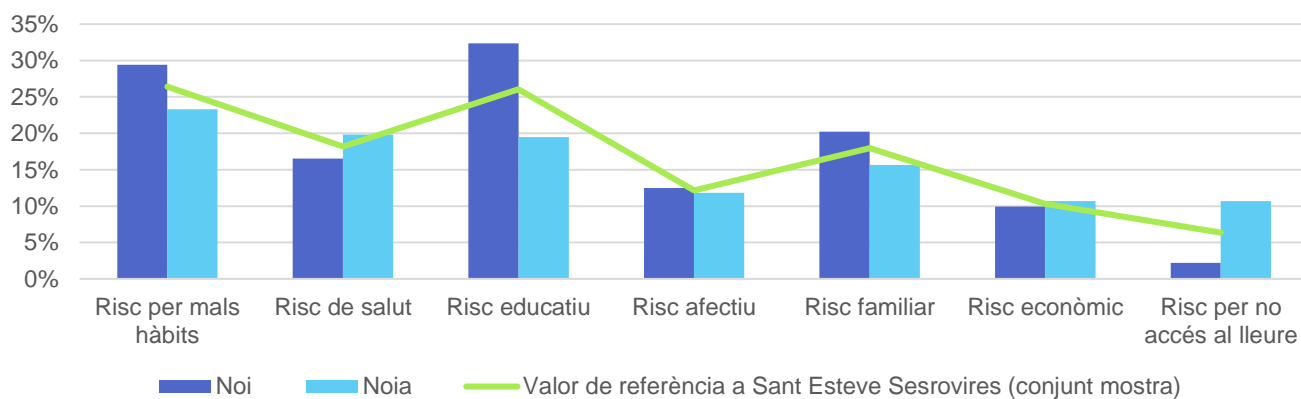
Pel que fa al sexe, no hi ha un patró clar de risc ni diferències significatives, excepte en el risc educatiu, ja que els nois suspenen més que les noies.

Com hem vist al llarg de l'informe, el factor d'origen dels pares pot generar confusions pel perfil de la immigració exterior a Sant Esteve (amb un 'mix' de països rics i països pobres). En algunes ocasions, pesa més l'origen estranger com a factor de vulnerabilitat, i en d'altres no. Per exemple, els fills de dos pares estrangers tenen majors índexs de risc educatiu, de salut i de mals hàbits (veure gràfics a la pàgina següent).

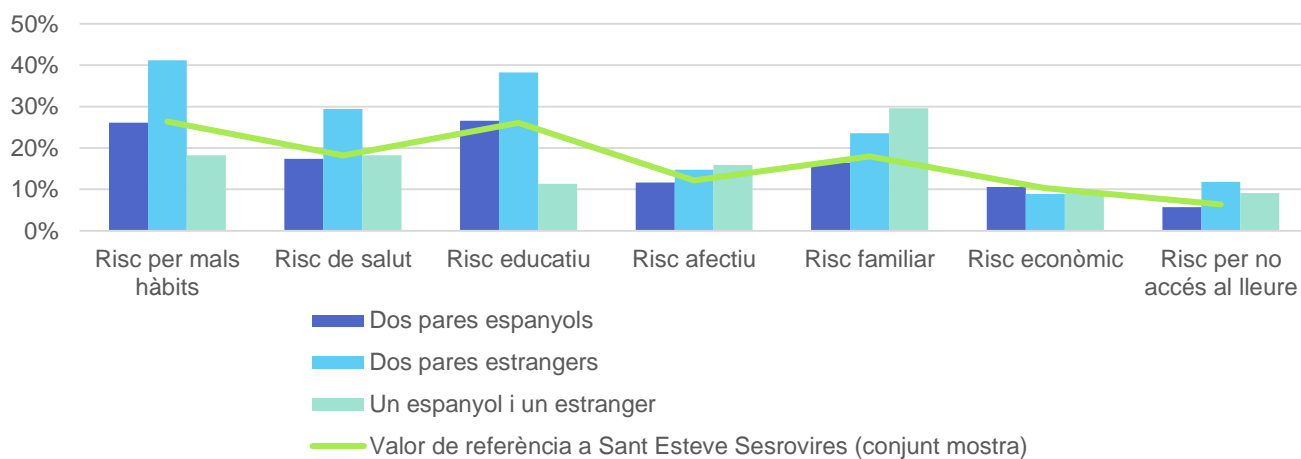
Índexs de risc segons centre educatiu

Índexs de risc segons sexe

Índexs de risc segons origen dels pares

4.9.2. Conjunt d'indicadors de vulnerabilitat

A continuació es mostren de forma desagregada els diferents indicadors de vulnerabilitat socioeducativa, que demostren tenir una correlació significativa entre ells. La correlació entre indicadors ve donada pel fet que un determinat complex de circumstàncies tendeix a concentrar-se en uns mateixos alumnes. D'alguna manera, es demostra la concatenació de causes i efectes que mostra el diagrama de la pàgina següent.

El llistat d'indicadors de vulnerabilitat socioeducativa copsats és el següent.

Indicadors de vulnerabilitat sobre hàbits i salut

1. No esmorza mai abans de sortir de casa
2. Dina sol/a els dies de cada dia
3. Sopa sol/a els dies de cada dia
4. Va a dormir cap a les 12h de la nit
5. S'ha sentit molt cansat/da en els últims dies
6. Ha tingut un estat de salut regular, dolent o molt dolent en els últims 3 mesos
7. Ha faltat més de 10 dies a classe per motius de salut

Indicadors de vulnerabilitat escolar

8. Dues o més assignatures suspeses el curs passat

9. Dues o més assignatures suspeses el curs passat i no rep cap reforç escolar
10. (Alumnat d'ESO) No vol continuar estudiant després de l'ESO
11. No li agrada l'escola o institut (poc o gens)
12. Ha tingut alguna experiència de maltractament, abús o assetjament

Indicadors de vulnerabilitat afectiva

13. La convivència a casa és més aviat dolenta
14. Se sent regular, poc o gens valorat per la família
15. Se sent poc o gens valorat pels companys de classe

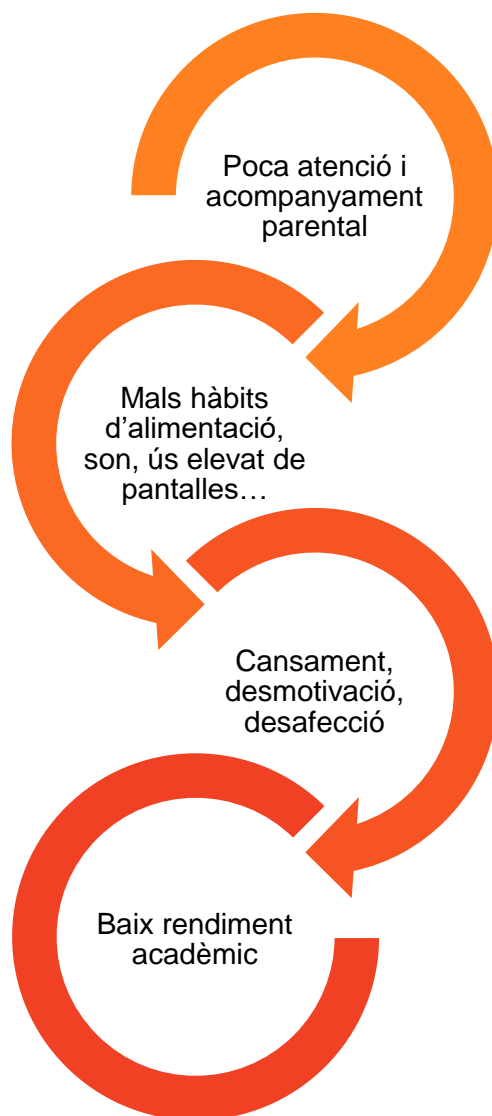
Indicadors de vulnerabilitat econòmica

16. La situació econòmica de casa seva és dolenta o molt dolenta
17. No acostuma a anar a les excursions de l'escola o institut (regular, poc o gens)
18. No té els llibres i el material escolar necessari per al curs

Indicadors de vulnerabilitat en el lleure

19. No fa cap activitat extraescolar
20. No fa cap hora d'esport durant la setmana
21. Passa més de 4 hores al dia utilitzant el mòbil, ordinador o tablet per coses com xatejar, mirar vídeos, fer fotos, jugar a jocs....

Concatenació de causes que afecten al rendiment acadèmic

El gràfic de la pàgina següent mostra els valors que prenen els indicadors de vulnerabilitat que s'acaben de presentar sobre el conjunt d'infants i adolescents enquestats als centres educatius de Sant Esteve Sesrovires, de 5è de primària a 4t d'ESO.

Posteriorment, es mostren els diferents valors que prenen els indicadors comentats en funció d'algunes variables demogràfiques com:

- Etapa educativa (primària – ESO)
- Centre educatiu
- Sexe de l'alumne
- Tipus de llar de l'alumne.
- Origen dels pares

Aquest creuament amb variables demogràfiques ens permet apuntar algunes conclusions bàsiques com les següents:

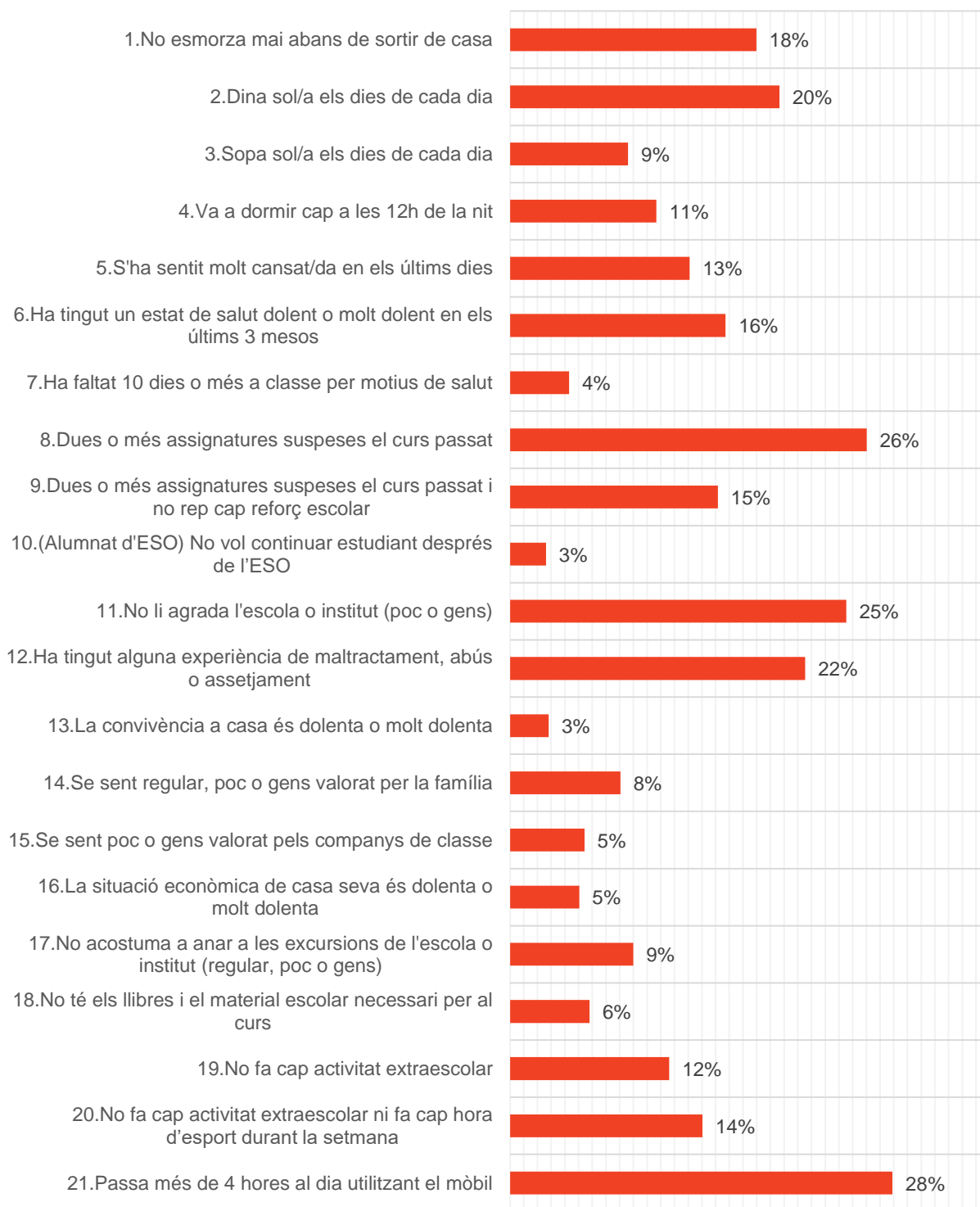
- **Primària-ESO:** Es produeix un agreujament important de quasi tots els indicadors de vulnerabilitat en la transició de primària a ESO, especialment els que tenen a veure amb els hàbits d'alimentació i descans, l'acompanyament parental en els àpats, i l'ús de pantalles.
- **Centre educatiu:** Es reitera el que ja s'ha comentat en el punt anterior - les majors vulnerabilitats acadèmiques i de convivència a La

Roureda en comparació amb La Vinya del Sasret, i una menor realització d'extraescolars a la Vinya del Sasret. En aquest centre, a més, es detecta un major percentatge d'alumnes que asseguren haver tingut situacions de *bullying*.

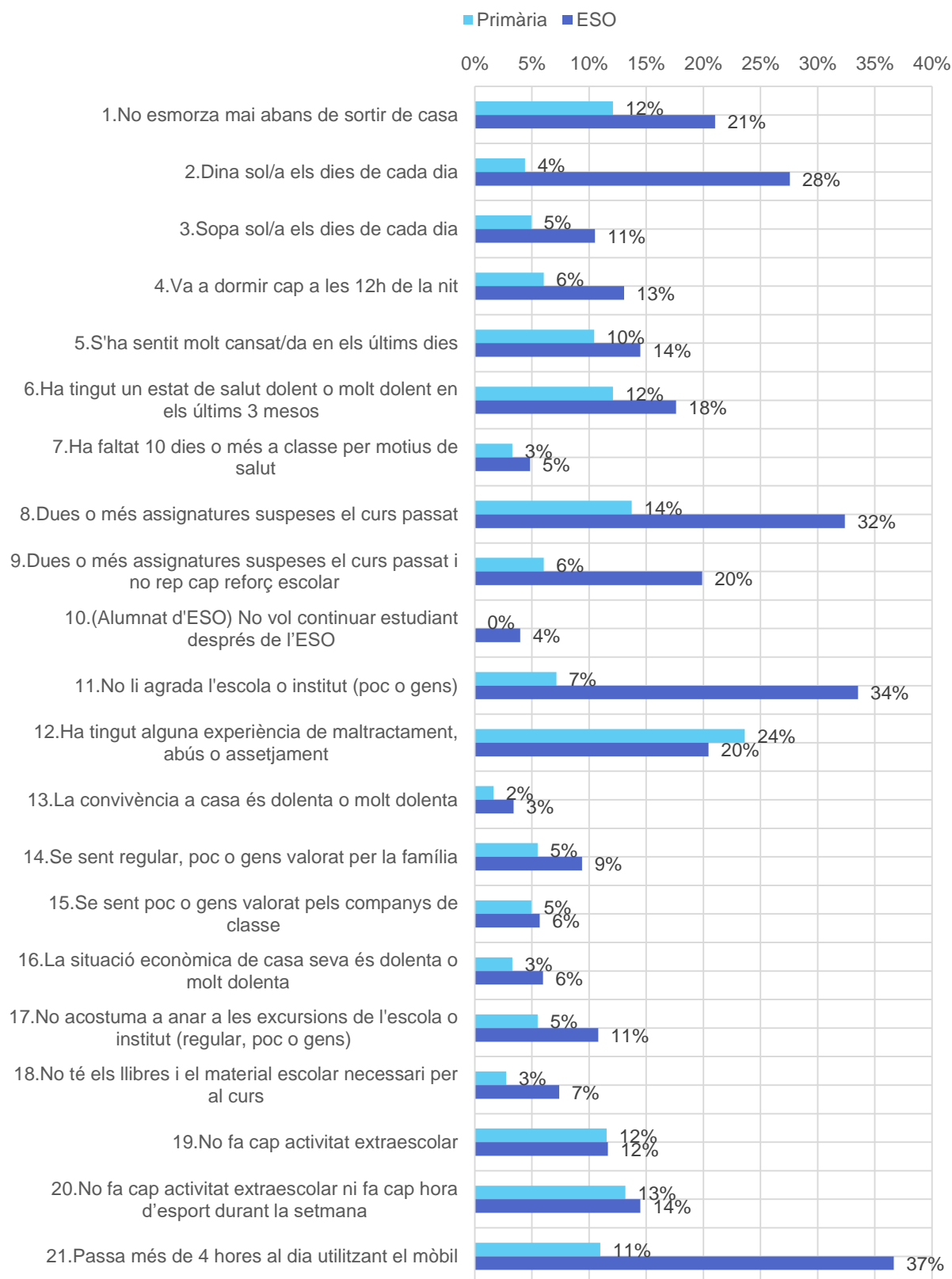
- **Sexe:** S'observa una major incidència dels indicadors de vulnerabilitat escolar (assignatures suspeses, no anar a gust a l'escola/institut) en els nois que en les noies. D'altra banda, les noies fan servir el mòbil més hores que els nois –un fenomen relacionat amb un percentatge més elevat de noies no fa activitats extraescolars.
- **Tipus de llar:** és dona una incidència una mica més elevada de molts indicadors de vulnerabilitat en els infants i adolescents que resideixen en llars monoparentals – pitjors hàbits alimentaris i de son, major risc acadèmic, major experiència d'assetjament, se senten menys valorats per la família, major risc econòmic.
- **Origen dels pares:** l'alumnat amb pares d'origen estranger presenta més vulnerabilitat en indicadors com ara els hàbits de son, l'estat de salut, el risc acadèmic o anar a les excursions de l'escola/institut.

Principals indicadors de vulnerabilitat social i educativa

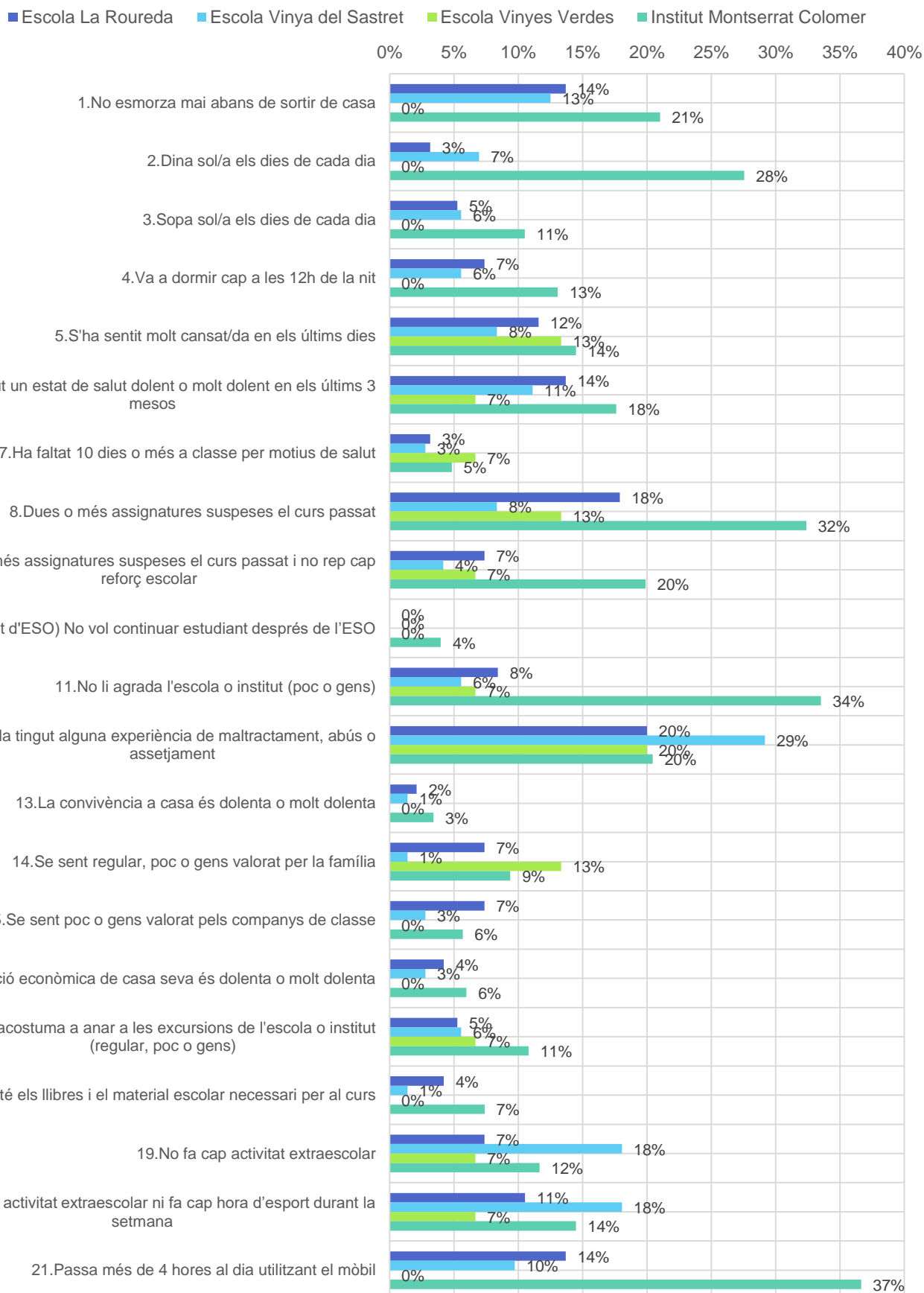
■ % infants i adolescents de 5è de primària a 4t d'ESO de Sant Esteve Sesrovires

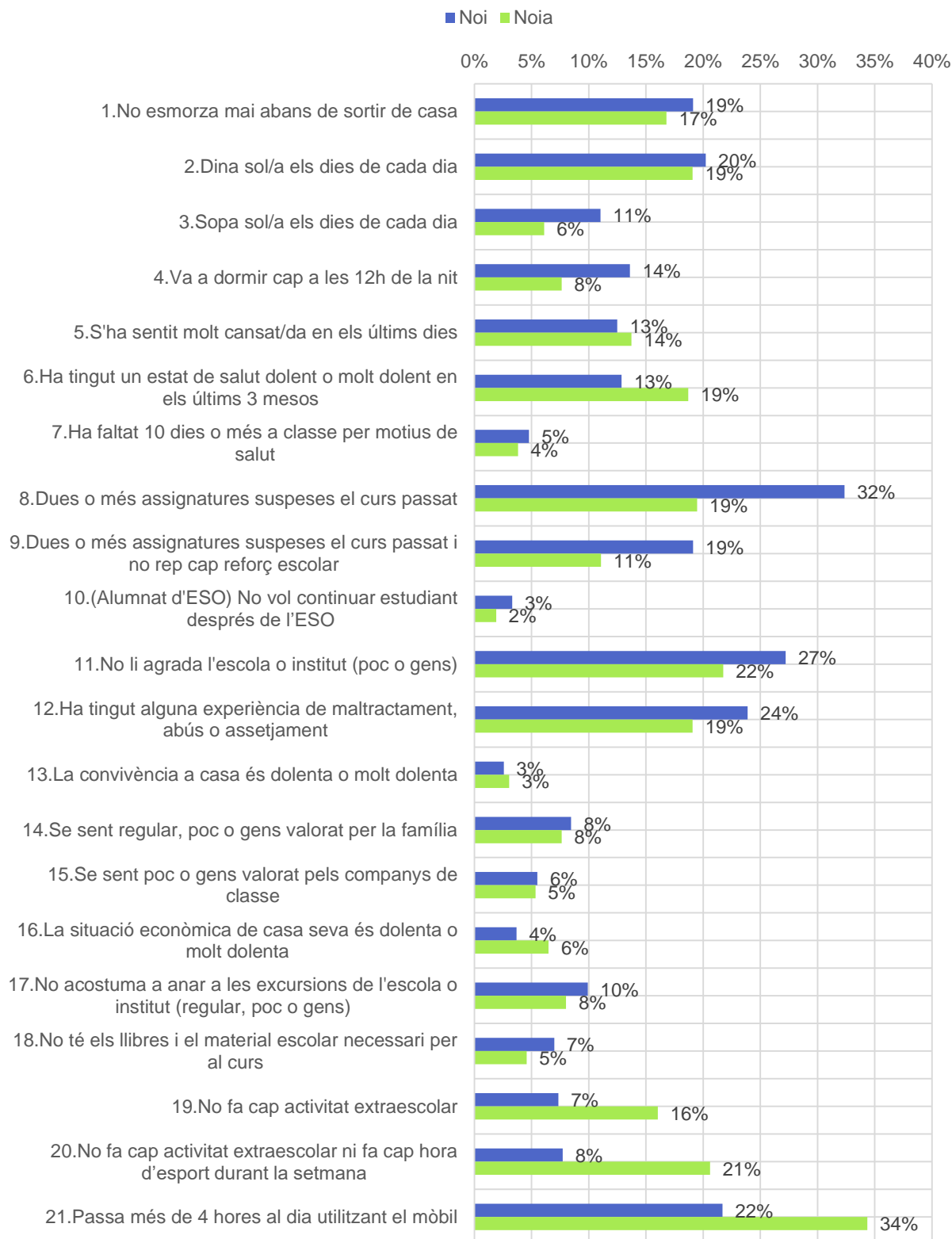
Principals indicadors de vulnerabilitat segons etapa educativa

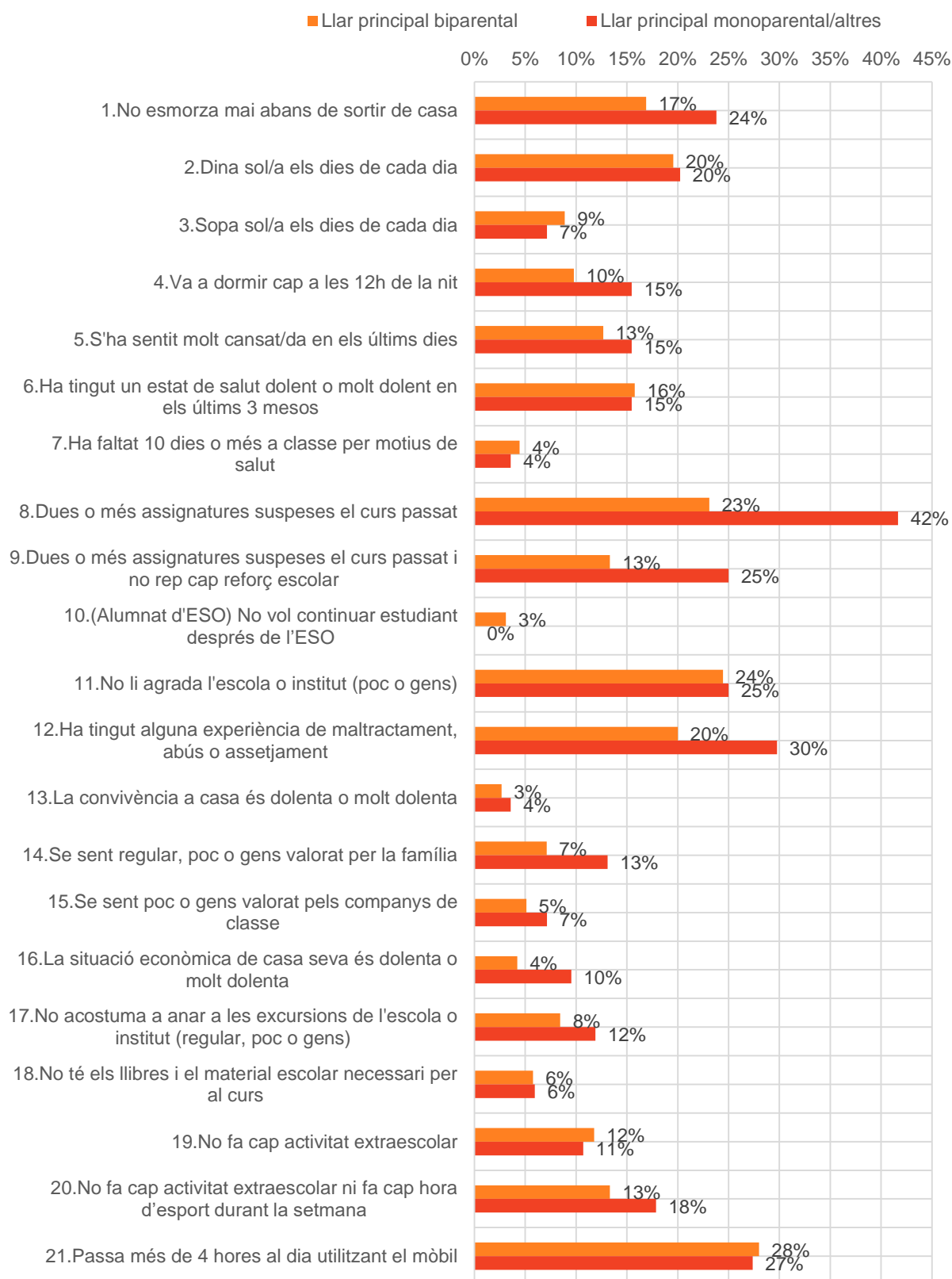
Principals indicadors de vulnerabilitat segons centre educatiu

Principals indicadors de vulnerabilitat segons sexe

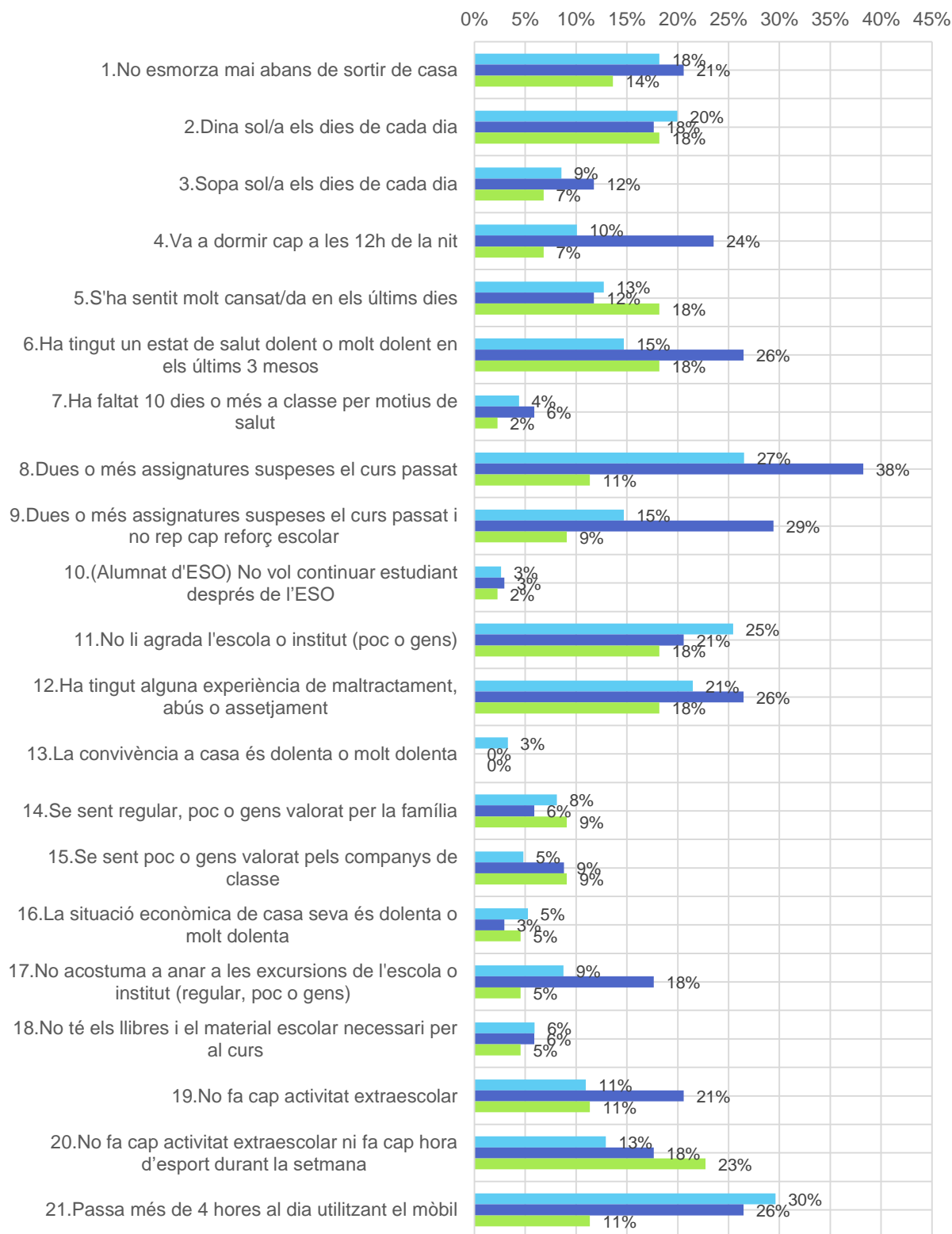

Principals indicadors de vulnerabilitat segons tipus de llar

Principals indicadors de vulnerabilitat segons origen dels pares

■ Dos pares espanyols ■ Dos pares estrangers ■ Un espanyol i un estranger

5

Necessitats i demandes

En aquest capítol es presenta una descripció de les principals preocupacions actuals entorn als recursos disponibles i l'atenció prestada als infants i llurs famílies.

En primer lloc, es presenten els reptes dels serveis d'atenció a la infància i adolescència de Sant Esteve Sesrovires, els seus procediments actualment existents per a la detecció de situacions de risc, així com les seves fortaleses i les mancances dels serveis.

A continuació, es presenta un dels grans elements que caldrà treballar, que són les problemàtiques que tenen les famílies en la tasca de criança, així com la necessitat de generar entorns familiars saludables.

Un altre element important que genera necessitats i demandes són els propis infants i adolescents, en els diferents eixos de vulnerabilitat (la salut,

l'afectivitat, el rendiment acadèmic, els bons hàbits...)

Dediquem un capítol a un tema en concret que ha generat debat tant entre els infants i adolescents enquestats com entre els professionals: la demanda d'espais per a la relació social i activitats d'oci, sobretot per a adolescents.

Identifiquem tots els elements de participació que existeixen a Sant Esteve en relació amb la infància i l'adolescència, i observem les seves potencialitats.

Tot i que s'havia fet un capítol sobre les necessitats específiques del nucli de La Beguda Alta, s'ha decidit no incloure'l després de la publicació del Decret 190/2018, de 28 d'agost, del Ministeri de Política Territorial i Funció Pública, segons el qual una part de La Beguda Alta deixa de formar part del terme municipal de Sant Esteve Sesrovires.

Esquema resum de les necessitats i demandes dels professionals

5.1. Serveis d'atenció

En aquest apartat expliquem les necessitats i problemàtiques que tenen els diferents serveis que estan atenent a la infància i a l'adolescència. En primer lloc, identifiquem els mecanismes que existeixen per detectar i atendre a la infància i adolescència en situacions de vulnerabilitat, i descrivim els problemes que tenen per realitzar aquesta tasca.

A continuació, expliquem quins són els punts forts dels recursos destinats a infància i adolescència al municipi, i quins són els punts on hi ha més manca de recursos.

5.1.1. Procediments de detecció de situacions de risc

- Els agents educatius del municipi consultats mostren la seva preocupació vers el fet que no sempre detecten de forma ràpida les necessitats dels infants i adolescents i, quan es detecten, l'abordatge de les problemàtiques també resulta lent. D'altra banda, aquest abordatge sovint es mostra insuficient per revertir les situacions

de risc. Per tant, s'apunta la necessitat prioritària d'aconseguir detectar abans les necessitats i donar-los resposta de forma més ràpida, coordinada i eficaç entre els diferents agents educatius que hi puguin intervenir. En aquesta línia, es considera que cal reforçar els protocols de detecció d'infància en risc.

- Actualment, la detecció de casos de vulnerabilitat infantil i adolescent parteix de tres esferes: els centres educatius, les atencions mèdiques (infermeria o pediatria) i les intervencions i requeriments de la policia local.

Detecció al CAP

- Quan es detecta alguna manca, es posen en contacte amb serveis socials, que s'entrevista amb els pares i ha de fer un informe.
- Tot respectant aquest procediment, hi ha particularitats en funció del servei a través del qual es detectin les problemàtiques.

Detecció per part de policia local

- Si el requeriment de la policia és sancionable, s'avisava als pares, i es fa una sanció administrativa (ho gestionen els Mossos). Es fa informe, i es deriva a Serveis Socials a través de la referent policial. La derivació serveix per a detectar causes profundes del comportament sancionable o delictiu (“quan es rasca, sempre hi ha alguna cosa”).
- Els problemes més greus són les pintades i el vandalisme (trencar elements de la via pública). Hi ha un protocol nou: s'informa a Cabal Baix i es realitzen mesures alternatives a la sanció (per exemple, fer hores a la residència). És un procediment voluntari per les famílies (n'hi ha que no volen).
- Altres casos en els quals intervé la policia local són quan un pare no ha anat a buscar al fill o filla a l'escola (processos de separació no amistosos), o seguiments en casos de bullying.
- Un cop es fa la diligència, es passa informe a serveis socials, i tot el que és penal passa a fiscalia.

Detecció a centres educatius

- A través de les avaluacions, de les

tutories, de l'observació de professors, de les reunions de coordinació entre professors, l'equip directiu detecta unes necessitats, es parla a les comissions socials, es fan seguiments individuals i en el cas que es necessiti es busca el recurs per ajudar: espai obert, Cabal Baix, pediatria, EAP, beques...

- També es poden detectar a través del PIDCES.
- En cas d'absentisme, s'activa el protocol de no assistència.
- A la llar d'infants, hi ha una major dificultat per identificar situacions de risc, però es detecta per observació de comportaments, actituds o carències (de parla, etc.). Alguns cops es detecten casos socials per manca d'higiene, marques al cos... El procediment consisteix en comentar-ho en la reunió de nivell, la resta de mestres observen si el que es comenta ho veuen, si evoluciona (cada 3 mesos ve el CDIAP), es comenta amb la família (si pot ser, es comenta primer la família), i si es confirma, es deriva a serveis educatius (EAP, CDIAP, CREDA, ONCE,...) i serveis socials (EAIA). Hi ha pocs dictàmens, més aviat el que es detecta són dificultats parentals.

Detecció i atenció a serveis socials

- Un problema que hi ha a l'hora de detectar casos per serveis socials és que estan molt associats als problemes econòmics. Pel fet que Sant Esteve Sesrovires és un poble amb un nivell de vida més alt, si hi ha altres problemes però no hi ha un problema econòmic, hi ha nens i nenes amb vulnerabilitats com ara de salut, socioeducatives, de comportament...) que no queden coberts.
- Un problema comú en l'atenció a famílies amb risc econòmic és que la beca menjador del Consell Comarcal acostuma a ser del 50%.
- Les tipologies més comunes d'infants i adolescents en risc que detecten els professionals són:
  - Risc econòmic (necessitat d'ajuts econòmics)
  - Desestructuració familiar
  - Violència domèstica
  - Separacions problemàtiques
  - Ocupacions d'habitatges
- Poc acompanyament familiar (infants que es queden sols a casa)
- Problemes conductuals
- Problemes d'aprenentatge i NEE
- A nivell geogràfic, no hi ha una zona on hi hagi més concentració de casos. Sí que hi ha dinàmiques pròpies de tenir nuclis disseminats i urbanitzacions: a Pou del Merli i Can Bargalló hi ha una problemàtica d'intervenció per la llunyania respecte al centre, ja que tenen dificultats per accedir als recursos que se'ls hi ofereix (l'espai obert, tallers...). A Vallserat hi ha ocupacions de cases.
- Arran de l'aprovació del Servei d'Intervenció Socioeducativa, caldrà redefinir els procediments de l'Espai Obert.
- No és només serveis socials qui atén aquests casos. Des de fa un any, la policia es coordina amb serveis socials i Mossos per casos de violència domèstica i casos de risc. També es reuneix amb Cabal Baix per casos de consum.

5.1.2. Punts forts dels recursos d'atenció a la infància i adolescència

- Possibilitat d'intervenció directa en la primera infància, ja que la llar d'infants és de titularitat municipal. Aquesta té un projecte integral d'atenció que està obert a totes les famílies amb infants de 0-3 anys del poble. Els diferents espais d'atenció (De Mans a Mans, Espai Nadó, Créixer Junts, Rodajocs...) permeten detectar si hi ha problemes amb alguna família, i poder-la derivar a algun dels recursos existents (educadores socials). Es considera una intervenció important perquè la inversió en petita infància és un estalvi per evitar intervencions futures.
  - Com que l'etapa 0-3 està molt coberta entre la llar i les activitats, no hi ha necessitat d'un programa específic de serveis socials.
  - L'etapa 0-6 té una certa cohesió, gràcies a la coordinació de llar d'infants i escoles.
  - Un punt fort de Sant Esteve
- Sesrovires és l'existència d'un ventall ampli d'activitats esportives i de lleure. Es fan moltes activitats per als infants amb família. Hi ha l'esplai Trapella (4 grups), extraescolars, escola de música, SES Dansa compta amb 140-160 alumnes.
- A secundària, es respon a la desmotivació amb projectes com Vincles.
  - Les AMPA fan una col·laboració clau amb les escoles, ja sigui econòmicament (pagant beques de llibres, despeses de festes, o reparacions) o amb voluntariat (organitzant esdeveniments, tallers, xerrades).
  - Sant Esteve es considera un poble segur, no és un poble de pas i s'ha de venir expressament. Hi ha el benefici de què tothom es coneix, i que no hi ha excessius problemes de seguretat vial.
  - Hi ha mecanismes de participació a totes les etapes educatives, assentant les bases per a la creació d'un possible consell d'infants i adolescents.

5.1.3. Punts febles dels recursos d'atenció a la infància i adolescència

Petita infància

- L'efecte de la reducció de la natalitat per ara només ha afectat a la llar d'infants, sense haver de lamentar cap acomiadament però sí amb reduccions d'horari i sou.
- Hi ha el risc per la llar d'infants que les empreses properes facin "parking infantil". Mercadona ja ho ha fet, i SEAT sempre diu que ho farà però encara no ho ha fet. Davant d'això, caldrà ser competitius en preus i oferir un millor servei
- El repte en l'atenció a la petita infància és que hi hagi un criteri comú entre la llar i les famílies. Mirar els nens des de la individualitat, amb rutines adaptades. El rol de l'adult és la de ser acompanyant, no se'ls pot obligar, sinó promoure en ells i elles una autonomia responsable. Per part dels serveis educatius, es

considera que el CDIAP de Baix Llobregat Nord triga molt en respondre.

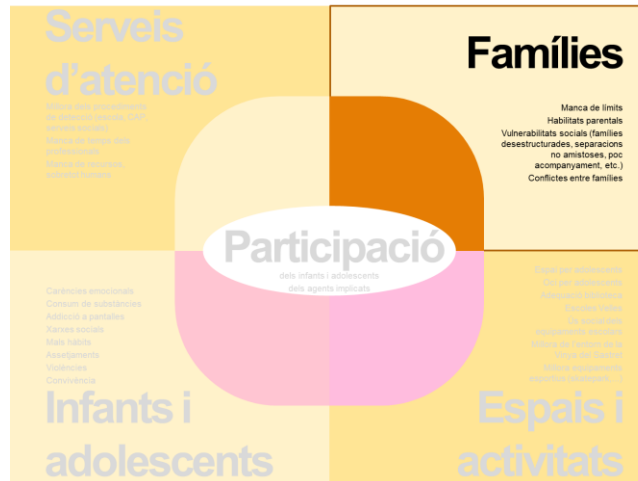
Educació reglada

- A les escoles i a l'institut, els tutors fan totes les hores de classe, i aporten temps voluntari per fer moltes tasques. Falta temps per poder-se coordinar amb la resta de personal. Tampoc es poden fer massa desdoblaments ni dos professors per aula
- No es poden recolzar en els serveis educatius, socials i de salut perquè també estan desbordats i tenen demores importants en l'atenció (CSMIJ, CDIAP, EAP, EAIA...).
- Pel que fa a les activitats (xerrades, tallers...) que s'organitzen, la situació financera de l'Ajuntament fa que es tiri endavant amb els recursos existents de les escoles i amb el catàleg d'activitats que ofereix gratuïtament la Diputació.

Serveis transversals

- En els últims 5 anys, es detecta que hi ha una manca de recursos (humans, físics i de temps) que afecta a tots els professionals.
- L'àrea d'infància i educació només és una sola tècnica.
- A serveis socials només hi ha dues educadores. La resolució dels ajuts hauria de ser més àgil per atendre necessitats que per definició són urgents (p. ex. accés a llibres i material escolar, que seria necessari tenir des de principi de curs). En aquest sentit, s'apunta a la possibilitat de disposar des de les escoles o les AMPA d'un fons de provisió per atendre amb rapidesa casos d'urgència.
- A la policia manquen efectius per fer patrulla i atenció telefònica.
- El servei de pediatria del CAP té un problema greu de saturació, pel fet de ser una sola pediatra en una zona rural. Té assignada la població d'entre 0 i 15 anys dels nuclis de Sant Esteve Sesrovires, La Beguda Alta i Sant Joan Samora, un total de 1229 infants. La pediatra ha d'anar un cop cada 3 mesos a fer una xerrada a l'Espai Nadó, fer la vacunació escolar, el programa Infadimed a l'escola Vinya del Sastret un cop al mes, la programació de Salut i Escola (que s'havia tancat durant 3 anys per manca de personal) que hauria de ser una hora a la setmana i acaba sent quinzenal. Fruit d'aquesta manca de recursos i posterior saturació, hi ha molt poc marge per fer coordinacions. Amb el CDIAP es fan reunions cada 2 o 3 mesos, i es fan escasses reunions amb el CSMIJ.
- No només falta atenció psicològica i teràpia familiar, sinó que a nivell d'atenció sanitària, el fort caràcter esportiu del municipi contrasta amb la manca de fisioteràpia i rehabilitació (han d'anar a un metge privat). Des del CAP es donen tríptics d'exercicis, però es considera que aquesta no és la manera.

5.2. Problemàtiques i necessitats de les famílies

Volem destacar en primer lloc les problemàtiques en relació amb les dinàmiques familiars.

Manca de límits

- Es detecta que molts pares tenen dificultats per posar límits als infants i adolescents. La manca de límits pot estar relacionada, d'una banda, amb fenòmens com que els nens estiguin molt sols o sense referents adults (“van per lliure”), poca relació amb els pares, baralles entre germans...
- La manca de límits també pot anar de la mà amb l'excés de sobreprotecció de les famílies: no saber marcar unes normes, exigir que els infants assoleixin autonomia i responsabilitats, intolerància a la frustració, el “faig sempre el que vull”, que comporta problemes en el desenvolupament psíquic i conductual de l'infant, i que pot

desembocar en problemes de convivència i conflictes, així com desestructuració d'hàbits.

- Si es manté la dinàmica de no posar límits en els nens més petits, poden acabar desembocant en síndromes del “nen emperador”

Habilitats parentals

- Hi ha un major desconeixement de l'habilitat de cria en aquesta generació. Moltes famílies estan perdudes sobre com educar. Cal donar atenció als pares, algun recurs on puguin anar a demanar ajuda, on acompanyar i re-educar a les famílies, i que no sigui necessàriament un psicòleg, sinó teràpia familiar, com s'ha apuntat abans. Un mecanisme on compartir amb elles les causes dels conflictes amb els infants i adolescents, conscienciar-les de la manca de límits, etc.

Separacions i divorcis

- Hi ha constància de processos de separació conflictiva entre els infants i adolescents atesos per serveis socials, en els quals els pares no volen participar en pla de treball (un 33% com a mínim els divorcis a Catalunya no són amistosos, per la qual és una vulnerabilitat ben real i ben probable).
- Recentment, ha sortit una aplicació mòbil del departament de Justícia, EATAF-ORIENTA, un instrument que pot resultar orientatiu als operadors jurídics de cara a l'organització de la coparentalitat quan les famílies amb infants menors de 6 anys se separen i els progenitors resten immersos en un conflicte d'alta intensitat.

Conflictes entre famílies

- El problema de que a Sant Esteve hi hagi ambient de poble és que els conflictes interpersonals que existeixen al poble acaben anant a parar a l'escola. L'existència de conflictes entre famílies genera una

necessitat de disposar d'un protocol de mediació.

Ambient de poble

- Els i les professionals de diferents serveis tenen la impressió de què a les famílies els costa bastant expressar les seves necessitats i això dificulta molt la detecció i atenció de les problemàtiques entorn a la infància i adolescència. Diversos factors expliquen possiblement aquesta tendència de les famílies a amagar els seus problemes i no demanar ajut, com per exemple la coneixença que es dona en els pobles petits, o el nivell de renda elevat del municipi, que fa viure amb més vergonya situacions com la pobresa. Per això, els diferents professionals senyalen que cal guanyar-se més la confiança de les famílies i sensibilitzar sobre la importància de confiar en els serveis i demanar ajut quan es necessita.

Conciliació

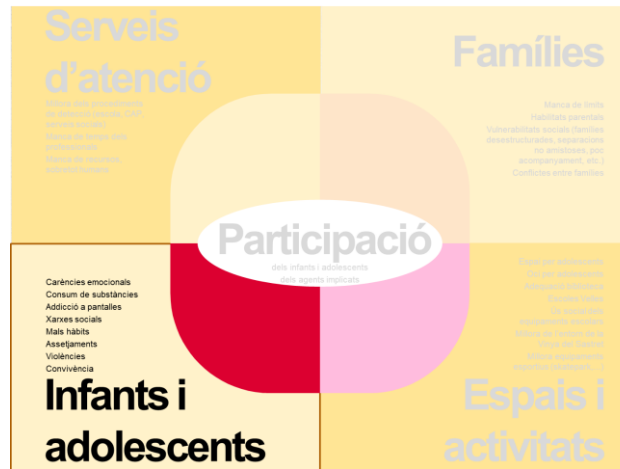
- Pel fet que la majoria de pares i mares treballen fora de Sant Esteve, hi ha necessitats de conciliació, també per la llunyania dels centres respecte les urbanitzacions del poble. Les AMPA de les escoles ofereixen un servei d'acollida, i és un recurs a impulsar.
- El fet que sigui un poble tan dispers genera problemes de mobilitat per dependència del cotxe. Les famílies que no poden portar els infants en cotxe han d'anar i tornar caminant a l'escola a buscar-los, o els deixen que vagin sols. Calen mesures com ara un servei de bus escolar, o una proposta que s'està aplicant a diversos municipis són els itineraris escolars segurs.
- Tot i que això depassa l'àmbit local, la conciliació comença amb els horaris del mercat laboral. Cal que des de les institucions locals es faci pressió a les instàncies que toqui

per aconseguir formes de treball més compatibles amb la conciliació.

Participació

- Hi ha poca implicació de les famílies en algunes AMPA i en les activitats.

5.3. Necessitats i problemàtiques pròpies dels infants i adolescents

En aquest apartat dedicarem atenció a les problemàtiques i necessitats dels infants i adolescents en els diferents eixos de vulnerabilitat que hem treballat en l'enquesta, i que aquí ampliarem amb les aportacions que han fet els professionals.

- Problemàtiques de salut: salut mental, consum de substàncies, addiccions...
- Problemàtiques afectives: carències emocionals, assetjament, violències.
- Mals hàbits: sobretot els alimentaris.
- Problemàtiques educatives: fracàs escolar, disruptcions.

També comentarem altres dinàmiques pròpies de la generació que actualment té entre 0 i 18 anys: l'ús d'internet i de les xarxes socials, l'avançament de l'adolescència...

5.3.1. Problemàtiques de salut

Salut mental

- La principal problemàtica a nivell de salut és la salut mental, que s'expressa en malalties psicosomàtiques (mals de cap, mals de panxa).
- Hi ha una necessitat important de suport psicològic. Tant l'EAP, com CSMIJ i CDIAP resulten insuficients per tractar tota la necessitat existent: el temps d'espera per accedir a aquests serveis és massa elevat, només s'atenen els casos més greus, deixant desateses les situacions menys greus sobre les que caldria fer contenció o prevenció. D'altra banda, la teràpia que ofereixen aquests serveis sovint és insuficient, de manera que les famílies han de recórrer a serveis privats, si se'ls poden permetre.

- A Masquefa s'ha obert un CSMIJ però Sant Esteve ha d'anar al de Martorell.
- Cal formar un equip de teràpia familiar que ens permeti gestionar aquestes situacions emocionals (quadres clínics d'ansietats, etc.) en edats molt temperanes que es poden solucionar amb atenció preventiva, sense haver després de començar a derivar a CSMIJ o psicòlegs.

Consum

- Tal com s'ha vist a l'enquesta, existeixen grups socials adolescents on el consum de substàncies és la norma, sobretot alcohol (el 25% dels alumnes de l'institut diuen que tots o quasi tots els seus amics consumeixen) i tabac (un 11%). Aquests entorns on hi ha un consum social disparen les possibilitats de què el propi adolescent acabi introduint-se en aquest consum. La intensitat depèn de la promoció, però aquestes dades ens mostren que existeix una acceptació social, que hi ha consum per estatus.
- Trobem que el consum comença abans (un 26% dels nois i noies a 1r d'ESO diuen que alguns dels seus amics fumen, un 10% en el cas de l'alcohol). Cal fer un treball de

prevenció molt important a 1r i 2n d'ESO, que és on trobem xifres més baixes de consum en la totalitat de l'entorn social.

- El consum i possessió de haixix es tracta des de Cabal Baix i policia. Existeix una proposta d'ajudar a la detecció de casos de consum aprofitant les sessions d'educació vial i Internet segura introduint la unitat canina a l'institut. Des de les Oficines de relacions amb la comunitat dels Mossos estan assessorant sobre si es poden obrir motxilles o no per trobar substàncies.0
- Hi ha també un augment de consum de psicofàrmacs entre els adolescents fruit de l'automedicació davant d'ansietats i frustracions.

Addiccions

- Prevenció de drogodependències mitjançant el programa Cabal Baix.
- A l'enquesta hem detectat que un 11% dels alumnes de primària i un 37% dels d'ESO fan servir dispositius mòbils més de 4 hores al dia. Des dels equips directius es detecten molts casos d'addicció a mòbils, ordinadors i tablets.

5.3.2. Problemàtiques afectives

Carències emocionals

- Es detecten carències emocionals davant les quals cal actuar fent prevenció, tant a nivell familiar com a nivell educatiu. La manca de motivació per la formació, la frustració, el desànim, afecten el rendiment acadèmic i agreugen els problemes d'aprenentatge.
- També el sentir-se poc valorat pels amics o per la família, passar poc temps de qualitat en família (comunicant-se, fent coses junts), ja que com hem vist a l'enquesta, el risc afectiu va de la mà amb tenir pitjors resultats acadèmics.

Assetjament

- L'enquesta ens ha ajudat a detectar que un 22% dels alumnes entre 5è de primària i 4t d'ESO han patit algun tipus d'assetjament, abús o maltractament, un 19% fa temps i un 2% recentment. Aquest percentatge tan alt (que no difereix entre primària i ESO) s'explica pel fet que s'hagi aconseguit un avenç en una major sensibilitat cap al tema: l'escola Vinya del Sasret ha fet un projecte conjunt amb la policia local sobre el tema, i l'institut ho ha treballat a fons amb els alumnes de 1r d'ESO. D'aquesta manera, quan es donen

aquestes situacions se les identifica com a tal i se'ls posa nom, encara que siguin puntuals.

- Aprofitant que un sector dels infants i adolescents potser no minimitzen aquestes situacions de bullying, de maltractament escolar o familiar... (tot i que segueix havent-hi minimització i invisibilització per altres sectors), cal millorar l'atenció mitjançant la coordinació entre els centres educatius, serveis socials, el CAP, la policia local i Mossos d'Esquadra. Sobretot un treball preventiu, perquè quan es detecta ja és tard, i s'agreuja amb les xarxes socials.
- L'AMPA de l'institut es planteja fer una despesa per fer observació en altres centres que apliquin programa KiVA, de prevenció de l'assetjament escolar.

Violències

- A l'institut s'han detectat situacions de violències de gènere: actituds masclistes que es justifiquen (sobretot a batxillerat). No només en qüestió de gènere, sinó que hi ha situacions de violència en general entre adolescents.
- Es vol iniciar projecte Tamaia, però té un cost econòmic.

5.3.3. Mals hàbits

- A l'enquesta hem detectat que hi ha un desordenament d'hàbits. També els professionals ens indiquen que hi ha mals hàbits alimentaris, poca cultura d'alimentació sostenible...
- Un 26% dels nois i noies d'ESO dinen sols cada dia mentre que això només afecta a un 4% dels alumnes de primària, una possibilitat podria ser explorar un servei de menjador a l'institut.
- En aquest sentit, es pot fer un treball de sensibilització des de primària: que almenys un cop al mes hi hagi peix fresc, menú sense carn, sense gluten, una proposta de l'empresa Campos Estela com ara el Farinetes Tour (tornar a introduir cuina casolana: sopes, llegums...). Seguir fent propostes de sopar des del menjador escolar.

5.3.4. Problemàtiques de risc acadèmic

- Cal donar resposta al 15% d'alumnes (6% a primària i 20% a l'ESO) que han suspès dues o més assignatures en el primer trimestre d'aquest curs i que no fan cap reforç escolar, mitjançant l'accés a reforç escolar que ja es fa des de les AMPA, l'espai obert, l'Sputnik...
- Un 34% dels nois i noies no llegeixen mai per plaer (un 44% a l'ESO), de forma que cal fer foment de la lectura.

- Cal treballar el clima a l'horari escolar i a les activitats extraescolars, les actituds disruptives, i el respecte.

5.3.5. Problemàtiques d'educació en el lleure

- Es detecten situacions de nens als quals els pares els deixen en extraescolars que no volen fer, i això genera disrupció per desinterès.
- La pràctica esportiva ha de permetre treballar (ja es fa, però cal fer-ho un pilar central) els valors de treball en equip, de respecte, de convivència...

5.3.6. Problemàtiques d'inserció laboral

- La prioritat de la inserció laboral en els adolescents és fer orientació per retornar-los al sistema educatiu i que acabin l'ESO.
- A partir dels 16 anys, ja poden sol·licitar la participació al programa de Garantia Juvenil, en el qual se'ls ajuda a identificar les seves competències, ajudar-los a preparar un CV...
- El principal problema per la inserció laboral de l'etapa 16-18 és que les empreses demanen a partir de 18 anys, i demanen experiència.
- Els grups d'ocupació amb més oferta són l'hostaleria (cambrer), comerç i venda al públic, mosso de magatzem (les fàbriques no acostumen a acceptar menors), manteniment (pintura, electricitat...).

- Les demandes per part de persones de 16-18 són molt puntuals. Hi ha 5 joves de 16-18 anys apuntats a la Borsa de Treball de la Diputació XALOC (entre 18 i 20 n'hi ha 18 apuntats). Les demandes per part de menors d'edat puguen a l'estiu (3-4 demandants més durant juliol i agost).
- Les problemàtiques principals dels qui fan demandes laborals són la manca d'experiència, manca de formació o bé formació mínima. També incideix la pròpia actitud d'alguns demandants (volen deixar els estudis i volen treballar, per tant, negativa a fer cursos). Tot i així, n'hi ha que no són problemàtics, ja que estan estudiant i volen combinar-ho amb una feina parcial.

5.3.7. Altres qüestions

Ús d'Internet

- L'accés lliure a Internet genera informació mal consultada. Hi ha molta informació però no hi ha filtre.
- La baixa comprensió lectora fa encara més difícil que els nois i noies distingeixin els continguts més fiables o de més qualitat.

Xarxes socials

- L'ús de xarxes socials per part d'infants i adolescents molts cops no està sotmès a cap control extern, ni ells i elles s'apliquen cap autocontrol. Molts desconeixen

sobre fins a quin punt la informació que comparteixen per Internet és pública. Així, hi ha casos de difusió de vídeos i gravacions no consentides (que és una forma d'assetjament).

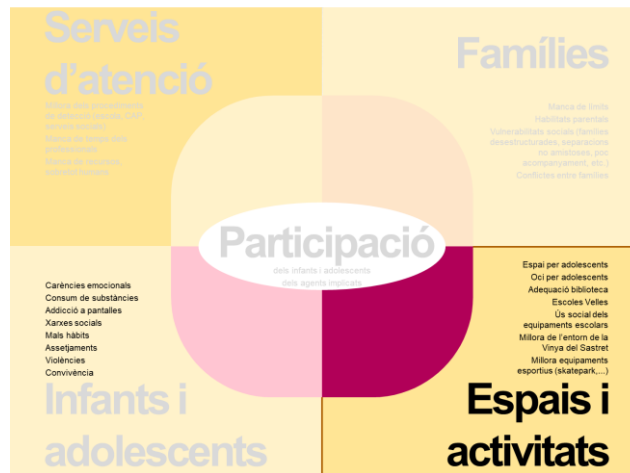
- Cal invertir en xerrades per un bon ús de les xarxes socials i les noves tecnologies.

Disrupcions

- Cal treballar el clima a l'horari escolar i a les activitats extraescolars, les actituds disruptives, i el respecte.
- Es detecten situacions de nens als quals els pares els deixen en extraescolars que no volen fer, i això genera disrupció per desinterès.
- La pràctica esportiva ha de permetre treballar (ja es fa, però cal fer-ho un pilar central) els valors de treball en equip, de respecte, de convivència...

Finalment, trobem una sèrie de dinàmiques generals, que no es poden concretar, sinó que són canvis de valors (major consumisme, individualisme) i canvis generacionals, l'adolescència comença abans, i caldrà reflexionar sobre a quines edats es comencen a posar en marxa mecanismes que fins ara es començaven a aplicar a principis de l'ESO (consum de substàncies, violències, gestió de les emocions...), i que potser caldrà avançar a finals de primària.

5.4. Lleure, espais i activitats

Una de les principals problemàtiques de Sant Esteve Sesrovires, que mereix una especial atenció, té a veure amb l'accés dels infants i adolescents al lleure. Si bé hi ha una gran cobertura d'activitats extraescolars (un lleure 'formal'), hi ha una part que queda més descoberta, que és la relació social espontània, l'oci, el temps lliure, la presència al carrer... Són les formes de lleure 'informal' les que queden més descobertes. En aquest apartat ens centrarem en les demandes i necessitats d'espais i d'activitats.

5.4.1. Necessitats transversals d'espais

- **Biblioteca:** Tant els infants com els professionals assenyalen que la biblioteca és molt petita i no cobreix les necessitats d'estudi, treball en grup i consulta bibliogràfica. La biblioteca necessita més espai, estar oberta més temps, i millorar en tecnologia. Té activitats per infants petits però és un espai massa petit pels grans.

- Les Escoles Velles és un espai que ara mateix està saturat: el comparteixen l'espai obert, l'esplai, l'aula de música i provisionalment l'espai de joventut.
- **Manteniment dels equipaments:** Calen més recursos econòmics per a un millor manteniment dels centres públics.
- **Casal de ca n'Amat:** està actualment tancat.
- **Sales d'actes:** es considera que cal un teatre en condicions, la sala del casino és molts cops insuficient.
- Cal millorar espais de relació al poble, potenciar-ne de nous. Actualment, la plaça Xic Mateu és l'únic lloc on hi ha ambient de plaça.
- Hi ha la problemàtica d'espais inacabats, com ara el Fòrum, o l'Sputnik, que està provisionalment tancat.

5.4.2. Espais per infants

- A l'escola Vinya del Sasret, hi ha una demanda dels pares de deixar obert el pati d'educació infantil de 16:30 a 17:30.
- No hi ha un espai al voltant de l'escola Vinya del Sasret per què els nens juguin en un entorn segur (ara mateix hi ha un descampat). Hi ha la demanda de què s'habiliti com a parc infantil.
- Cal continuar millorant els equipaments escolars, fer que tots els espais de l'escola (interiors, espais de joc, etc.) siguin propis per l'aprenentatge, millorar el manteniment. Hi ha iniciatives com ara "Roureda Posa't Guapa", la jornada anual de millora de les pistes de La Roureda... que permeten avançar en aquest sentit.

5.4.3. Espais per adolescents

- La manca d'espais per a adolescents genera problemes de convivència entre ells i la resta de ciutadania. Per exemple, als parcs, ja que els infants enquestats es

queixaven que els adolescents fan malbé els jocs infantils dels parcs. Als espais dels "petits" és on hi acaba anant tothom. En aquest sentit, cal adequar els parcs perquè es faci un ús diferenciat per edats (que a mig-llarg termini suposa un estalvi en futures reparacions).

- L'habilitació d'un espai específic per a adolescents i joves podria permetre que alguns grups (lògicament no hi aniran tots, però alguns s'aconseguirà captar) passessin de reunir-se al carrer, cap a l'espai habilitat per ells. Caldrà tenir en compte que allò que s'ofereixi s'ha de consultar (i si pot ser, consensuar una proposta) amb els adolescents, perquè el que es pot pensar des d'una òptica adulta, no és el que busquen els adolescents. Es pensa en el model d'espai de Castellví de Rosanes. Un espai jove, a més, permetria que els adolescents més joves tinguin com a referents els més grans (per això, saber comportar-se i tenir un lloc van de la mà).

- Hi ha diferents propostes sobre la gestió de l'espai. Per una banda, que aquest pugui ser autogestionat, ja que la presència permanent d'una persona que dinamitza cohibeix als nois i noies de participar (igual que passa amb el PIDCES). Una forma podria ser, per exemple, que els adolescents s'organitzin en una entitat per tal de gestionar-lo. Per una altra banda, es considera que sí que hauria d'estar dinamitzat per una persona, per tal que tingui un component educatiu en el lleure. Hi ha una solució intermèdia -un espai cogestionat, amb espais i moments en els que estan sols, i activitats organitzades per la persona que dinamitza.
- Un espai físic habilitat no solucionarà els problemes de convivència actuals, però almenys hi haurà una possibilitat de què no estiguin tant al carrer i tindran un lloc on estar. Ara mateix no tenen espai (les pistes de skate estan tancades per reparació, a les Escoles Velles no hi ha més espai), i els acaben "fent fora" per les molèsties.
- Per les actuacions en matèria d'adolescència, és molt important tenir en compte el Pla Local de Joventut.

5.4.4. Activitats d'oci i lleure per infants

- Tot i que la oferta d'extraescolars és molt àmplia, hi ha una demanda de major oferta d'**activitat d'esplai entre setmana** pels més petits, una activitat en la que facin de tot.
- Actualment, a les escoles les AMPA organitzen extraescolars al migdia i a la tarda. Si continua reduint-se el nombre d'alumnes, les activitats de l'oferta d'extraescolars que tenen menor demanda no es podran fer per manca de matriculats.

5.4.5. Activitats d'oci i lleure pels adolescents

- Si a la part d'infància hi ha un ampli ventall de serveis i activitats, hi ha una manca d'activitats pel que fa a l'adolescència. Quan preguntàvem als nois i noies a l'enquesta què era el que menys els agradava del poble, aquesta era la crítica més freqüent: que no tenen espais on quedar, on posar música sense molestar ningú, llocs a on anar als vespres, no hi ha espais d'oci com ara botigues, restauració, cinema... Diuen que el ventall de coses que es poden fer és petit, que és 'avorrit'.
- Es considera que hi ha manca de connectivitat per transport públic quan els nois i noies volen anar a Martorell, Abrera o Barcelona, ja que tant els FGC com els busos passen amb poca freqüència. Tot i que la policia n'ha detectat pocs, els nois i noies no haurien d'anar caminant enlloc fora del poble. Caldria **servei de transport** per acostar als adolescents i joves al centre comercial o al cine (divendres i dissabte al vespre o nit).
- Es detecta una mancança d'**activitat i oci nocturn**. Cal evitar que sigui un 'oci de borratxera' -actualment, les festes majors fomenten el 'botellón', cal buscar models d'altres pobles on hi hagi formes més sanes de consum.
- Com que actualment **no hi ha alternatives d'oci nocturn** al propi poble, tenen molta relació amb conductes incíviques com el vandalisme o el soroll (a les places, vora el cementiri...).
- També cal educació i sensibilització pel consum (ensenyar en saber dir que no al consum, o saber quan parar).

5.5. Participació

En l'etapa de fins a 16 anys, de l'experiència del Quadern de Debat Familiar s'ha après que s'aconsegueix educar en participació quan se'ls va a buscar als centres d'estudi. És una experiència que ha sigut positiva perquè va permetre entrar a les escoles, instituts i famílies, recollir percepcions, i que els infants i adolescents tinguessin la sensació de què l'ajuntament els escolta.

A la llar d'infants, s'ensenyen hàbits de participació: una rotllana setmanal o assemblea, on els infants expressen allò que volen fer.

A les escoles i a l'institut es fan consells de delegats d'aula que fan diverses reunions l'any, i hi ha també delegats verds pels projectes d'escola verda. Els consells de delegats d'aula treballen les coses que els agraden, que volen millorar, o propostes més pràctiques (festes de Nadal, Carnaval,

murals...). Primer ho treballen a classe a les hores de tutoria i després en consell. Si hi ha propostes espontànies, es debaten en el consell, i si són adequades, passen al Consell Escolar. Això genera que els nens estiguin motivats i implicats.

Els adolescents es mouen per les seves inquietuds pròpies (sobretot temes d'oci), i rarament acudeixen a l'ajuntament. No funcionarien espais estables en aquestes edats, sinó que cal buscar moments a l'escola o institut per tractar temes concrets del seu interès, en hores de tutoria. Cal engegar fórmules de processos participatius, per arribar a ells i ser creïbles. És imprescindible que si es fa un procés, aquest tingui el compromís de portar-se a terme, per prevenir la frustració. Com s'ha dit, la selecció de temes és clau per captar la seva atenció.

Actualment, la participació actualment es redueix al Consell Escolar Municipal (on hi ha representants de l'alumnat d'ESO) i al Consell Municipal de Joventut (que no ha funcionat, ja que hi tenen representació les entitats) o potser també al de Cultura (on hi ha associacions que tenen infants, com gegants o diables, tot i que n'hi ha cada cop menys). D'aquesta forma, no hi ha mecanismes per arribar als adolescents que no estan a l'institut o a entitats.

La participació no es limita als infants i adolescents, sinó també als pares, que tenen també delegats de classe, que són els qui s'encarreguen de fer d'enllaç entre el tutor o tutora i la resta de famílies.

S'està preparant una modificació del reglament de participació ciutadana i un nou reglament del Consell de Poble, per dotar de noves dinàmiques participatives que estiguin més lliures de l'encorsetament legal que ara tenia el Consell de Joventut (punts de l'ordre

del dia, formalismes, representació per col·lectius o per entitats...). Els temes que ha tractat el Consell de Joventut no han interessat ni a adolescents ni a joves. Pel que fa a la participació en l'etapa de 18 a 30 anys, es vol incentivar la participació amb comissions de treball ad-hoc.

Abans es feia la "Trobada Jove" i va anar decaient. D'aquí va sortir l'entitat Col·lectiu Jove. Ara la participació es fa ad hoc, amb el tema de la Festa Major.

Està en l'aire crear un Consell d'Infants. És una inversió per ensenyar hàbits de participació i proposta des de petits, i també per incentivar la importància del teixit associatiu.

Actualment, hi ha unes bones bases per constituir un Consell d'Infants, ja que a totes les etapes educatives s'està educant en cultura participativa. Una bona primera passa seria coordinar els recursos existents (consells de delegats i treball participatiu a classe).

6 Pla d'acció

Presentem en aquest apartat els 8 eixos d'acció que emergeixen de la diagnosi, en funció de les necessitats i demandes de millora expressades pels infants i adolescents i pels agents consultats durant la diagnosi, i del conjunt de dades i informació recopilades. En els següents apartats descriurem les 39 accions que se'n deriven.

Principals eixos i objectius generals del Pla d'Infància i Adolescència de Sant Esteve Sesrovires

1. Creació de la Taula Local d'Infància i la Xarxa d'Infància

Coordinar els serveis a la infància i adolescència amb un treball en xarxa de tots els agents del territori

2. Cobertura de vulnerabilitats

Promoure l'equitat de tots els infants i adolescents

Optimitzar els recursos per donar respostes als problemes presents dels infants i adolescents en situació de vulnerabilitat.

Preparar estratègies per prevenir problemes futurs

3. Atenció a les famílies

Garantir recursos per als projectes i serveis municipals d'atenció a la infància i les famílies

Acompanyar el procés de criança i les habilitats parentals en les diverses etapes: petita infància (0-3), infància (6-12) i adolescència (12+).

Facilitar l'accés a l'educació a totes les famílies en un municipi extens

4. Salut integral

Promoure una alimentació saludable

Prevenir conductes de risc: consum de substàncies i addiccions, sexualitat i xarxes socials

Lluitar contra l'abús i l'assetjament

Prevenir carències emocionals i malalties psicosocials

5. Educació formal

Promoure la continuïtat dels estudis: prevenint l'abandonament i promovent els estudis post-obligatoris

Posar els recursos municipals al servei dels projectes educatius dels centres

6. Educació extraescolar

Assegurar l'equitat i la igualtat d'oportunitats a l'educació extraescolar per a tots els infants i adolescents

Coordinar l'oferta extraescolar del municipi

7. Lleure i oci

Oferir activitats i espais interiors i exteriors per a l'educació en el lleure i l'oci saludable

8. Participació

Obrir els canals de participació que recomana la llei per tal d'incorporar la visió dels infants i adolescents en les polítiques municipals que els afecten

6.1. Creació de la Taula Local d'Infància i la Xarxa d'Infància

6.1.1. Normativa existent

El decret 250/2013 del Departament de Benestar Social i Família, defineix la Taula Nacional i les taules territorials i locals d'infància. En els articles 14 i 15, s'explica el procediment de constitució, les funcions, la composició i el funcionament de les taules locals.

Constitució

- Els ens locals poden constituir taules locals que tenen la consideració d'òrgans administratius de caràcter col·legiat adscrits a l'ens local que assumeixi la presidència.
- Les taules locals d'infància han de col·laborar en el desenvolupament de les directrius de la Taula Nacional de la Infància de Catalunya i de la taula territorial d'infància corresponent dins l'àmbit territorial respectiu.
- Les taules locals d'infància han de disposar, almenys, de presidència i secretaria. La presidència de la taula local la designa l'ens local que la constitueix. Les funcions de la secretaria les exerceix qui designi la presidència de la taula local.

Funcions

- a) Coordinar els diferents equips i serveis del territori per millorar els programes de participació, prevenció, promoció, detecció i protecció de la infància i l'adolescència.
- b) Coordinar aquells casos individuals que requereixin una visió global i en els quals estiguin implicats diversos serveis.
- c) Estudiar casos i analitzar alternatives per millorar les intervencions coordinades entre els diferents serveis.
- d) Informar la taula territorial sobre les qüestions plantejades en l'àmbit local respectiu i elevar propostes de millora elaborades a partir de la pràctica quotidiana.
- e) Elevar a la taula territorial les diferències en l'aplicació de circuits, protocols i criteris tècnics que no s'han pogut resoldre en l'àmbit local respectiu.

Composició

La composició de les taules locals està determinada per l'ens local que l'ha creat. No obstant això, les taules locals d'infància han d'incloure, com a mínim, els professionals següents, designats per la unitat directiva a la qual pertanyin:

- a) Un o una professional dels equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA).
- b) Un o una professional del servei bàsic d'atenció social.
- c) Un o una professional dels centres de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ).
- d) Un o una professional dels equips d'Assessorament Psicopedagògic (EAP) o de la Inspecció del departament competent en matèria d'ensenyament.
- e) Un o una professional dels centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP).
- f) Un membre del cos dels Mossos

d'Esquadra.

- g) Un o una professional dels centres hospitalaris.
- h) Un o una professional dels centres d'Atenció Primària de Salut.

Funcionament

- La taula local ha de promoure la participació de totes les àrees, els sectors i les administracions implicades en la participació, la prevenció, la promoció i la protecció de la infància i l'adolescència.
- La Presidència pot convocar a les seves sessions, com a convidades o col·laboradores externs, les persones que, a títol individual o com a representants d'un grup, entitat o organització, per la seva especialitat, coneixements, funcions que desenvolupen o per altres motius, estan en condicions de realitzar aportacions d'interès.
- Les taules locals es poden organitzar en grups de treball i en la forma que preveuen les taules territorials.

6.1.2. Especificitats

Objectiu

La coordinació dels serveis a la infància i adolescència amb una visió de conjunt gràcies al treball en xarxa de tots els agents del territori.

Per tal d'ajustar-nos a la realitat del poble, trobem algunes especificitats que han de fer modificar aquest reglament base

Composició

A Sant Esteve Sesrovires, la composició de la Taula Local d'Infància que marca el decret 250/2013 és només una part dels agents interessats. Es tracta d'una xarxa més àmplia de professionals, que ja han participat del grup motor del PLIA. Així doncs, a Sant Esteve hi hauria dues estructures concèntriques: la Taula Local d'Infància, i la Taula ampliada o "Xarxa d'Infància" que és com s'anomena al territori.

A Sant Esteve hi ha algun servei que per les mateixes dimensions del poble es fa difícil pensar que puguin tenir recursos de temps per assistir (CSMIJ, CDIAP, per exemple). Tot i així, es promourà la participació puguin assistir presencialment o no, i cal incloure'ls per complir amb allò que disposa el decret 250/2013.

La composició concreta de la Taula seria:

- Un o una professional del servei bàsic d'atenció social
- Un o una professional del CAP
- La direcció dels quatre centres educatius (escola La Roureda, Vinya del Sastret, institut Montserrat Colomer i llar d'infants La Ginesta)
- Un o una professional de la policia local
- Un o una professional de cadascun dels serveis externs al municipi: EAIA, EAP o inspecció educativa, CSMIJ, CDIAP, Mossos d'Esquadra, centre hospitalari.

La Taula ampliada o 'Xarxa d'Infància' inclourà també els següents professionals:

- Tècnic/a d'infància i educació
- Tècnic/a de joventut
- Tècnic/a de participació ciutadana
- Tècnic/a d'inserció laboral
- Un o una membre de la junta de l'AMPA de l'escola La Roureda
- Un o una membre de la junta de l'AMPA de l'escola Vinya del Sastret
- Un o una membre de la junta de l'AMPA de l'institut Montserrat Colomer

Funcions

A més de les cinc funcions bàsiques que marca el decret, hi ha més funcions que cal assignar a la Xarxa d'Infància a partir de la diagnosi:

- Que sigui un espai per socialitzar problemes comuns per coordinar-los
- Resolució de casos teòrics
- Proposta de solucions comunitàries
- Disseny, execució i avaluació d'accions del PLIA
- Gestió de les propostes del Consell d'Infants i Consell d'Adolescents (quan es creïn)

Funcionament

En relació amb la coordinació de casos individuals que requereixin una visió global, com que la convocatòria de la Xarxa d'Infància és ampliada en relació amb el que marca el decret, cal que hi hagi un grup de treball específic sobre vulnerabilitats on només hi puguin ser presents els agents que marca el decret, ja que legalment són els únics agents que poden compartir informació en relació a casos individuals.

Les reunions en plenari poden ser trimestrals (una al començament de curs, una a mig curs i una a final de curs). Al principi de cada curs es poden crear grups de treball per posar en marxa accions, a mig curs es pot fer seguiment i a final de curs es pot

valorar la feina feta pels grups de treball.

Es facilitaran mecanismes no presencials per poder facilitar la participació i la coordinació entre reunions.

6.2. Cobertura de vulnerabilitats

Objectius de l'eix:

- Promoure l'equitat de tots els infants i adolescents
- Optimitzar els recursos per donar respostes als problemes presents dels infants i adolescents en situació de vulnerabilitat.
- Preparar estratègies per prevenir problemes futurs

- Continuació d'una acció existent
- Millora d'una acció existent
- Nova acció

Acció 2.1	Cobertura alimentària
Objectiu	Accés a l'alimentació per a tots els infants i adolescents del poble
Descripció	Distribució alimentària a famílies vulnerables en el banc d'aliments. Projecte Mentalí (recuperació de l'excedent dels àpats dels menjadors escolars)
Acció 2.2	Banc de llibres
Objectiu	Accés a la lectura per a tots els infants i adolescents del poble
Descripció	Manteniment de l'intercanvi de llibres en el marc del projecte de la llar d'infants La Ginesta
Acció 2.3	Revisió de protocols de detecció i atenció
Objectiu	Assegurar que cap infant o adolescent en situació de vulnerabilitat queda fora del circuit de detecció de vulnerabilitats i de recursos d'atenció
Descripció	Revisió de protocols, el seu circuit, els mecanismes existents i la seva coordinació (per exemple el protocol d'absentisme escolar)

Acció 2.4	Grup de treball de vulnerabilitats de la Xarxa d'Infància
Objectiu	Crear un mecanisme de coordinació a nivell de poble per la detecció i atenció dels infants i adolescents en situació de risc
Descripció	<p>Grup de treball multidisciplinar de vulnerabilitats en la Xarxa d'Infància, compostat pels membres de la Taula Local d'Infància segons el decret 250/2013 del Departament de Benestar Social i Família: serveis socials, centres educatius, CAP, policia local i serveis externs (EAP, CSMIJ, CDIAP, EAIA, inspecció, Mossos d'Esquadra i hospital).</p> <p>Formalitzar, mitjançant la reunió d'aquest grup de treball, les tasques de coordinació que centralitzava serveis socials entre les comissions socials i altres professionals.</p> <p>Coordinar les informacions que arriben als centres per part de les família, i de les observacions docents.</p> <p>Es procurarà la participació i el dret a la informació dels professionals dels serveis externs al municipi que no puguin assistir.</p>
Acció 2.5	Sessions d'estratègia comunitària de la Xarxa d'Infància
Objectiu	Elaborar respostes comunitàries a nivell de poble per evitar la vulnerabilitat en les seves diverses formes
Descripció	Sessions monogràfiques de la Xarxa d'Infància sobre temes que hagin donat problemes recentment (exemples: xarxes socials, bullying, maltractament, consum de substàncies, convivència i civisme,...), més enllà de les respostes individuals (resolució de casos teòrics, proposta de noves accions puntuals o continuades).
Acció 2.6	Recerca de recursos d'altres administracions
Objectiu	Millorar la protecció dels infants i adolescents mitjançant recursos que ofereixin les administracions superiors
Descripció	<p>Recerca de programes i activitats de protecció a la infància i adolescència que posin en marxa les administracions supramunicipals, que puguin ser útils en la tasca diària.</p> <p>Per exemple, promoció de l'APP EATAF-ORIENTA del Departament de Justícia per a fills de pares divorciats.</p>

Taula de correspondència accions-objectius de l'eix

Acció		Promoure l'equitat de tots els infants i adolescents	Optimitzar els recursos per donar respostes als problemes presents dels infants i adolescents en situació de vulnerabilitat	Preparar estratègies per prevenir problemes futurs
2.1	Cobertura alimentària	•		
2.2	Banc de llibres	•		
2.3	Revisió de protocols de detecció i atenció	•	•	
2.4	Grup de treball de vulnerabilitats de la Xarxa d'Infància	•	•	
2.5	Sessions d'estratègia comunitària de la Xarxa d'Infància		•	•
2.6	Recerca de recursos d'altres administracions		•	

6.3. Atenció a les famílies

Objectius de l'eix:

- Garantir recursos per als projectes i serveis municipals d'atenció a la infància i les famílies
- Acompanyar el procés de criança i les habilitats parentals en les diverses etapes: petita infància (0-3), infància (6-12) i adolescència (12+).
- Facilitar l'accés a l'educació a totes les famílies en un municipi extens

- Continuació d'una acció existent
- Millora d'una acció existent
- Nova acció

Acció 3.1	Projectes de la llar d'infants
Objectiu	Donar continuïtat als projectes educatius que ofereix la llar al poble
Descripció	Mantenir i garantir recursos per a l'Espai Nadó, Créixer Junts, Rodajocs i Mans a Mans. Ampliar progressivament els projectes cap a l'etapa de 0-6 anys segons la pròpia iniciativa dels pares i mares participants i de forma coordinada amb els centres d'educació infantil

Acció 3.2	Promoció de la matrícula a la llar d'infants La Ginesta
Objectiu	Mantenir el volum d'alumnes de la llar en un context de davallada demogràfica
Descripció	Campanya de preinscripció (enviament de cartes), jornades de portes obertes.

Acció 3.3	Pla de comunicació de la llar d'infants La Ginesta
Objectiu	Fer que La Ginesta esdevingui un centre referent
Descripció	Donar visibilitat al projecte de la llar, documentar accions, canviar la gestió de la web, explicar les visites que es reben. Que una persona de l'equip docent s'encarregui de la comunicació.

Acció 3.4	Transport escolar optatiu
Objectiu	Facilitar el trajecte cap al centre educatiu per a tots els alumnes en un municipi extens
Descripció	Servei de bus escolar optatiu pels alumnes de secundària Monitoritzar les beques de transport a partir del curs 2019-20 als alumnes de primària que viuen a nuclis allunyats

Acció 3.5	Xerrades i tallers dirigides a pares i mares
Objectiu	Organitzar activitats de formació sobre habilitats parentals per als pares i mares d'infants i adolescents del municipi
Descripció	Oferir xerrades dirigides a les famílies, sobre temes diversos de l'educació dels fills, com 'adolescència amb humor', 'aprendre a aprendre', gestió de les xarxes socials dels fills i filles. Mantenir la col·laboració Ajuntament-AMPA per gestionar les xerrades de la Diputació de Barcelona Promoure la participació de les famílies que necessiten aquesta formació i tenen una baixa assistència habitualment Millorar la difusió (en qualsevol acció formativa que es porti a terme des d'un centre educatiu, obrir la participació a tots els pares i mares del municipi)

Acció 3.6	Acompanyament parental a l'etapa 6-12 anys
Objectiu	Generar un espai d'acompanyament a les habilitats parentals en l'etapa infantil que comprèn dels 6 als 12 anys
Descripció	Buscar recursos per donar continuïtat al projecte Créixer Junts en les etapes més grans Generar un grup estable per parlar de temes com els hàbits, qüestions pedagògiques i xarxes socials.

Taula de correspondència accions-objectius de l'eix

Acció		Garantir recursos per als projectes d'atenció a la infància i les famílies	Acompanyar el procés de criança i les habilitats parentals en les diverses etapes			Facilitar l'accés a l'educació a totes les famílies en un municipi extens
			0-6	6-12	12+	
3.1	Projectes de la llar d'infants	•	•			
3.2	Promoció de la matrícula a la llar d'infants La Ginesta	•	•			
3.3	Pla de comunicació de la llar d'infants La Ginesta	•				
3.4	Transport escolar optatiu					•
3.5	Xerrades i tallers dirigides a pares i mares			•	•	
3.6	Acompanyament parental a l'etapa 6-12 anys			•		

6.4. Salut integral

Objectius de l'eix:

- Promoure una alimentació saludable
- Prevenir conductes de risc: consum de substàncies i addiccions, sexualitat i xarxes socials
- Lluitar contra l'abús i l'assetjament
- Prevenir carències emocionals i malalties psicosocials

- Continuació d'una acció existent
- Millora d'una acció existent
- Nova acció

Acció 4.1	Pla de consum de fruita als patis
Objectiu	Foment del consum de fruita entre els infants
Descripció	Posar safates amb fruita de temporada als patis, amb col·laboració de pares per pelar la fruita.

Acció 4.2	Sensibilització en alimentació saludable als menjadors escolars
Objectiu	Contribuir a l'educació en alimentació saludable des de l'entorn del menjador escolar
Descripció	Que almenys un cop al mes hi hagi peix fresc, menú sense carn, sense gluten, introduir cuina casolana (sopes, llegums...) als menjadors escolars i a la cantina de l'institut. Seguir fent propostes de sopar des del menjador escolar.

Acció 4.3	Programa Infadimed
Objectiu	Promoure hàbits saludables a totes les escoles de primària
Descripció	Programa de promoció de la dieta mediterrània i l'alimentació saludable a través de visites mensuals de la infermera, consistent en activitats i vídeos (capítols d'una sèrie de dibuixos animats creada per l'ocasió)

Acció 4.4	Pla Cabal Baix
Objectiu	Assessorar els adolescents sobre drogues i comportaments de risc
Descripció	Informació, orientació i assessorament sobre drogues i comportaments de risc (trastorns d'alimentació, ludopaties, sexualitat, addicció a tecnologies, compra compulsiva...) Xerrades preventives

Acció 4.5	Programa Salut i Escola
Objectiu	Aconseguir el funcionament sostenible del programa Salut i Escola
Descripció	Consultori anònim sobre dubtes, preocupacions i problemes relacionats amb la seva salut, sexualitat, drogues, i informació general. En teoria, el fa la pediatra durant el pati una hora a la setmana, tot i que per la manca de recursos s'acaba fent una hora cada dues setmanes. Cal buscar la forma de recuperar el funcionament normal. El programa Salut i Escola també preveu un taller de sexualitat i afectivitat un cop al curs.

Acció 4.6	Cantina de l'institut
Objectiu	Evitar que els adolescents dinin sols, millorar els hàbits i la qualitat de l'alimentació
Descripció	Obrir servei de cantina per tal que els adolescents tinguin un espai on puguin dinar a l'institut

Acció 4.7	Programa específic sobre prevenció del bullying
Objectiu	Prevenir casos de bullying, donar eines a professorat i pares
Descripció	<p>Fer una sessió monogràfica a la Xarxa d'Infància per posar en marxa un programa a nivell de poble</p> <p>Cercar experiències i recursos (com el programa Aquí Prou Bullying)</p> <p>Es considera prioritari per al primer any fer un treball monogràfic sobre les xarxes socials i el ciberassetjament: la responsabilitat de les famílies, el tractament pedagògic, la intervenció sobre els grups d'iguals, el paper formatiu de Mossos.</p> <p>Dissenyar una intervenció coordinada de poble, portada a terme cadascú des del seu servei (treball sobre pantalles tàctils i model parental a la llar, sobre els efectes legals i delictius a l'institut...).</p>

Acció 4.8	Programa específic sobre violències de gènere
Objectiu	Posar en marxa un programa a nivell de poble per sensibilitzar l'alumnat sobre les violències de gènere
Descripció	<p>Fer una sessió monogràfica a la Xarxa d'Infància</p> <p>Cercar experiències i recursos</p>

Acció 4.9	Suport de gestió emocional
Objectiu	Prevenir la carència d'habilitats emocionals dels infants i adolescents
Descripció	<p>Posar en marxa un recurs de suport psicològic per tractar casos amb una atenció complementària a la de l'EAP o CSMIJ. Un equip de teràpia familiar que permeti gestionar aquestes situacions emocionals (quadres clínics d'ansietats, etc.) en edats molt primerenques que es poden solucionar amb atenció preventiva abans que esdevinguin casos de derivació a CSMIJ o psicòlegs.</p> <p>Demandar els recursos a les instàncies competents (departament de Salut).</p>

Acció 4.10	Xerrades Mossos d'Esquadra a primària
Objectiu	Sensibilitzar els infants sobre el ciberbullying, els riscos d'Internet i les seves conseqüències
Descripció	Avançar les xerrades "Internet Segur" dels Mossos d'Esquadra a 5è i 6è de primària.

Taula de correspondència accions-objectius de l'eix

Acció		Promoure una alimentació saludable	Prevenir conductes de risc			Lluitar contra l'abús i l'assetjament	Prevenir carències emocionals
			substàncies i addiccions	sexualitat	xarxes socials		
4.1	Pla de consum de fruita als patis	•					
4.2	Sensibilització en alimentació saludable als menjadors escolars	•					
4.3	Programa Infadimed	•					
4.4	Pla Cabal Baix		•	•	•		•
4.5	Programa Salut i Escola		•	•			•
4.6	Cantina a l'institut	•					
4.7	Programa específic sobre prevenció del bullying				•	•	
4.8	Programa específic sobre violències de gènere			•		•	
4.9	Suport de gestió emocional						•
4.10	Xerrades Mossos d'Esquadra a primària				•	•	

6.5. Educació formal

Objectius de l'eix:

- Promoure la continuïtat dels estudis: prevenint l'abandonament i promovent els estudis post-obligatoris
- Posar els recursos municipals al servei dels projectes educatius dels centres

 Continuació d'una acció existent

 Millora d'una acció existent

 Nova acció

Acció 5.1	Projecte Vincles
Objectiu	Evitar l'abandonament escolar prematur
Descripció	Projecte de diversificació curricular. Conveni de adaptació curricular signat amb el Departament d'ensenyament, mitjançant l'INS Montserrat Colomer dins el qual es desenvolupen estades prelaborals a equipaments i serveis de l'Ajuntament amb l'objectiu d'assolir el certificat de l'ESO.

Acció 5.2	Assignatura d'aprenentatge i servei
Objectiu	Col·laborar amb els centres per fer el servei comunitari que han de fer els alumnes d'ESO
Descripció	Oferir espais i equipaments municipals

Acció 5.3	Projecte Neptú
Objectiu	Fer accessible l'aprenentatge de la natació a tots els infants del poble
Descripció	Projecte de natació escolar per les escoles d'infantil i primària del municipi, integrat en el currículum d'Educació Física.

Acció 5.4	Educació Vial
Objectiu	Sensibilització en educació vial
Descripció	Sessions d'Educació Vial fetes per la Policia Local al centres educatius de primària

Acció 5.5	Finançament de la tarja de transport ATM
Objectiu	Acompanyar la transició cap a l'educació post-obligatòria que s'ofereix a centres d'altres municipis
Descripció	Ajuda per als alumnes d'educació post-obligatòria d'entre 16 i 25 anys que han d'anar a estudiar a fora.

Taula de correspondència accions-objectius de l'eix

Acció		Promoure la continuïtat dels estudis		Posar els recursos municipals al servei dels projectes educatius dels centres
		prevenint l'abandonament	promovent els estudis post-obligatoris	
5.1	Projecte Vincles	•		•
5.2	Assignatura d'aprenentatge i servei			•
5.3	Projecte Neptú			•
5.4	Educació Vial			•
5.5	Finançament de la tarja de transport ATM		•	•

6.6. Educació extraescolar

Objectiu:

- Assegurar l'equitat i la igualtat d'oportunitats a l'educació extraescolar per a tots els infants i adolescents
- Coordinar l'oferta extraescolar del municipi

■ Continuació d'una acció existent

■ Millora d'una acció existent

■ Nova acció

Acció 6.1	Catàleg d'activitats extraescolars
Objectiu	Facilitar la tria d'extraescolars als infants i adolescents i les seves famílies
Descripció	Catàleg d'escoles esportives i altres activitats extraescolars
Referents	Ajuntament de Torelló
Acció 6.2	Estevestiu
Objectiu	Unificar l'oferta d'activitats en un sol programa
Descripció	Coordinar les diferents activitats, preus, horaris, inscripcions
Acció 6.3	Espai obert
Objectiu	Potenciar el desenvolupament de la seva personalitat, des d'una vessant emocional, d'autoestima i autopercepció.
Descripció	Espai socioeducatiu integrador adreçat a infants i joves d'entre 4 i 16 anys. Un equip d'educadores socials i una pedagoga treballen tant amb els infants, com amb les seves famílies i el seu entorn social.
Acció 6.4	PIDCES
Objectiu	Aproximar l'agenda d'activitats socioeducatives i culturals del municipi al públic més jove.
Descripció	Servei d'informació adolescent i juvenil que es dona durant l'horari de pati de l'institut (també en format passaclases). Des del PIDCES també s'organitzen xerrades.

Taula de correspondència accions-objectius de l'eix

Acció		Assegurar l'equitat i la igualtat d'oportunitats a l'educació extraescolar per a tots els infants i adolescents	Coordinar l'oferta extraescolar del municipi
6.1	Catàleg d'activitats extraescolars	•	•
6.2	Estevestiu	•	•
6.3	Espai obert	•	
6.4	PIDCES	•	

6.7. Lleure i oci

Objectiu:

- Oferir activitats i espais interiors i exteriors per a l'educació en el lleure i l'oci saludable

 Continuació d'una acció existent

 Millora d'una acció existent

 Nova acció

Acció 7.1	Programació cultural per infants i adolescents
Objectiu	Oferir activitats per a infants, adolescents i per a les famílies al llarg de l'any i en diferents ubicacions del municipi
Descripció	Bandolina, Festa major, Fira dels drets de l'infant, Menudes Festes, Reis, Alternaval, Tardor Jove

Acció 7.2	Espai per adolescents
Objectiu	Habilitar un espai per a adolescents per al lleure, la coneixença, el desenvolupament de les habilitats socials i de la convivència
Descripció	Gestió de l'espai jove Sala Jove a Escoles Velles amb la nova normativa elaborada de forma participativa amb els usuaris i usuàries.

Acció 7.3	Zona de lleure a l'entorn de l'escola Vinya del Sastret
Objectiu	Promoure el joc conjunt entre pares i alumnes a la sortida de l'escola Ofereix als infants de l'escola Vinya del Sastret un lloc permanent i habilitat on anar a jugar a la sortida de l'escola
Descripció	Es plantegen dues opcions <ul style="list-style-type: none"> - Deixar oberta la porta del pati d'infantil de l'escola Vinya del Sastret, sota la supervisió del vigilant, per tal que els nens i nenes hi puguin jugar. Caldria fer unes normes d'ús. - Construir un parc infantil en el solar situat al carrer de les Escoles, just darrere de l'escola Vinya del Sastret. Obrir un procés de participació entre els infants de l'escola per definir l'espai.
Acció 7.4	Parcs i elements de joc
Objectiu	Ofereix un espai físic exterior de socialització als infants
Descripció	Incrementar les zones de parcs, renovar els elements de joc amb instal·lacions atractives arreu del municipi Obrir un procés de participació entre els infants per definir l'espai.
Acció 7.5	Arranjament de l'skatepark
Objectiu	Ofereix un espai físic exterior de socialització als adolescents
Descripció	Acondicionar l'skatepark, que actualment està en males condicions. S'ha fet un procés de participació entre els adolescents per definir l'espai, cal posar el projecte en marxa.
Acció 7.6	Ampliació de la biblioteca municipal
Objectiu	Donar majors prestacions a la biblioteca municipal
Descripció	Posar en marxa el projecte redactat d'ampliació de la biblioteca que haurà de permetre albergar un fons més gran, així com sales d'estudi.

Taula de correspondència accions-objectius de l'eix

Acció		Ofertir activitats i espais interiors i exteriors per a l'educació en el lleure i l'oci saludable		
		Activitats	Espais interiors	Espais exteriors
7.1	Programació cultural per infants i adolescents	•		
7.2	Espai per adolescents		•	
7.3	Zona de lleure a l'entorn de l'escola Vinya del Sastret			•
7.4	Parcs i elements de joc			•
7.5	Arranjament de l'skatepark			•
7.6	Ampliació de la biblioteca municipal		•	

6.8. Participació

Objectiu:

- Obrir nous canals de participació per tal d'incorporar la visió dels infants i adolescents en les polítiques municipals que els afecten

- Continuació d'una acció existent
- Millora d'una acció existent
- Nova acció

Acció 8.1	Consell d'Infants i Adolescents
Objectius	<p>Establir un espai o espais de participació per infants i/o adolescents que serveixi de canal de comunicació entre aquests i l'ajuntament</p> <p>Aconseguir la seva col·laboració en la posada en marxa d'accions del PLIA que els afectin</p>
Descripció	<p>Coordinar els recursos existents, reunir delegats de classe dels diversos centres, fer seguiment d'accions del PLIA, fer treball participatiu a classe (elaborar propostes en relació a les accions, o proposar noves accions).</p> <p>Aprovar un reglament bàsic, prioritzant les reunions dels delegats-representants amb la seva classe en les tutories, i en els propis centres en els consells de delegats.</p> <p>Posar o demanar recursos per a una adequada dinamització del Consell.</p>
Referents	<p>Hi ha diferents referents de bones pràctiques:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Consell d'Infants de Sant Cugat Sesgarrigues: 5è i 6è, fan una acció anual de millora del poble, participen en activitats durant l'any - Consell d'Infants de Granollers: 5è i 6è, intercanvi de propostes elaborades a les escoles o bé proposades per l'ajuntament - Fòrum de Delegats i Delegades de Granollers - Consell dels Infants i Adolescents de Rubí: de 5è de primària a 2n d'ESO (consell mixt d'infants i adolescents)

7

Lideratge del Pla d'Infància i Adolescència

Durant els dotze mesos que van de desembre de 2017 a 2018, els diversos professionals que componen el Grup Motor del Pla Local d'Infància i Adolescència de Sant Esteve Sesrovires, juntament amb la Gerència de Serveis d'Educació de la Diputació de Barcelona i la consultora D-CAS hem dissenyat de forma conjunta les línies mestres de les polítiques d'infància i adolescència a treballar en els propers anys.

L'èxit d'un pla no només rau en el seu disseny sinó sobre tot en el seu lideratge. Un diagnòstic acurat i un pla d'acció específic han sigut elements essencials, però són un punt de partida sobre els quals cal bastir una previsió de l'estructura organitzativa que les haurà d'impulsar i adaptar als canvis de context que es vagin produint.

Sovint s'associa als plans un caràcter de rigidesa. En canvi, un pla no és més que una hipòtesi de treball a mig termini i ha de ser flexible. Així doncs, es fa imprescindible que des del principi es posin en marxa mecanismes de seguiment i avaluació que permetin corregir i adequar les accions als objectius i finalitats previstes. La mateixa definició dels objectius i de les accions d'aquest Pla és molt concreta en el 'què' però molt àmplia en el 'com'. Això permet que a mesura que s'executin, es puguin anar corregint i ajustant a la realitat del moment

d'execució.

A continuació, repassarem les funcions que ha de cobrir el lideratge del Pla, des d'una vessant de lideratge col·laboratiu capaç de generar dinàmiques de reflexió, consens i treball en xarxa entorn al desplegament del Pla.

7.1. Compromís i pacte polític

El primer requisit essencial per al bon desenvolupament i funcionament d'un Pla és el d'aconseguir un **compromís i pacte polític ampli a nivell municipal** que garanteixi l'estabilitat del mateix. D'una banda, **dins de l'equip de govern** les diferents regidories s'han d'alinear amb els objectius del pla. D'altra banda, cal fer possible aquest consens **amb la resta de forces polítiques**, mitjançant l'aprovació en el Ple.

En aquest sentit, cal tenir en compte que aquest Pla entra en funcionament amb unes eleccions als propers mesos, de tal manera que per assegurar que el Pla tingui èxit cal un consens clar en l'estament polític que permeti la seva posada en marxa durant les dues legislatures, independentment del color polític del govern.

També cal un compromís de cara a **preveure partides pressupostàries** que assegurin els recursos necessaris per posar en marxa les accions.

7.2. Rols de lideratge

El lideratge del Pla Local d'Infància i Adolescència de Sant Esteve Sesrovires recau en l'àrea d'Infància i Educació. L'àrea d'Infància i Educació s'ha recolzat en el diàleg i el consens amb diverses àrees i serveis per tal de dissenyar aquest Pla, constituïdes en un **Grup Motor** interdepartamental que ha fet seguiment del disseny del pla, reunint-se en tres ocasions. De cara a posar en marxa el Pla, executar les accions i avaluar-les, aquest grup motor es constituirà en una Taula d'Infància ampliada o "**Xarxa d'Infància**" que estarà formada per les mateixes integrants del grup motor:

- Tècnica d'Infància i Educació
- Educadores socials
- Tècnica de Joventut
- Tècnica de Participació Ciutadana
- Infermera pediatra del CAP de Sant Esteve Sesrovires
- Un/a agent de la policia local
- Direcció de la llar d'infants La

Ginesta

- Direcció de l'escola La Roureda
- Direcció de l'escola Vinya del Sastret
- Direcció de l'institut Montserrat Colomer
- Un/a membre de la junta de l'AMPA de cada centre educatiu

Les funcions pròpies de la Xarxa es troben explicades a l'apartat 6.1.2. d'aquest informe.

El lideratge polític-tècnic ha de preveure una **figura de dinamitzador/a de la Xarxa**, demanant suport a Diputació per a la dinamització.

Una de les primeres passes serà consensuar amb els seus membres l'estratègia general del Pla, i fer una previsió de les accions a desenvolupar en el primer any.

Un cop es constitueixi el **Consell d'Infants i Adolescents**, caldrà implicar-lo en la posada en marxa, seguiment i avaluació de les accions.

7.3. Impuls i seguiment tècnic de les accions

Una funció central de la Xarxa d'Infància és impulsar i coordinar la posada en marxa de les diferents accions contemplades en el Pla. Això requereix una planificació inicial de cada acció que contempli els passos a fer, recursos i implicacions necessàries, cronograma temporal, etc. El desplegament progressiu de les accions requereix d'un seguiment periòdic per fer-les avançar pas a pas.

Per recolzar-se en aquesta funció de seguiment i orquestració del Pla, la tècnica d'Infància i Educació (sobre qui recau el lideratge principal de la Xarxa d'Infància, i si s'escau, de forma conjunta amb la dinamització externa de la Xarxa) pot recolzar-se en eines informàtiques de gestió de projectes, que permeten crear entorns col·laboratius i transparents entorn a l'execució de cada acció.

Aquestes eines informàtiques també preveuen la recollida d'informació necessària per a fer una avaluació de les accions, faciliten l'elaboració de memòries anuals dels plans i faciliten el compliment de la llei de transparència en allò que afecta als plans.

7.4. Encaix transversal en la resta de polítiques

Per tal de fer de les polítiques d'infància i adolescència una fita compartida amb la resta d'àrees de l'Ajuntament i crear una millor unitat d'acció, el lideratge del PLIA ha de contemplar:

- Treballar amb la Xarxa d'Infància, tal com s'ha explicat en el punt 7.2.
- Tenir presència en els espais de treball que es puguin fer des d'altres àrees, particularment l'àrea de joventut, que té pendent la renovació del seu Pla, i àrees tangencials com l'habitatge, l'ocupació. És fonamental generar dinàmiques de treball interdisciplinari i col·laboratiu, i la participació activa en aquesta mena d'espais per tal de fer valdre la perspectiva de la infància i l'adolescència en la resta de polítiques locals.
- Mantenir-se al corrent dels diferents plans i polítiques impulsades des d'altres àmbits del consistori, per cercar sinergies i accions concertades amb més poder d'incidència.

7.5. Provisió econòmica de les accions del Pla

Com s'ha comentat en el primer punt d'aquest capítol de lideratges, **el compromís polític ha de traduir-se en unes partides pressupostàries.** Encara que el PLIA de Sant Esteve es caracteritza per la continuïtat de moltes accions que aprofiten recursos estructurals (hores tècniques, activitats dels centres educatius), no obstant, les hores tècniques estan molt saturades i no es pot fer recaure la posada en marxa de les accions sobre la voluntarietat del personal municipal. **Hi ha moltes accions que, sense una provisió de recursos, són impossibles de posar en marxa.**

Aquesta provisió econòmica ha de planificar-se en anualitats o biennis que fixin les prioritats d'actuació del curt termini, segons les prioritats que marqui la Xarxa d'Infància.

Aquesta cerca de finançament pot recolzar-se en fonts de finançament externes al consistori, com poden ser subvencions d'administracions supralocals (hi ha una acció del pla en aquest sentit). Per exemple, caldrà demanar el **suport de la Diputació per posar en marxa una dinamització de la Xarxa d'Infància o del Consell d'Infants i Adolescents.**

7.6. Avaluació i transparència del Pla

L'avaluació és un element estratègic que pot assegurar un millor desenvolupament del Pla i del seu impacte.

En finalitzar les accions, moltes vegades, ens adonem que no disposem d'indicadors que ens permetin mesurar el seu grau d'impacte, i s'acaben fent valoracions amb un excessiu valor subjectiu.

Per tant, per tal d'assegurar una avaluació, cal planificar-la: crear estructures que aglutinin i sistematitzin informació, creant indicadors d'avaluació.

Una eina útil per a fer-ho és un Gestor de Projectes que pot incorporar ja el disseny dels diferents indicadors d'avaluació.

L'avaluació ha de preveure quatre tipus bàsics d'indicadors, que passem a explicar en la pàgina següent.

Execució: indicadors basats en la recopilació d'informació empírica, mesurable, rellevant i factible sobre els resultats directes de l'acció (ex. Nombre de persones que han participat d'un programa; posada en marxa d'un recurs...). Inicialment es planteja quin seria el valor desitjat per a aquell indicador (quina és la meta desitjada o objectiu operatiu que volem aconseguir). D'aquesta manera, l'indicador il·lustra el que hem aconseguit i en quina mesura (percentatge) hem aconseguit l'objectiu operatiu fixat.

Satisfacció: en algunes accions pot ser rellevant recollir indicadors subjectius de la satisfacció de les persones que participen de l'acció (beneficiàries, participants, destinatàries o els que les desenvolupen). El càlcul d'aquests indicadors implica que totes les accions han de preveure, un cop finalitzades, enquestes de satisfacció (o altres eines) dirigides a les persones beneficiàries i/o organitzadores.

Impacte: és l'indicador més difícil de calcular, per la dificultat d'aïllar les accions del medi en el qual es desenvolupen. D'altra banda, normalment, és difícil disposar de grups de control que permetin comparar i aïllar l'efecte de l'acció. És per això que les dades que es puguin

recollir han de ser complementades amb les valoracions qualitatives però objectivades expertes. A més, l'impacte de les accions es veu afectat per contextos favorables i desfavorables que han de ser tinguts en compte en la valoració.

Conclusions: Es tracta d'una valoració qualitativa i global de l'acció i dels seus punts forts i febles de l'acció. Aquesta valoració ha de portar a una reflexió que passi per una presa de decisions a futur per tal de millorar, canviar o decidir si es dona continuació a l'acció o no.

Aquesta valoració final pot ser una primera passa per a la renovació del pla en un futur. A més, aquesta avaluació conclusiva hauria de provocar una "meta-avaluació". És a dir, una reflexió sobre els propis indicadors amb els que s'està treballant, per tal de millorar-los.